

STRATEŠKI NAČRT POSAVSKEGA MUZEJA BREŽICE OBDOBJE 2020—2024

1

Posavski muzej Brežice
Cesta prvih borcev 1
8250 Brežice

Pripravila: Alenka Černelič Krošelj, direktorica

Marec 2020

Kazalo

1.	Uvodne besede, pojasnila in izhodišča.....	4
2.	Podatki o javnem zavodu – Posavski muzej Brežice.....	4
2.1	Pravne podlage za delovanje PMB	4
2.2	Organi javnega zavoda	5
2.3	Lokacije, na katerih deluje muzej.....	6
2.4	O muzeju na kratko	6
2.5	Prostori za opravljanje dejavnosti v gradu Brežice	9
3.	Kratka vsebinska analiza delovanja in izvajanja državne javne službe v letih 2014—2019	11
3.1	Programski poudarki, povzeti po letnih poročilih zavoda od 2014 do 2019	11
3.2	Kratka poročila po področjih	14
3.3	Število obiskovalcev muzeja, ciljna publika in gibanje obiska	20
3.4	Zunanji izvajalci.....	22
3.5	Prihodki iz vseh dejavnosti	23
3.6	Investicije, investicijsko vzdrževanje in oprema.....	24
4.	Dolgoročni cilji	25
4.1	Programski cilji	27
4.2	Prostorski cilji.....	27
4.3	Kadrovski cilji	27
4.4	Cilji finančnega poslovanja	28
5.	Programske usmeritve 2020—2024.....	28
5.1	Izvajanje javne službe	28
5.2	Konserviranje- restavriranje	30
5.3	Zbirke: dopolnjevanje in oblikovanje novih – zbiralna politika	31
5.4	Predstavljanje dediščine: stalne in občasne razstave	32
5.5	Delavnice, prireditve, dogodki, dogodivščine	35
5.6	Izdajateljska dejavnost muzeja.....	39
5.7	Knjižnica.....	39
5.8	Povezovanje varovanja premične in nepremične dediščine, stroke in drugih nosilcev.....	40
5.9	Ciljne publike in razvoj občinstva	40
5.10	Uspešno delo za in z obiskovalci ter uporabniki.....	42
5.11	Dostopnost muzeja in muzejskih programov za obiskovalce.....	43
5.12	Promocija.....	44
5.13	Projektno delo – raznovrstne teme, raznovrstna partnerstva	45

5.14 Kulturni turizem: os kultura—turizem—gospodarstvo	46
6. Prostor in prostorski pogoji	48
6.1 Investicije v grad Brežice, razvoj in racionalizacija prostora	48
6.2 Vzdrževalna dela.....	49
6.3 Nove lokacije	50
7. Kadrovski načrt	51
7.1 Kustodiat.....	51
7.2 Konservatorsko-restavratorska služba	52
7.3 Služba za komuniciranje in izobraževanje	53
7.4 Tehnično osebje	55
7.5 Uprava	56
7.6 Pripravniki – usposabljanje.....	56
7.7 Zaposlovanje iz projektnih in lastnih sredstev	56
8. Zagotavljanje sredstev – finančna vzdržnost in razvoj	57
8.1 Ključni viri financiranja	57
8.2 Pocenitev stroškov	59
8.3 Povečanje prihodka	60
9. Upravljanje	61
9.1 Pravno urejanje	61
9.2 Sodelovanje s svetom zavoda.....	61
9.3 Strateška partnerstva	61
9.4 Trajnostna usmeritev PMB	62
10. Kazalniki uspeha izvajanja Strateškega načrta	64
11. SWOT analiza	66
12. Sklep in končne določbe.....	68
12.1 Uveljavitev Strateškega načrta	68

Uvod – podatki

---

1. Uvodne besede, pojasnila in izhodišča

Strateški načrt Posavskega muzeja Brežice za obdobje 2020—2024 vključuje analizo obdobja, vključenega v Strateški načrt za obdobje 2015—2020, ki je bil prvi sprejeti tovrstni dokument Posavskega muzeja Brežice. Izdelan in sprejet je bil v kratkem obdobju po prevzemu nalog direktorice muzeja konec junija 2014, saj muzej dokumenta ni imel, zakonodaja pa je od vseh zavodov zahtevala sprejetje do 15. januarja 2015. Tako je bil prvi strateški načrt narejen v kratkem času z dostopnimi pomanjkljivimi podatki. Določeni deli načrta so tako bili preambiciozni, nekateri premalo, številni pa uresničljivi in uresničeni, kar je dokazano v prvem delu tega dokumenta.

Strateški načrt Posavskega muzeja Brežice je drugi temeljni dokument javnega zavoda, ki zagotavlja kontinuiteto delovanja in usmerja načrtovanje programa ter drugih dejavnosti v obdobju 2020—2024. V prvem delu je predstavljena analiza in pregled delovanja v obdobju 2014—2019. Vključeno je 6-letno obdobje, saj pri oblikovanju prejšnjega dokumenta, podatki za leto 2014 še niso bili na voljo. Tako je omogočena sledljivost in povezovanje obeh aktov. Poleg temeljnih informacij, poslanstva, vizije in ciljev so opredeljene programske, prostorske, kadrovske in finančne usmeritve, ki predstavljajo temelj uspešnega dela in načrtovanja v muzeju. Akt zaključuje analiza SWOT oziroma analiza prednosti, pomanjkljivosti, priložnosti in slabosti ter oblikovani kazalniki, ki bodo omogočili spremljanje izvajanja ter analizo ob oblikovanju novega strateškega načrta. Načrtovani cilji in oblikovani kazalniki so uresničljivi, čeprav dokument zaključujemo v času svetovne pandemije, ko se je svet ustavil, ko ne vemo, koliko časa bo virus Covid 19 »na pohodu« in kakšne posledice bo pustil za sabo. Kljub temu je Strateški načrt že po svoji definiciji namenjen tudi drznejšim idejam, željam in viziji, zato verjamemo v prihodnost.

4

2. Podatki o javnem zavodu – Posavski muzej Brežice

2.1 Pravne podlage za delovanje PMB

- Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 8/96, 36/00 – ZPDZC, 127/06 – ZJZP).
- Zakon o varstvu kulturne dediščine, ZVKD -1 (Uradni list RS št. 16/08, 123/08, 8/11 - ORZVKD39, 90/12 in 111/13 s spremembami).
- Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (ZUJIK-UJP-1). (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, s spremembami).
- Pravilnik o strokovnih, prostorskih in tehničnih pogojih za izvajanje javne službe na področju varstva kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 113/00 in 16/08 – ZVKD-1).
- Pravilnik o določitvi zvrsti predmetov kulturne dediščine in varstvenih usmeritvah (Uradni list RS, št. 73/00 in 102/10).
- Pravilnik o varovanju in hranjenju nacionalnega bogastva in muzejskega gradiva, o vpisu v razvid muzejev in o podelitvi pooblastila za opravljanje državne javne službe muzejev (Ur. list RS, št. 47/12).
- ICOM-ov kodeks poklice etike, Mednarodni muzejski svet, Slovenski odbor, Ljubljana 2005.

- Navodilo o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologije za pripravo poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih porabnikov proračuna (Uradni list RS, št. 12/01, 10/06, 8/07 in 102/10 s spremembami).
- Zakon o javnih financah (Uradni list RS, št. 79/99 s spremembami).
- Pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravilnika o načinu izvajanja financiranja javnih zavodov, javnih skladov in javnih agencij na področju kulture (Uradni list RS, št. 85/10).
- Zakon o računovodstvu (Uradni list RS, št. 23/99 s spremembami).
- Zakon o državni statistiki (Uradni list RS, št. 45/95, 9/01).
- Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Posavski muzej Brežice (Uradni list RS št. 82/05, 62/12, 43/2014).¹
- Odlok o ustanovitvi skupnega organa Občine Brežice, Občine Kostanjevica na Krki, Občine Krško in Občine Sevnica za izvrševanje ustanoviteljskih pravic v javnem zavodu Posavski muzej Brežice (Uradni list RS št. 43/2014 z dne 13. 6. 2014).
- Podzakonski predpisi in določbe s področja kulture

Drugo:

- Strateški načrt Posavskega muzeja Brežice za obdobje 2015 do 2020.
- Načrt vsebinske in funkcionalne uporabe prostorov gradu Brežice za namene Posavskega muzeja Brežice in drugih dejavnosti: obdobje 2015 do 2020.
- Strategija kulturne dediščine 2020—2023.
- Operativni načrt Strategija trajnostne rasti slovenskega turizma 2017—2021.
- Strategija razvoja Slovenije 2030.
- Operativni načrt trženja kulturnega turizma Slovenije 2018—2020 (ONKULT).
- Resolucija o Nacionalnem programu za kulturo 2018—2025 (predlog).

5

2.2 Organi javnega zavoda

Mandat direktorice: od 1. 7. 2018 do 30. 6. 2023

Svet javnega zavoda: mandat: od 31. 1. 2018 do 30. 1. 2023

predsednica: Sonja Levičar, predstavnica zainteresirane javnosti

člani: mag. Mojca Strašek Dodig, predstavnica Občine Brežice, namestnica predsednice; Suzana Veličević, predstavnica Občine Brežice do avgusta 2019, od avgusta 2019 Goran Miljanović, predstavnik Občine Brežice; Darja Planinc, predstavnica Občine Krško; Goran Milovanović, predstavnik Občine Kostanjevica na Krki; Doris Možic Žičkar, predstavnica Občine Sevnica in Aleš Vene, predstavnik zaposlenih.

Strokovni svet: Skladno z določili 43. člena ZUJIK-a (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo s spremembami) ima zavod z manj kot dvajsetimi zaposlenimi direktorja in svet, ne pa tudi strokovnega sveta.

¹ V času nastajanja dokumenta je v procesu potrjevanja nov Odlok o ustanovitvi, in sicer bo predvidoma potrjen aprila 2020 oziroma, ko bo mogoče..

2.3 Lokacije, na katerih deluje muzej

Stavba	Naslov	Lastnik stavbe	Razmerje*
GRAD BREŽICE s pripadajočim zemljiščem	Cesta prvih borcev 1, 8250 Brežice	Občina Brežice	U
STARI DIJAŠKI DOM	Trg Jožeta Toporišiča 2, 8250 Brežice	Občina Brežice	N
PARKIRNO MESTO v Poslovnem centru GASA	Cesta prvih borcev 24a, 8250 Brežice	Skala d. o. o., Brežice	N

* Razmerje do lastnika: N – muzej je najemnik in plačuje najemnino, U – muzej je uporabnik prostorov (in zanje ne plačuje najemnine), P – pogodbeno upravljanje (muzej ima z lastnikom sklenjeno pogodbo o upravljanju).

V dislociranem, začasnem prostoru, v nekdanjem Dijaškem domu v Brežicah, ima muzej za potrebe pomožnih depojev v najemu prostore v velikosti 640,47 m². Prostori so urejeni skladno z možnostmi, celota pa je varovana z alarmnim sistemom. Pogodba o uporabi med Občino Brežice in PMB je podpisana do konca leta 2020 oziroma do zahteve za izpraznitev zaradi urejanja stavbe. Pred tem morajo biti zagotovljeni ustrezni drugi prostori izven gradu.²

2.4 O muzeju na kratko

Ustanovitev muzeja in pravni razvoj

Muzej ima temelje v prvem muzejskem društvu za območje Posavja, ki je bilo ustanovljeno 30. 9. 1939 v Krškem z imenom Muzejsko društvo za politična okraja Krško in Brežice. Prve stalne razstave so odprli novembra 1940, po spletu okoliščin pa se je moral muzej leta 1949 iz Krškega izseliti. Muzej v brežiškem gradu je bil ustanovljen 26. junija 1949, ko je ustanoviteljske pravice in obveznosti financiranja prevzel Okrajni ljudski odbor Krško. 2. marca 1949 je upravitelj muzeja Franjo Stiplovšek prejel potrditev, da bo muzej nosil ime Posavski muzej. Leta 1958 je prešel muzej iz pristojnosti Okrajnega ljudskega odbora Novo mesto v pristojnost Skupščine občine Brežice, ki je prevzela tako ustanoviteljske pravice kot obveznosti financiranja. Prvi statut muzeja je bil sprejet 26. junija 1958. V register muzejskih zbirk pri Svetu za kulturo in prosveto Ljudske republike Slovenije je bil vpisan 30. avgusta 1961. Po sprejetju Zakona o varstvu naravne in kulturne dediščine so v letu 1982 skupščine občin Brežice, Krško in Sevnica sprejele odločbe o ustanovitvi muzeja (Odločba o ustanovitvi Posavskega muzeja v Brežicah št. 022-9/82 z dne 21. 10. 1982 in Odločba o ustanovitvi Posavskega muzeja v Brežicah št. 022-15/82-1 z dne 3. 11. 1982). Na podlagi Zakona o uresničevanju javnega interesa na področju kulture (Uradni list RS, št. 75/94) so občinski sveti občin Brežic, Krško in Sevnica sprejeli Odlok o ustanovitvi Posavskega muzeja Brežice (Uradni list RS, št. 7/98 z dne 30. 1. 1998). Z Odlokom o spremembah in dopolnitvah Odloka o ustanovitvi javnega zavoda Posavski muzej Brežice (Uradni list RS, št. 68/12 z dne 7. 9. 2012) je soustanoviteljica muzeja postala še občina Kostanjevica na Krki.

² Predvideno je, da muzej dobi prostore v nekdanjem Domu upokojujencev, ki ga je Občina Brežice pridobila v zadnjem letu. Kdaj bodo prostori pripravljeni še ni znano.

Poslanstvo

Posavski muzej Brežice je pooblaščen³ za celostno varstvo premične kulturne dediščine Posavja. Njegovo poslanstvo je izvajanje muzejskih dejavnosti, opredeljenih kot javna služba na področju varstva premične kulturne dediščine na območju Posavja. S svojimi zbirkami predstavlja javnosti zgodovino oz. dediščino Posavja od pradavnine do danes. Deluje na področjih umetnostne zgodovine, umetnostne obrti in likovne umetnosti, zgodovine, arheologije, etnologije, konserviranja in restavriranja.

Njegovo poslanstvo je celovita muzejska dejavnost, ki obsega evidentiranje, zbiranje, raziskovanje, dokumentiranje, varovanje, izobraževanje in različne oblike predstavljanja vseh vrst materialne in duhovne kulturne dediščine, ki so jo od prve naselitve do danes ustvarili prebivalci na območju današnjega Posavja. V njej so prepleteni kulturni vplivi sosednjih pokrajin in držav ter enkratna ustvarjalnost, ki izvira iz etnične, nacionalne in verske raznolikosti, kakor se je oblikovala skozi stoletja v današnji čas.

Poslanstvo smo leta 2014 ob 65-letnici muzeja strnili v 6 izjav, ki predstavljajo dejavnosti in vrednote PMB. PMB je prostor:

- kjer se srečujejo plemena, družine in rodovi s posavskih ravnin, gričev in hribov;
- kjer so načini življenja Posavcev in prišlekov spleteni v prikaz bogate kulturne dediščine;
- kjer muzejski predmeti pripovedujejo resnične zgodbe o ljudeh, delu, prazniku, umetnosti, vojni in miru;
- kjer potekajo razstave, predavanja, delavnice, predstavitve, učne ure, dogodivščine, sejmi, koncerti, literarni večeri in poroke;
- kjer se učimo iz preteklosti, da smo bolj spretni in pogumni za prihodnost;
- kjer smo dobrodošli in kamor se radi vračamo.

7

Posavski muzej Brežice tako kot številni slovenski muzeji in muzeji nasploh, v imenu nosi tudi območje, ki mu je »zaupano«. Oblikovano je bilo po drugi svetovni vojni in bilo kot enota močno podpirano s strani politike in stroke, predvsem geografske. Po več stoletjih Save kot mejne reke dveh historičnih dežel, Štajerske in Kranjske, se je tudi skozi muzej začela oblikovati še ena istovetnost – posavska. Po našem vedenju je prav Posavski muzej Brežice, ustanovljen 26. 6. 1949, prva javna ustanova, poimenovana s tem pridevnikom oziroma s to regionalno oznako. Od entuziazma, ki so ga nosili ustanovitelji društva leta 1939 in muzeja 1949, do danes, je prehojena dolga pot, pomen muzeja pa se je razvijal v skladu z drugimi družbenimi spremembami in možnostmi ter je postavljen pred nove izzive.

Vizija

Muzej je in bo ostal odprta hiša za vse Posavce in obiskovalce Posavja, kjer se srečamo z dediščino, njenim prenosom v sedanost s številnimi možnostmi za načrtovanje naše prihodnosti.⁴

---

³ Javni zavod s pooblastilom za opravljanje državne javne službe muzejev števil. 621-6/2019-3, 12. 6. 2019.

⁴ Izjava je delno preoblikovana zaključna izjava programa, ki sem ga predstavila leta 2014 in 2018 ob prijavi na delovno mesto direktorice PMB.

Zbirke in stalne razstave

PMB ima naslednje zbirke, kar se delno odraža tudi v stalnih razstavah:

- arheološka zbirka;
- etnološka zbirka;
- zgodovinske zbirka;
- umetnostnozgodovinska zbirka.

V obdobju 2015—2019 smo zaradi posledic potresa 1. 11. 2015, dotrajanosti razstav⁵ ter ogroženosti predmetov in obiskovalcev⁶ »pospravili« stalne razstave (arheologija in etnologija) v drugem nadstropju S dela gradu. Spremenili smo koncept stalnih razstav oziroma ga prilagodili glede na možnosti. Kljub temu, da ni bilo zagotovljenih sredstev, smo prostore postopoma delno uredili⁷ (oplesk in delno prenovljena osvetljava – zamenjana vsa svetila) in jih v času pred nujno celovito prenovno namenili razstavam cikla Štirje elementi (Voda, Ogenj, Zemlja) in stalnima oziroma pogojno stalnima razstavama *Oživljena etnološka razstava* in *Tisočletja posavskih gričev in ravníc, 1. del* (arheologija).

Leta 2013 je bila postavljena nova stalna zgodovinska razstava Pod devetimi zastavami: Posavje 1900—1990, ki je bila dopolnjena v letu 2015. Starejši sta še naslednji zgodovinski razstavi:

- zgodovinska zbirka Kmečki upori in reformacija – prvi prostor je bil prenovljen leta 2017 in ima naslov Dediščina posavskih protestantov;
- zbirka o posavskih meščanih Bürger–mestjan–meščan.

Starejše so naslednje umetnostnozgodovinske razstave:

- Posvetna baročna dediščina Posavja – prenova se je pričela leta 2019 in bo zaključena 2020;
- Sledi sakralne dediščine Posavja 17. in 18. stoletja;
- Galerija Alenke Gerlovič;
- Spominska galerija Franja Stiplovška.

Izven muzeja so postavljene naslednje stalne razstave:

- Stalna zbirka na gradu Sevnica: »Ogled«, kjer je vključenih 27 del Rudija Stoparja. Sodelovanje z JZ KŠTM Sevnica in avtorjem Rudijem Stoparjem, od leta 2011.
- Stalna zbirka *Kozjanski partizanski odred* v prostorih Doma krajanov Sromlje. Prvi del je bil postavljen 27. aprila 2014, dopolnjena pa je bila v letih 2015 in 2016, kustos: dr. Tomaž Teropšič.
- Ulična razstava Spomin na izgnanstvo 1941–1945, izložba nekdanje trgovine Moda, Trg izgancev, Brežice, od 24. 11. 2016, kustosinja: Vlasta Dejak.
- Pod Bočjem smo doma, Osnovna šola Podbočje, od 27. 9. 2017, kustosinje: dr. Ivanka Počkar, Andreja Matijevc in Jana Puhar.
- Ulična razstava Rečni promet po Savi pri Brežicah; Kólnarji – lovilci in nabiralci premoga iz reke Save, Most na sotočju Save in Krke, Kranjsko-štajerska deželna meja, pri Hidroelektrarni Brežice, pred vhodom v stavbo HESS d. o. o., Brežice, od 27. 9. 2017, kustosinji: Ivanka Počkar in Vlasta Dejak.

⁵ Večina etnološke in arheološke stalne razstave je bila nespremenjena od začetka 60-ih let 20. stoletja.

⁶ Svetila so bila dotrajana in nevarna ter so odpadala.

⁷ Sanirane so razpoke, prostori so prepleskani, zamenjana so svetila, a ne celotna električna napeljava, kar je prav tako nujno.

- Stražni stolp Črneča vas (koordinacija in sodelovanje), Kostanjevica na Krki, odprtje prenovljenega stolpa, od 2. 2. 2018, koordinatorka in avtorica brošure Alenka Černelič Krošelj.
- Spominska hiša bl. Lojzeta Grozdeta (sodelovanje), Gornje Impolje, Sevnica, od 27. 5. 2018, sodelujoči Aleš Vene, Alenka Černelič Krošelj in Boštjan Kolar.
- Ulična razstava »Po Brežicah – Brežice«, Prešernova ulica, od 23. 10. 2018, kustosinji: dr. Ivanka Počkar in Alenka Černelič Krošelj.
- Preteklost, ki jo skriva zemlja. Arheološke raziskave na območju osnovne šole v Dobovi, Osnovna šola dr. Jožeta Toporišiča Dobova, od 4. 6. 2019, kustosinja Jana Puhar.

2.5 Prostor za opravljanje dejavnosti v gradu Brežice

Brežiški grad je bil zgrajen po požigu prejšnje zgradbe v vseslovenskem kmečkem uporu leta 1515 in je bil grajen skozi celotno 16. stoletje. Grad je lep primer utrjene renesančne grajske arhitekture na ravnini. Razglašen je za kulturni spomenik državnega pomena (Odlok o razglasitvi Gradu in grajske kašče v Brežicah za kulturni spomenik državnega pomena, Uradni list RS, št. 81/99 in 22/02). Dvoramno stopnišče, kapela, SZ stolp drugega nadstropja in Viteška dvorana so poslikani, slednja je največji in v celoti poslikan necerkveni prostor v Sloveniji in je edinstveni primer baročnega posvetnega stenskega slikarstva na Slovenskem. V tem reprezentančnem rezidenčnem gradu od leta 1949 s svojimi bogatimi zbirkami domuje Posavski muzej Brežice, ki je kompleksno urejen in predstavlja dediščino Posavja od najstarejših dni do danes. Z nastanitvijo muzeja v gradu ni bilo rešeno samo vprašanje predstavitve premičnih spomenikov naše bogate kulturne dediščine, temveč je bila poudarjena tudi skrb za zunanje in notranje vrednote mogočne grajske arhitekture.

Grad Brežice, kulturni spomenik državnega pomena, v lasti Občine Brežice, je v celoti sedež muzeja⁸, vendar je zaradi neurejenosti prostorov zaseden le delno oziroma sta dela pritličja in podstrehe uporabna samo pogojno in za pogojne skladiščne prostore. V obdobju 2015—2020 je občina poskrbela za naslednje investicije, aktivno pa smo v projekte bili vključeni tudi sodelavci PMB (predvsem direktorica in vodja KR delavnice).

V letu 2015 je Občina Brežice izvedla dela za ureditev novega elektro priključka in elektro omarice za grad, kar se je zaključilo leta 2016.

Leta 2016 je bil uspešno izveden projekt vgradnje dvigala, ob zaključku leta pa je PMB z lastnimi sredstvi poskrbel tudi za ureditev klančine na prehodu iz zahodnega v vzhodni del gradu (J hodnik prvega nadstropja).

Urejeno je bilo označevanje načina parkiranja in osvetlitev pročelja gradu, za kar je poskrbela Občina Brežice.

V letu 2017 je Občina Brežice uspešno pripravila dokumentacijo, zagotovila finančna sredstva, objavila javne razpise in pričela z dvema pomembnima investicijama, ki sta bili zaključeni v letu 2018:

- Ureditev recepcije in sanitarij v S delu pritličja gradu: pričetek konec avgusta 2017, zaključek junija 2018.
- Prenova strehe S in V dela gradu: pričetek septembra 2017, zaključek oktobra 2018. Obe investiciji sta pripomogli k boljši skrbi za spomenik državnega pomena in boljše pogoje za delo in za obiskovalce.

⁸ Skladno z 22. členom Odloka o ustanovitvi Posavski muzej Brežice upravlja z naslednjimi nepremičninami:

- zgradba: grad Brežice, spomenik državnega pomena, EŠD: 49,
- zemljišča s parcelnimi številkami 1254, 1256, 1258, 1260, 1261, 1262/1, 1262/2, 1263, vse k. o. Brežice.

Ob zaključku leta 2018 so se pričele priprave na prenove projektov, Občina Brežice pa je zagotovila tudi nekaj sredstev za čiščenje vinske kleti – odstranjevanje strupene plesni in za pričetek obnove električne napeljave, kar je bilo zaključeno marca 2019.

Maja 2019 je bila pričeta nova dvoletna investicija: ureditev arkadnih hodnikov in terase, kar sofinancira Ministrstvo za kulturo RS.

Aktivnosti se intenzivno nadaljujejo in so predstavljene v drugem delu dokumenta.

V dislociranem, začasnem prostoru, v nekdanjem Dijaškem domu v Brežicah, ima muzej v najemu prostore začasne depoje v velikosti 640,47 m². Prostori so urejeni skladno z možnostmi, celota pa je varovana z alarmnim sistemom.

Leta 2015 je bil sprejet *Načrt vsebinske in funkcionalne uporabe prostorov gradu Brežice za namen Posavskega muzeja Brežice in drugih dejavnosti: obdobje 2015 do 2020*, kjer so opredeljene obstoječe in načrtovane vsebine s ciljem priprave projektnih dokumentacij in izvedb ter razmisleka o razvoju muzeja in dejavnosti, izboljšanja pogojev za uporabnike in zaposlene ter celovita in boljša skrb za spomenik ter dediščino, ki jo predstavlja. Pri tem smo se posvetili in se posvečamo zagotavljanju varnostno, klimatsko in svetlobno urejenih prostorov razstavno in druge dejavnosti muzeja, tako depojev kot delovnih pogojev za zaposlene.

Prostori in njihova namembnost ter velikost

Grad ima po zadnjih znanih podatkih⁹ 128 prostorov v skupni velikosti cca. 6100 m².

Razstavnih prostorov je 40 v skupni velikosti 2500 m², kamor uvrščamo tudi dvorano ob dvorišču pod Viteško dvorano, ki je razstavni prostor, namenjen avtorskim ambientalnim postavitvam, in ni primeren za »klasične muzejske predmete«, ker ni zagotovljenih klimatskih pogojev. Depoji so nameščeni v gradu v 9 prostorih v skupni velikosti 300,61 m². Konservatorsko-restavratorska delavnica obsega 87 m². Viteška dvorana meri 395 m², okrogla prireditvena prostora v stolpih (Mali avditorij in Poročna soba) skupaj merita skupaj 120 m². Upravni in poslovni prostori so v prvem nadstropju in na podstrešju, skupaj merijo 192 m². Prenovljena vinska klet na Z strani gradu v 337 m² združuje 4 povezane prostore. Dva zunanja prostora – dvorišče v velikost 1100 m² in terasa v velikosti 250 m² merita skupaj 1350 m² odličnega zunanjega prostora. Terasa je urejena, dvorišče pa potrebuje prenovo in možnost postavitve premične strehe, za kar je že pripravljen projekt, usklajen tudi z ZVKDS OE Novo mesto.

Stanje objektov, kratka ocena

Posavski muzej Brežice upravlja z gradom Brežice, ki se s podporo in angažmajem lastnice, Občine Brežice, počasi, a stalno obnavlja. Izboljšani so bili pogoji za obiskovalce in zaposlene, izboljšana je skrb za spomenik, a smo šele na tretjini poti. Pri tem se moramo še bolj posvetiti tudi izboljšanju znanja na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, saj je muzej lociran na pomembni prometnici med zahodom in vzhodom, na potresnem območju, ob reki, vremenske in druge razmere pa se ves čas spreminjajo, kar predstavlja nove izzive za kakovostno skrb za spomenik.

---

⁹ Natančne mere niso znane, saj še ni pripravljena celovita projektna dokumentacija.

Analiza delovanja 2014 do 2019

---

3. Kratka vsebinska analiza delovanja in izvajanja državne javne službe v letih 2014—2019

3.1 Programski poudarki, povzeti po letnih poročilih zavoda od 2014 do 2019

Posavski muzej Brežice je sledil sprejetemu Strateškemu načrtu za obdobje 2015—2020, začrtanimi in potrjenimi letnimi in večletnimi programi ter svoje delo dopolnjeval z različnim projekti, ki so »prišli naproti«. Poleg kakovostnega izvajanja javne službe je bil poudarek na naslednjih nalogah:

- Urejanje zaostankov na področju inventarizacije.
- Pričetek in izvedba prvega popisa muzejskih predmetov – izvedeno na treh področjih: etnologija, umetnostna zgodovina in zgodovina.
- Dopolnjevanje zbirk z donacijami in nakupi. Uspešno smo pridobili obsežne donacije in ob tem predstavili tudi donatorje.
- Prevezemanje arhivov arheoloških najdišč, izzivi, težave ter reševanje organizacijskih in metodoloških vprašanj pri prevzemu in urejanju dokumentacije.
- Povečana dostopnost gradiva, tako fizična kot digitalna.
- Sistematično delo na področju nesnovne dediščine.
- Krepitev sodelovanja strokovnih sodelavcev PMB – poudarek na večzvrstnosti (obsežen program Štirje elementi).
- Povečanje izobraževanja, izvedba skupnih strokovnih ekskurzij za vse sodelavce in aktivno predstavljanje dela na posvetih, kongresih doma in v tujini. Uspešna soorganizacija II. Kongresa muzealcev 2018 (Skupnost muzejev Slovenije, ICOM Slovenija, ICOM SEE in Slovensko muzejsko društvo ter PMB).
- Uspešna gostovanja v PMB in PMB drugje, tudi mednarodna.
- Lastni obsežni (Znanje in veščine iz depoja) in medinstitucionalni projekti (Gradovi Posavja idr.) za boljšo prepoznavnost našega dela in poslanstva.
- Pester obrazstavnih programov in promocija.
- Vključevanje sodobne tehnologije v razstave in priprava AV gradiva v lastni produkciji v sodelovanju z zunanjimi izvajalci.
- Večja in raznovrstna dostopnost za ranljive skupine tako programska kot fizična.
- Uredili smo sisteme označevanja in usmerjanja, postavili informacijske table in zastave pred vhodom, uredili smo sistem izdaje vstopnic ter zakonsko določeno davčno blagajno, ki jo vodijo pooblaščen sodelavci.
- Intenzivno povezovanje z muzeji in sorodnimi ustanovami v regiji ter na državnem in mednarodnem območju.

- Aktivno delo pri razvoju in prijavih na različne razpise z uspešnim izvajanjem projektov ter razvojem partnerstev. Izvajanje manjših projektov (JSKD, ŠIPK, PKP) in pričetek treh projektov iz pristopa CLLD v letu 2019.¹⁰
- Aktivno vključevanje in delo pri povezovanju kulture in turizma, tako s projektom Gradovi Posavja kot z drugimi povezovanji (LTO-ji, STO, ipd.).
- Vključevanje v prostor – kulturno krajino tudi fizično – z uličnimi razstavami, programi »na terenu« in projekti.
- Nadaljevanje obsežnih projektov in sodelovanj, priprava projektnih idej in vsebin ter izvedba prijav na razpise za pridobivanje dodatnih sredstev. Pri tem je bil poudarek na usposabljanju sodelavcev za pripravo in izvedbo le-teh.
- Prenova in priprava ter sprejetje notranjih aktov, dopolnjevanje in spreminjanje Akta o sistemizaciji glede na zakonska določila in potrebe s ciljem omogočanja razvoja.
- Dopolnjevanje kadrovske zasedbe s pomočjo projektnih razpisov (JSKD, LAS, usposabljanje na delovnem mestu).
- Uspešno nadomeščanje upokojenih sodelavcev, ohranitev delovnih mest.
- Razvoj upravljanja, izobraževanje na področju managementa v kulturi, dobro sodelovanje s financerji in ustanovitelji.
- Uspešna obeležitev 70-letnice muzeja s številnimi programi in odmevi v medijih in javnosti.
- Prenova notranjih aktov, sprejetje novih aktov, ki jih zavod ni imel, prenova odloka o ustanovitvi s ciljem uskladitve in zagotovitve razvoja muzeja, sodelovanje z ustanovitelji in svetom zavoda, aktivno delovanje v strokovnih združenjih.
- Aktivna vključenost pri pripravi in izvajanju lokalnih programov kulture v občinah ustanoviteljicah ter drugih strategij v regiji (npr. direktorica je že drugi mandat članica upravnega odbora LAS Posavje).

12

Cilji so bili na večini področij doseženi ter preseženi. Nekaj jih je mogoče predstaviti tudi v tabeli:

Področje	2014 N / R*	2015 N / R*	2016 N / R*	2017 N / R*	2018 N / R*	2019 N / R*
Inventarizacija	813/608	1180/1139	1210/1180	1700/2356	1530/1671	1340/1418
Objave muzejskih predmetov	/	50/50	68/118	57/75	60/68	80/106
Konserviranje-restavriranje***	715/827	213/230	701/740	629/759	469/368	155/109
Razstave skupaj	8/12	23/32	21/30	25/28	20/30	15/25

¹⁰ Projekti so pomembni zaradi prepoznavnosti in delovanja PMB na območju Posavja ter vzpostavitvi in razvoju dobrih medsektorskih partnerstev:

1. Oživimo savske zgodbe«, akronim Savske zgodbe, 1. 3. 2019—30. 11. 2020, vodilni partner: Kulturno turistični rekreacijski center Radeče; partnerji Občina Radeče in Posavski muzej Brežice.
2. Črno-belo bogastvo s Krškega polja – samooskrbna, podjetniška in turistična priložnost, akronim: Črno-belo bogastvo, 1. 9. 2019 do 31. 8. 2021, vodilni partner: Občina Krško, partnerji: Kmečka zadruga Sevnica, Kmetijsko gozdarski zavod Novo mesto, Društvo rejcev krškopoljskega prašiča, Gostilna Kunst in Posavski muzej Brežice.
3. Riba na naravovarstvenem območju, akronim: Riba in narava, 1. 1. 2020 do 30. 10. 2021, vodilni partner: Občina Sevnica, partnerji: Posavski muzej Brežice, Ribogojec podjetje Akval d.o.o. in Turistična zveza Občine Sevnica.

Obrazstavnih programi	___/14	16/25	18/47	20/42	22/46	24/39
Obiskovalci	20.437**	30.166	35.952	31.563	33.559	31.431
Pedagoški programi (število programov)	10/25	9/30	24/41	30/36	29/39	30/32
Andragoški programi (število programov)	8/30	16/30	41/46	31/38	27/29	32/35
Programi za ranljive skupine	/	/	2/4	1/1	4/6	2/3
Programi za popularizacijo	4/4	20/30	22/50	35/86	15/41	14/37
Dogodki, programi v organizaciji PMB	12/35	44/60	38/47	56/60	55/61	40/59
Dogodki zunanjih organizatorjev	24	46	63	53	53	61
Publikacije	2/2	9/9	7/5	7/6	6/6	4/5
Dostopnost gradiva – pomoč zunanjim uporabnikom	/	65	70	90	40	52

*N-načrtovano, R-realizirano. Kjer načrtovanje ni bilo mogoče je navedena samo realizacija.

** Delo KR službe je bilo v tem času reorganizirano oziroma so bile številke oblikovane glede na potrebe in možnosti. Z zaposlitvijo akademskega restavratorja je bila služba okrepljena, a se je dejavnost muzeja v tem obdobju okrepila tako na programskem kot predstavitvenem področju, aktivno pa pri tem sodeluje tudi KR služba.

Delo sodelavcev, naše delo in sodelovanje je bilo pozitivno ocenjeno tako v Sloveniji kot širše, kar dokazujejo tudi naslednje nominacije in nagrade:

1. Na martinovo, 11. 11. 2014 je dr. Ivanka Počkar prejela Murkovo nagrado za življenjsko delo na področju etnologije, ki jo podeljuje Slovensko etnološko društvo.
2. Na mednarodni muzejski dan 18. 5. 2015 je častno Valvasorjevo priznanje, ki ga podeljuje Slovensko muzejsko društvo, prejel Nicolas Alan Dominko za donacijo fotografij in predmetov iz foto ateljeja Bavec Posavskemu muzeju Brežice
3. Leta 2015 je bil za Valvasorjevo nagrado (SMD) nominiran tudi Posavski muzej Brežice oz. avtorica razstave Vlasta Dejak za stalno razstavo Pod devetimi zastavami. Posavje 1900–1990.
4. PMB je prejel nominacijo za nagrado ŽIVA – Najboljši slovanski muzej, organizacija Forum slovanskih kultur. Predstavitev nominirancev je potekala v Baru, Črna Gora (2.–5. 10. 2019), kjer smo se predstavili z 2 referatoma.

5. Na predlog PMB je 18. 11. 2019 upokojeni sodelavec Jože Lorber prejel Nagrado Mirka Šubica za življenjsko delo na področju konservatorstva in restavratorstva. Nagrado mu je podelilo Restavratorsko društvo Slovenije.
6. Konec leta je projekt Gradovi Posavja prejel nagrado JAKOB, ki je bila podeljena 29. 1. 2020 na Gospodarskem razstavišču ob odprtju sejma Alpe-Adria 2020.

3.2 Kratka poročila po področjih

Inventarizacija in dokumentacija

PMB je bil eden zadnjih muzejev v Sloveniji, ki je prešel na računalniški sistem vodenja muzejske dokumentacije – GALIS. Od leta 2011 vse nove pridobitve evidentira in inventarizira v elektronski obliki, reinventarizacija starejših zbirk pa poteka intenzivno, a skladno s kadrovske možnosti.

Leto / področje	Arheologija	Etnologija	Umetnostna zgodovina	Zgodovina	Dokumentacija	Skupaj
Do leta 2013	4.424	5.842	1.984	5.614	0	17.866
2014—2019	604	782	667	754	5.150	8.372
Skupaj	5.028	6.624	2.651	6.368	5.150	26.238

K vsakemu letu so prišteti na novo inventarizirani predmeti. Vsi inventarizirani predmeti so bili tudi ovrednoteni, navedena številka ne pomeni vpisa vseh predmetov v dokumentacijski sistem Galis, ampak gre za evidenco vpisa v Inventarno knjigo, ki je po letu 2011 delno usklajena tudi z vpisom v sistem Galis. Na dan 31. 12. 2014 je bilo v Galis vpisanih 16.630 enot. Na dan 31. 12. 2019 pa je vpisanih 23.646 enot.

Kustos dokumentalist, ki je na tem DM zaposlen od 30. 6. 2014, izvaja naloge predvsem na področjih akcesije in inventarizacije, pri čemer sodeluje pri urejanju dokumentacije prevzetih arhivov arheoloških najdišč.

Popis muzejskih predmetov

Leta 2015 smo pričeli s pripravami na prvi popis – inventuro muzejskih predmetov. Zaradi drugega dela in neizkušenosti, saj je to bil prvi popis od ustanovitve muzeja, je proces trajal dlje od prvotno načrtovanega.

Pomembno je, da smo v letu 2018 zaključili prvi popis muzejskih predmetov na področjih etnologije, zgodovine in umetnostne zgodovine. Še posebej je popis pomemben na področjih etnologije in umetnostne zgodovine, saj sta se sodelavki upokojili, etnologinja 1. 10. 2018, zgodovinarica pa 1. 1. 2019.

Arhivi arheoloških najdišč

Med letoma 2014 in 2019 smo prevzeli 62 Arhivov arheoloških najdišč (v nadaljevanju AAN. Od tega so trije AAN obsežnejši do srednjega obsega (238 enot, 111 enot in 50 enot), pet AAN manjših (od 10 do 22 enot), ostalih 54 AAN pa je zelo majhnega obsega (od 1 do 3 arhivske enote). Obdelava AAN je obsegala vodenje dokumentacije o prevzemih, vpis v akcisijsko knjigo in umestitev AAN v depojske prostore (preventivna konservacija). V akcesijo je bilo skupno vpisanih 1657 enot AAN. Področja, na

katerih se soočamo s težavami, so: primopredaja v zakonsko predpisanem roku, sprotna dokumentacija, zagotavljanje depojskih prostorov, zagotavljanje sredstev za konservacijo gradiva in dolgoročna digitalna hramba podatkov.

Nesnovna dediščina

Kustosinja etnologinja dr. Ivanka Počkar se je od leta 2010 intenzivno ukvarjala z raziskovanjem nesnovne dediščine. Sodelovala je v uspešnem medinstitucionalnem projektu Od godbe do pihalnega orkestra, katerega rezultat je predlog in uspešen vpis Pihalnega orkestra Kapele v nacionalni Register nesnovne dediščine. Za večjo prepoznavnost novega polja, je bilo leta 2016 »razglašeno« za »Leto posavske nesnovne dediščine«, v katerem smo izvedli številne programe, ki so vključevali razstave, predavanja, tematski rokodelski sejem, ki ga ohranjamo, in delo z nosilci za nove vpise. Koordinatorju varstva nesnovne dediščine Slovenskemu etnografskemu muzeju smo poslali 6 pobud (predlogov), uspešno 3 in neuspešno 3. Delo nadaljuje nova sodelavka, v področje je aktivno vključena tudi direktorica PMB.

V Register nesnovne dediščine vpisane enote:

1. Pihalni orkester Kapele (Kapelska godba). Pobuda: 20. 1. 2010, vpis v Register: 16. 12. 2013.
2. Brod na Mostecu. Pobuda: 11. 9. 2012, vpis v Register: 3. 8. 2016.
3. Kulturno društvo Gasilski pihalni orkester Loče pri Dobovi (Lučka pleh muzika). Pobuda: 25. 4. 2017, vpis v Register 30. 6. 2017.

Na čakanju za vpis v Register:

1. Artiška ženitovanjska pletenica. Pobuda: 11. 1. 2012.
2. Izdelovanje čolnov in kultura čolnarjenja v Kostanjevici na Krki. Pobuda: 3. 4. 2018.
3. Dobovski Fašjenk, Lúčki kosci in Obrški prutarji. Pobuda: 11. 4. 2018.

V pripravi so še predlogi za vpis naslednjih enot v Register:

Bizeljski ajdov kolač (Bizeljsko), Vezilstvo in kvačkanje v Posavju, Lončarstvo Kržan (Zaloke, Raka) in Sodarstvo Krajnc (Sevnica).

Programi/projekti, ki so pritegnili največje število obiskovalcev oziroma so bili najbolj uspešni – izbranih 5 projektov

Za vsako leto smo izbrali obsežen projekt, ki je pomenil novost v našem delu, je usmerjen v sodelovanja in raznovrstne rezultate tako za obiskovalce kot za zaposlene. Predstavljeni so kronološko:

2015: Medinstitucionalni projekt Le vkup 1515—2015: 500 let vseslovenskega kmečkega upora 1515

Ob obeležitvi 500-letnice prvega vseslovenskega kmečkega upora je muzej kot pobudnik in koordinator povezal in združil številne ustanove in posameznike v vseslovenski medinstitucionalni projekt. Sodelovali so Arhiv Republike Slovenije, Gimnazija Brežice, Kozjanski park Podsreda, Kulturni dom Krško, enoti Mestni muzej Krško in Grad Rajhenburg, Narodni muzej Slovenije, Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo in Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete, Univerza v Ljubljani, Osnovna šola Brežice, Pokrajinski muzej Celje, Pokrajinski muzej Kočevje, Slovenska Matica, Zgodovinski arhiv Celje in ZRC SAZU – Zgodovinski inštitut Milka Kosa, Zavod za šolstvo RS ter z drugi strokovnjaki, med katerimi je še posebej treba omeniti zgodovinarja Borisa Hajdinjaka, ki je bil med pobudniki in spodbujevalci projekta.

Skupaj smo zasnovali več vej programa, v katerem so se prepletli znanstveni, strokovni, pedagoški in andragoški programi, katerih cilj je predstaviti samo zgodovino in oblikovati ter izvajati raznovrstne

povezovalne aktivnosti na različnih krajih Slovenije z raznovrstnimi programi. Vodja projekta: Alenka Černelič Krošelj.

2015 in 2016: Toporišičevo leto (11. 10. 2015–11. 10. 2016), se nadaljuje

Posavski muzej Brežice se je ob 90-letnici rojstva dr. Jožeta Toporišiča pridružil »gibanju« Toporišičevo leto. Skupaj s partnerji (Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani (Oddelek za slovenistiko), Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru (Oddelek za slovanske jezike in književnosti), Znanstveno raziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Zavod za šolstvo RS, vas Mostec, Občina Brežice, Posavsko slavistično društvo, Osnovna šola Dobova, Gimnazija Brežice, Knjižnica Brežice idr.) smo izvedli številne aktivnosti, med katerimi izpostavljam odkritje spominske plošče na rojstni hiši na Mostecu, odprtje Razstave v razstavi: Posavski obrazi: Jezikoslovec in akademik Jože Toporišič, posvet Zaključek Toporišičevega leta, simpozij Toporišičeva Obdobja in preimenovanje dela Trga izgnancev v Trg Jožeta Toporišiča, posvet ob zaključku Toporišičevega leta in del mednarodnega znanstvenega simpozija Toporišičeva Obdobja. Projekt se v odličnem sodelovanju mreže ustanov nadaljuje, omenjamo pa nekaj pomembnih dosežkov: odprtje spominskega obeležja akademiku prof. dr. Jožetu Toporišiču v parku pri Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani v letu 2017, znanstveni simpozij 1. Toporišičev dan v letu 2018 ter posvet leta 2019, kar se nadaljuje skozi gibanje *Spoštuj svoj jezik*. Članica 3-delnega vodstvenega odbora je Alenka Černelič Krošelj.

2017: Brežiški potres 1917 / Stoletnica brežiškega potresa (1917–2017)

Medinstitucionalna razstava je nastala v sodelovanju z Agencijo RS za okolje. Z razstavo smo obeležili spomin na potres, ki je 29. januarja 1917 prizadel Brežice in bližnjo okolico ter povzročil ogromno materialno škodo.

Razstava je obsegala dva dela: razstavo v predprostoru Viteške dvorane (29. 1.–14. 3. 2017) in ulično razstavo na več lokacijah v Brežicah (29. 1. 2017 – do konca aprila 2017). Kustosinja in soavtorica Vlasta Dejak.

Ob razstavi je bil izveden raznolik obrazstveni program za različne ciljne skupine in leta 2018 izdana monografija *Bilo je res grozljivo, bobnelo in gmelno je pod nami, Brežiški potres 1917, Brežiške študije 5* (izdajatelj Društvo za oživitev mesta Brežice in ARSO).

2018: Evropsko leto kulturne dediščine: Nuša Derenda, Čez 20 let, dvodelna razstava

- **Nušine podobe**, 3. prostor Galerije, 26. 1.–10. 4. 2018
- **Anuška Žnideršič iz Brežic**, šesti razstavni prostor v stalni razstavi Pod devetimi zastavami: Posavje 1900–1990, Razstava v razstavi, 26. 1.–26. 6. 2018

Razstava je izhajala iz koncepta stalne razstave novejše zgodovine *Pod devetimi zastavami: Posavje 1900–1990*, avtorice Vlaste Dejak. V delu *Posavski obrazi* so predstavljeni Posavci, ki so s svojimi dosežki na kulturnem, športnem in raziskovalnem področju pustili sledi v slovenski družbi od leta 1950.

Razstavni projekt v dveh delih in v dveh prostorih je v Galeriji s kreacijami in nagradami izpostavil ključne trenutke v glasbeni karieri Nuše Derenda, v prostoru muzejske dnevne sobe v stalni razstavi novejše zgodovine pa je prikazal začetke njene glasbene poti.

S sodelovanjem z Nušo Derenda in modno oblikovalko Uršo Drofenik je muzej pričel z aktivnostmi Evropskega leta kulturne dediščine in z obrazstavnimi programi opozoril na raznolikost kulturne dediščine in dejstvo, da so sodobna, zabavna glasba ter različne panoge kreativnih industrij tudi

pomemben del le-te. Razstava in programi so odmevali v medijih, predvsem v tistih, kjer je muzej le redko prisoten (opažen), RTV SLO je projekt predstavil v uvodu posebnih oddaj v ELKD in pri obiskovalcih s posebnim ozirom na ranljivih skupinah. Kustosinja in soavtorica razstav je bila Andreja Matijevc.

2019: Alenka Gerlovič – 100. letnica rojstva, medinstitucionalni projekt z mednarodnim gostovanjem v dveh državah

Gostovanje v Republiki Severni Makedoniji:

Živeti umetnost / Stoletnica rojstva Alenke Gerlovič (1919–2010)

Prva razstava: Mala stanica, Nacionalna galerija RS Makedonije, Skopje, 1. 4. 2019–15. 4. 2019.

Druga razstava: Center za kulturo 'Grigor Prličev', Ohrid, 22.–28. 6. 2019.

Tretja razstava: Dom kulture Ilinden, 12.–24. 7. 2019.

Gostovanje je bilo pripravljeno in izvedeno skupaj z Veleposlaništvom Republike Slovenije v Republiki Severni Makedoniji in s podporo veleposlanika prof. dr. Milana Jazbeca. Predstavili smo del donacije Alenke Gerlovič, častne občanke Brežic, ki je velik del svojega opusa zapustila PMB. Predstavljena dela so nastajala v Makedoniji med letoma 1953 in 1957. Del razstave v Mali stanici je bil dokumentarni film Dan z Alenko.

Likovni svet Alenke Gerlovič (1919–2010) / Med Zagrebom in Dalmacijo, Moderna galerija Zagreb, Studio Josip Račić, 20. 8.–2. 9. 2019.

Z izbranimi akrili in akvareli z motivi iz Dalmacije in hrvaškega primorja, vezanimi predvsem na monumentalne krajine z otoki, smo opozorili hrvaško kulturno javnost na umetnico, ki se kot dobitnica nagrade Prešernovega sklada leta 1981 uvršča med pomembne ustvarjalke minulega stoletja na Slovenskem. Svojo ustvarjalno pot pa je začela na Akademiji za likovno umetnost v Zagrebu.

Likovni svet Alenke Gerlovič (1919–2010) / Stoletnica rojstva Alenke Gerlovič (1919–2010), 7.–31. 5. 2019, ZDSLU–Galerija Zveze društev slovenskih likovnih umetnikov.

V sodelovanju s šestimi ustanovami (Dolenjski muzej Novo mesto, Galerija Prešernovih nagrajencev Kranj, Slovenski etnografski muzej, Galerija Miklova hiša Ribnica in Muzej novejšje zgodovine Slovenije in PMB) smo pod okriljem ZDSLU napovedali in predstavili svoje razstave v počastitev 100-letnice rojstva umetnice, aktivne članice ZDSLU.

Ob razstavah v Republiki Severni Makedoniji in Republiki Hrvaški sta bili izdani publikaciji v več jezikih, kustosinja in avtorica razstav pa je bila Oži Lorber.

Večletni programi in projekti

Od 2014: Grajske dogodivščine

Grajske dogodivščine so počitniški programi, namenjen osnovnošolcem, in sicer v času zimskih, poletnih in jesenskih počitnic. Izhajajo iz aktualnih občasnih in stalnih razstav. Udeleženci se v večdnevnem druženju seznanijo z vsebinami muzeja na njim prilagojen in zanimiv način, z aktivnim sodelovanjem v obliki aktivnih tematskih ogledov in ustvarjalnih delavnic. Tako pridobivajo nova znanja, sklepajo nova prijateljstva in se zabavajo. Poleg tega udeleženci dogodivščin soustvarijo svojo razstavo, ki dopolnjuje stalno razstavo novejšje zgodovine.

Od 2016: Večvrstni cikel Štirje elementi: 1 – VODA (2016), 2 – OGENJ, (2018) 3 – ZEMLJA (2019) in 4 – ZRAK (2020)

Cikel Štirje elementi izhaja iz poslikav alegorije štirih elementov v Viteški dvorani. Razstave so zasnovane kot večvrstne razstave štirih osnovnih področij dela muzeja. Projekt predstavlja novost in omogoča večje predstavljanje muzejskih predmetov, sodelovanje z donatorji, lastniki dediščine, sodelovanje z neposrednim okoljem in okrepjeno delo z obiskovalci. Prva v ciklu razstav (Voda) je bila odprta 8. 12. 2016, druga (Ogenj) 30. 8. 2018 in tretja (Zemlja) 26. 6. 2019. Cikel bo zaključen 19. 11. 2020, celota pa bo v povezavi naravoslovnih in družboslovnih pogledov združena leta 2021. Vsaka razstava poveže večino sodelavcev PMB in številne zunanje sodelavce, tako strokovnjake kot druge posameznike in ustanove. Povezali smo se tudi z gospodarstvom, NVO-ji, ranljivimi skupinami, izobraževalnimi ustanovami in posamezniki.

Osnovni koncept razstav je enak, vsak element pa je predstavljen tudi drugače (npr. element zemlja je predstavljen s 70 zgodbami o 35 Posavkah in 35 Posavcih od prazgodovine do sodobnosti kot osrednji del praznovanja 70-letnice PMB). Ob razstavah so bili izvedeni številni obrazstavnimi programi in izdane publikacije.

Od 2017: Projekt Znanje in veščine iz depoja

Projekt Konservatorsko-restavratorske delavnice, ki ga izvaja v sodelovanju s Službo za komuniciranje in izobraževanje, ponuja spoznavanje različnih tehnik skozi delavnice, prilagojene raznolikim publikam. Prva tema je bila leta 2017 freska, druga štukature, leti 2019 in 2020 pa sta posvečeni rezbarjenju. Izvedene so bile delavnice in 3 razstave, ena tudi na gradu Sevnica. Z delavnico in razstavo je muzej leta 2018 gostoval tudi v češkem mestu Dobřany, pobratenem mestu Brežic. Projekt je za muzej novost, saj je aktivno oblikovanje KR službe ključno za spoznavanje področij delovanja, ki so specifična, zahtevnejša ter redkeje dostopna. Projekt je praktični primer pedagoškega pristopa za učence OŠ in dokaz, da so tudi zahtevne tehnike, ki jih pri svojem delu uporabljajo restavratorji in konservatorji (izdelava štukatur, rezbarjenje in izdelava fresk), učencem dosegljive. Odzivi na projekt so izjemno pozitivni, tako s strani strokovne kot laične javnosti, predvsem zaradi odličnega sodelovanja in povezovanja s šolami in drugimi uporabniki projekta. Inovativni projekt so sodelavci muzeja predstavljali tudi na dogodkih zunaj muzeja (npr. Kulturni bazar).

18

Od 2014: Gradovi Posavja – uspešen povezovalni projekt upravljavcev in lastnikov nepremične kulturne dediščine v regiji, aktivno delo na področju kulturnega turizma

Upravljalci šestih gradov v Posavju smo se leta 2014 povezali v neformalnemu združenju, in sicer: Galerija Božidar Jakac Kostanjevica na Krki, ki upravlja nekdanji samostan v Kostanjevici na Krki, Kozjanski park Podsreda, ki upravlja grad Podsreda, Kulturni dom Krško, enota Grad Rajhenburg, ki upravlja grad Rajhenburg, KŠTM Sevnica, ki upravlja grad Sevnica, Posavski muzej Brežice, ki upravlja grad Brežice, in Terme Čatež, ki so lastnice gradu Mokrice. V skupino je bilo vabljen tudi Ministrstvo za kulturo kot lastnik gradov Šrajbarski turn, Bizeljsko in Pišece, vendar se zaradi nedostopnosti oziroma še neodprtosti gradov niso odločili za sodelovanje, jih pa o vsem obveščamo. Prav tako smo k sodelovanju povabili lastnika dvorca Raka, vendar se na poziv ni odzval.

Projekt utrjuje vezi med gradovi v Posavju in nadgrajuje že obstoječe programe sodelovanja med gradovi in med lokalnimi skupnostmi ter gradi trdnjše vezi na podlagi fizičnega in virtualnega povezovanja, skupne promocije in dopolnjevanja programov. Vzpostavljamo celovito ponudbo v Posavju in s partnerji in aktivnostmi povezujemo celotno regijo, jo temeljiteje in bolj energično tudi promoviramo. Projekt z inovativnim pristopom obenem dviguje prepoznavnost in dodano vrednost mreži gradov ter vsem dosedanjim in razvijajočim se dejavnostim v regiji.

Z različnimi aktivnostmi in prepoznavnostjo ter s podporo tudi na področju turizma smo uspeli tudi širše in med drugim za leto 2020 prejeli nagrado Jakob 2020 in naziv ambasador inovativnosti v turizmu za področje inovativne turistične vsebine in programi v gradovih in dvorcih 2020.

Uspešen in trajnostni program: Viteška dvorana – srce gradu, spomenik – stalna razstava baročne umetnosti ter prostor za doživetja

Posebno skrb namenjamo Viteški dvorani, ki jo je okoli leta 1703 po naročilu lastnika gradu Ignaca Marije grofa Attemsa ustvaril Karel Frančišek Remb, zadnja obsežna prenova pa je bila zaključena leta 2015¹¹. Dvorana je osrednji del gradu in edini tovrstni spomenik v Posavju in v Republiki Sloveniji. Z raznolikimi projekti smo vzpostavili temelje za strokovno predstavljanje in skrb za dvorano. Tako smo:

- Pripravili in predstavili digitalno predstavitev podob v slovenskem, angleškem in italijanskem jeziku, ki je ves čas na voljo v dvorani in jo dopolnjujemo.
- Na vrednote dvorane in načine kakovostne dnevne rabe opozarjamo z besedilom pred vhodom v dvorano.
- S taktilno razstavo in zvočnimi posnetki – predstavitev avtoportreta avtorja Frančiška Karla Remba dvorano približali tudi slepim in slabovidnim.
- Z nakupom premičnih slušnih zank zagotovili boljšo dostopnost številnih programov v dvorani za gluhe in naglušne.
- S projektom Štirje elementi podrobno in z različnimi programi predstavljamo zgodbe, ki so upodobljene ter jih na različne načine interpretiramo.
- S projektom Znanje in veščine iz depoja približujemo tehnike, uporabljene v njej, in poudarjamo kakovostno skrb za ohranjanje.
- Vzpostavili smo sistem sodelovanja z uporabniki in najemniki z jasnimi navodili, podpisano pogodbo in spremljanjem izvajanja določil. Za vse uporabnike smo pripravili posebna Navodila za uporabo Viteške dvorane, prav tako smo ustrezno usposobili sodelavce.
- Sistem spremljanja pogojev v dvorani nadgrajujemo z občasnim merjenjem hrupa in vibracij s ciljem, da skupaj z ZVKDS in Občino Brežice vzpostavimo celovit sistem spremljanja vlage, temperature, vibracij, hrupa, osvetlitve ipd.
- Kontinuirano spremljamo stanje dvorane po vgradnji sistema ogrevanja in načrtujemo ureditev nekaterih posledic rabe oziroma umirjanja po obnovi.
- Poskrbeli smo za ustrezno osnovno ozvočenje in osvetlitev, ki sta primerna za dvorano.
- Nadaljujemo z izboljšanjem infrastrukture za obiskovalce: stoli v letu 2018, preproga v letu 2019, predvidena je še garderoba (predstavitev meščanske razstave v drug prostor).
- Dobro sodelujemo z Restavratorskim centrom ZVKDS pri skrbi za dvorano, predstavljanjem restavratorskih del in načrtovanju dokončanja restavriranja sten.
- Pomemben del kakovostne skrbi za dvorano je obnova strehe, ki jo je izvedla lastnica gradu v letih 2017 in 2018 tudi s finančno podporo Ministrstva za kulturo RS.
- Viteška dvorana je osrednja podoba promocije gradu in muzeja v različnih oblikah – je močan vzgib, ki privabi nove obiskovalce in uporabnike, spominski predmeti pa so uspešni prodajni in promocijski predmeti.

19

---

¹¹ Leta 2012 je bila zaključeno restavriranje stropa s prehodom v stene, stopnišč, tal z ogrevanjem, leta 2015 pa še J stene.

Programi/projekti, za katere je bilo izdanih največ ali najmanj plačanih vstopnic

PMB ponuja brezplačne programe kot so odprtja razstav, predstavitve, javna vodstva ipd., ter plačljive programe, kjer gre za programe, ki so stroškovno zahtevnejši. Uspešnost ali neuspešnost programov skozi plačane vstopnice je samo eden od kriterijev ocenjevanja uspešnosti. Na osnovi plačanih vstopnic so najbolj uspešni programi strokovne tematske poti in tematski koncerti ob posameznih razstavnih in drugih projektih ter predsilvestrski koncert, ki je razprodan v enem tednu. Pri določenih programih smo omejeni tudi s številom sedežev, tako v Viteški dvorani kot na grajskem dvorišču. Uspešne so tudi vse grajske dogodivščine, kjer pa je v ceno vključeno pokrivanje materialnih stroškov. Manj uspešne so posamezne tematske delavnice, kjer tudi ni mogoče vključiti velikega števila uporabnikov (npr. katera od delavnic projekta Znanje in veščine iz depoja).

Najnižji obisk: projekti z najnižjim obiskom/udeležbo, ki se izkazujejo kot neučinkoviti

Navedba najmanj uspešnih projektov je težka in nevhvaležna naloga, saj gre pri le-teh za različne okoliščine. Če vzamemo za kriterij uspešnosti samo število obiskovalcev, potem so manj učinkovita javna vodstva, še posebej v dopoldanskem času, ki pa so pomembna, saj gre za ciljno publiko, ki jo zanima več in si želi tudi dopoldanskih programov. Ta del pomeni tudi izobraževanje zaposlenih, ki na ta način v rednem delovnem času izvejo več od avtorjev.

Trudili smo se tudi z razvojem programov za mlade, izven šolskih obveznostih, kjer še nismo dosegli dobrih rezultatov. Uspešni smo pri sodelovanju s Fakulteto za turizem ter študenti, ki želijo opraviti prakso ter pri različnih programov z ETRŠ Brežice, Gimnazijo Brežice in SŠC Krško-Sevnica.

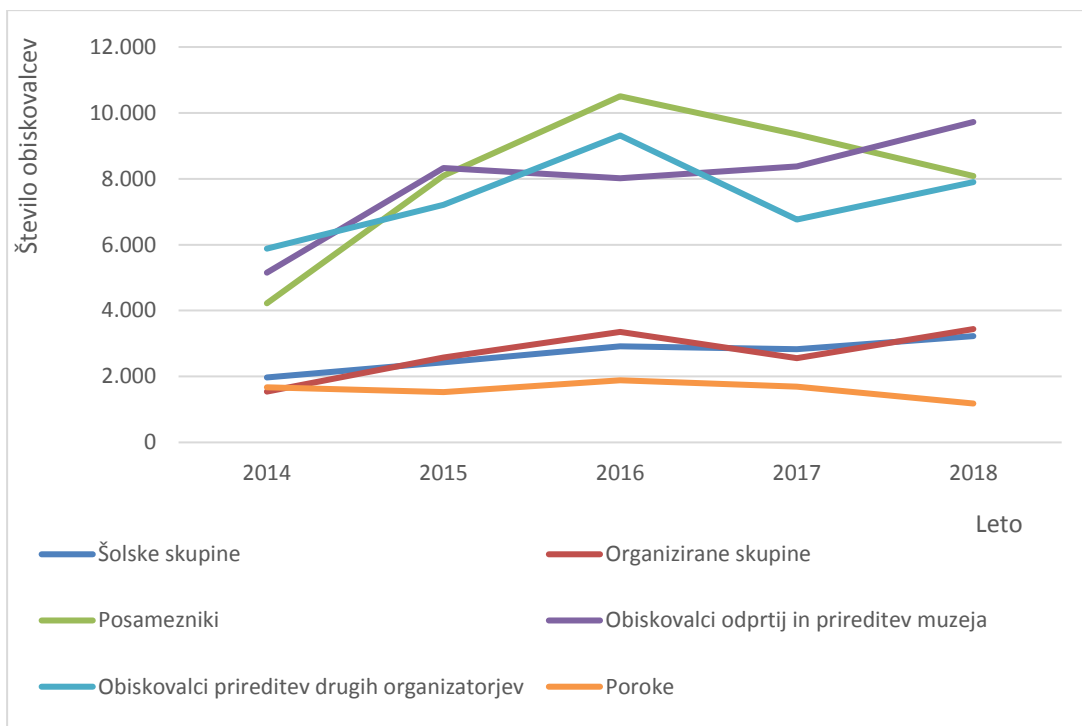
3.3 Število obiskovalcev muzeja, ciljna publika in gibanje obiska

Muzej je leta 2014 posodobil način statistične obravnave obiskovalcev in jih ves čas preverja ter dopolnjuje. Cilje, ki smo si jih zastavili v Strateškem načrtu 2015—2020 smo v celoti izpolnili in v večini tudi presegli. Velik skok obiskovalcev smo zabeležili leta 2016, ko je muzej obiskalo več organiziranih skupin, več posameznikov, povečalo se je število zunanjih prireditev in obiskovalcev le-teh. V zadnjih treh letih se je številka »ustalila«. Večjo pozornost bomo v prihodnje namenili šolskim skupinam, saj je v letu 2019 večji upad – v primerjavi z letom 2018 kar za 30 % manj skupin.

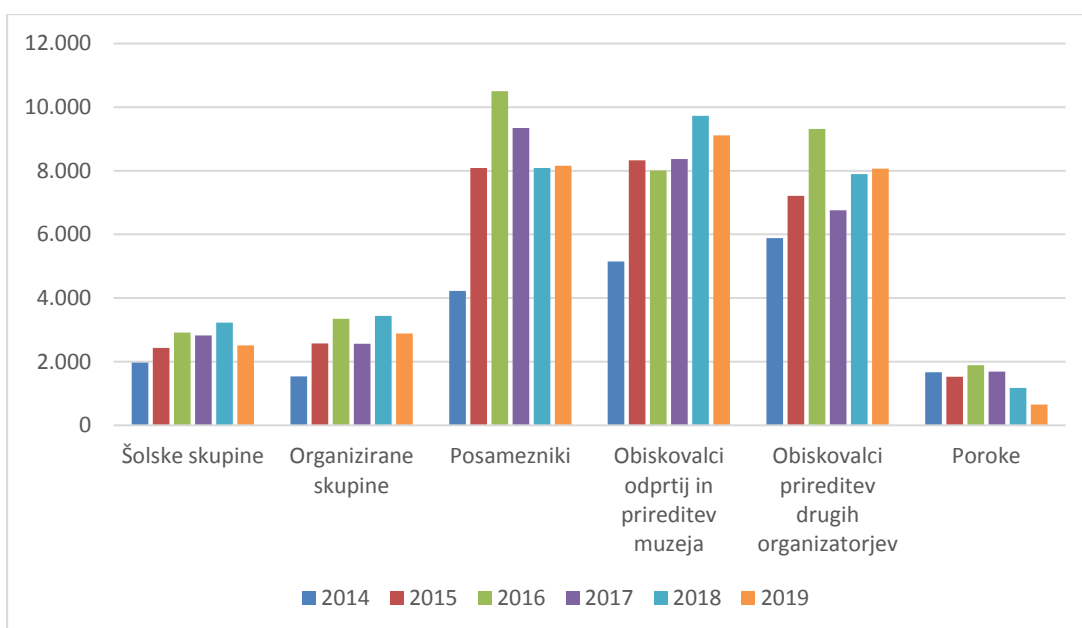
20

Tabela: število obiskovalcev po skupinah, pripravljena po letnih poročilih in po dodatnih dostopnih evidencah

Leto	Šolske skupine, št. skupin/št. obiskovalcev	Organizirane skupine, št. skupin/št. obiskovalcev	Posamezniki	Obiskovalci odprtij in prireditev muzeja, št. prireditev/št. obiskovalcev	Obiskovalci prireditev drugih organizatorjev, št. prireditev/št. obiskovalcev	Poroke, število /št. udeležencev	Skupaj
2014	58/1.971	67/1.542	4.222	60/5.151	34/5.881	52/1.670	20.437
2015	98/2.429	95/2.577	8.090	147/8.330	46/7.212	40/1.528	30.166
2016	103/2.918	129/3.352	10.505	137/8.012	63/9.315	40/1.885	35.952
2017	108/2.828	85/2.559	9.345	168/8.374	53/6.764	38/1.693	31.563
2018	123/3.226	115/3.440	8.088	173/9.724	53/7.901	31/1.180	33.559
2019	86/2.511	100/2.889	8.160	165/9.114	61/8.066	26/656	31.396

Grafikon: Gibanje števila obiskovalcev med letom 2014 in 2019

Grafikon: Gibanje števila obiskovalcev med letom 2014 in 2019

Dostopnost za obiskovalce in uporabnike – odpiralni čas

Spremljali smo gibanje obiskovalcev in turistov na območju ter ugotovitvam prilagodili tudi odpiralni čas. Tako je muzej od junija do konca avgusta odprt vsak dan od 10. do 20. ure; uspešnost te odločitve se odraža v porastu tujih obiskovalcev v poletnem času.

Ureditev GDPR

Posavski muzej Brežice je v letu 2018 uvedel potrebne aktivnosti v skladu s Splošno uredbo o varstvu podatkov (GDPR – General Data Protection Regulation), ki je stopila v veljavo 25. maja 2018. Na podlagi posodobljenih privolitvev za obveščanje po navadni in elektronski pošti je muzej močno zmanjšal bazo naslovnikov, ki pa jo vseskozi s privolitvami, ki so na voljo na več točkah po muzeju in spletnim obrazcem, konstantno povečuje.

Delničarji znanj in veščin Posavskega muzeja Brežice

Posavske delničarje znanj in veščin, prostovoljce, ki so naši stalni »podporniki« smo prvič s tem nazivom zbrali na Ta veseli dan kulture, 3. decembra 2017. Povabili smo jih k sodelovanju, in sicer tako, da namesto denarja ali listin vlagajo svoj čas, svoje znanje in svoje veščine, s tem pa postanejo in postanemo »bogatejši« za nove izkušnje in nova poznanstva. Delničarji sodelujejo pri izvedbi različnih dogodkov, predvsem pedagoških delavnic na grajskih dogodivščinah, učnih ur za šolske skupine in na sejmih rokodelskih znanj in veščin. 2. marca 2019, ob obeležitvi 70-letnice poimenovanja muzeja Posavski muzej Brežice, pa smo prav njim namenili dan. Na različnih lokacijah v muzeju so prikazovali svoja znanja in veščine in tako privabili številne obiskovalce.

Skrb za ranljive skupine

Za začetek intenzivnejšega dela za in skupaj z ranljivimi skupinami štejemo leto 2016, ko smo z vgradnjo dvigala in ureditvijo klančine do Viteške dvorane omogočili dostop do vseh delov muzeja tudi gibalno oviranim uporabnikom ter s tem tudi vsem ranljivim skupinam.

2016: projekt *Viteška dvorana: spomenik in baročna dvorana za doživetja dostopna vsem* je vključeval nakup 7 premičnih slušnih zank in taktilno razstavo – predstavitev avtoportreta avtorja dvorane Frančiška Karla Remba v slovenskem in angleškem jeziku. Taktilna razstava vsebuje 5 steklenih diagramov, 2 para slušalk, 1 za slovenski in 1 za angleški jezik.

Od 2016: Vsakoletno sodelovanje z Društvom gluhih in naglušnih ob mednarodnem tednu gluhih v obliki javnega vodstva, s prevodom v znakovni jezik in z uporabo slušnih zank.

Od 2016: Različni obrazstavní program, npr. delavnice ob razstavi Nuša Derenda, Čez 20 let (2018), razstava OŠ dr. Mihajla Rostoharja Krško (2019), sodelovanje z OŠPP Brežice, VDC Brežice, VDC Sonček Krško in Domom upokojencev Brežice.

22

3.4 Zunanji izvajalci

Odhodki zunanjih izvajalcev (po denarnem toku)	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Avtorski honorarji	307	2.515	2.653	2.994	3.428	1.811
Študentsko delo		1.325	2.112	501	1.322	4.202

V skladu z ZUJF-om ter navodili pristojnih ministrstev in vlade smo upoštevali varčevalne ukrepe ter upoštevali tudi lastne finančne možnosti. Izplačila zunanjim izvajalcem na podlagi avtorskih pogodb in študentskega dela so minimalna, kar je velika ovira predvsem pri zagotavljanju odpiralnega časa¹².

¹² V letu 2019 je bila ena sodelavka SIK dlje bolniško odsotna, nadomeščanje smo delno zagotovili s študentskim delom, predvsem poleti.

3.5 Prihodki iz vseh dejavnosti

Tabela: višina prihodkov po načelu denarnega toka v EUR

Prihodki po načelu denarnega toka	2014		2015		2016	
	realizacija	struktura prihodkov po financerjih	realizacija	struktura prihodkov po financerjih	realizacija	struktura prihodkov po financerjih
1 PRIHODKI MINISTRSTVA ZA KULTURO	384.298	76,93	408.890	69,88	415.257	65,22
2 DRUGI PRIHODKI IZ DRŽAVNEGA PRORAČUNA	22.793	4,56	31.027	5,30	33.026	5,19
3 :PRIHODKI IZ OBČINSKIH PRORAČUNOV	66.754		111.944		128.947	
- Občina Brežice	66.754	13,36	97.908	16,74	107.567	16,90
- Občina Krško		0,00	7.000	1,20	15.000	2,36
- Občina Sevnica		0,00	6.178	1,06	5.600	0,88
- Občina Kostanjevica na Krki		0,00	858	0,15	780	0,12
4 DRUGI PRIHODKI ZA IZVAJANJE DEJAVNOSTI JAVNE SLUŽBE	24.094	4,82	29.875	5,11	45.235	7,11
5 PRIHODKI OD PRODAJE BLAGA IN STORITEV NA TRGU	1.624	0,33	3.284	0,56	14.124	2,22
6 SKUPAJ (1+2+3+4+5) PRIHODKI	499.563	100,00	585.020	100,00	636.589	100,00

Prihodki po načelu denarnega toka	2017		2018		2019	
	realizacija	struktura prihodkov po financerjih	realizacija	struktura prihodkov po financerjih	realizacija	struktura prihodkov po financerjih
1 PRIHODKI MINISTRSTVA ZA KULTURO	425.051	60,70	453.584	59,73	419.111	60,30
2 DRUGI PRIHODKI IZ DRŽAVNEGA PRORAČUNA	52.126	7,44	42.551	5,60	27.462	3,95
3 :PRIHODKI IZ OBČINSKIH PRORAČUNOV	148.338		189.897		180.768	
- Občina Brežice	126.038	17,99	167.597	22,08	152.315	21,92
- Občina Krško	15.000	2,14	15.000	1,98	21.000	3,02
- Občina Sevnica	6.500	0,93	6.500	0,86	6.500	0,94
- Občina Kostanjevica na Krki	800	0,11	800	0,11	953	0,14
4 DRUGI PRIHODKI ZA IZVAJANJE DEJAVNOSTI JAVNE SLUŽBE	69.196	9,88	71.064	9,36	63.551	9,15
5 PRIHODKI OD PRODAJE BLAGA IN STORITEV NA TRGU	5.696	0,81	2.115	0,28	4.018	0,58
6 SKUPAJ (1+2+3+4+5) PRIHODKI	700.407	100,00	759.211	100,00	694.910	100,00

Opomba:
V letu 2019 so bile sprejete spremembe pravilnika o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava, ki jih je bilo potrebno uporabiti že pri pripravi letnega poročila za leto 2019. Sprememba je pri razporejanju prihodkov v dejavnosti javne službe in tržne dejavnosti in sicer se prihodki od najemnin izkazujejo po novem več ne med prihodke na trgu, temveč med prihodke javne službe. Takšno razporeditev prihodkov od najemnin izkazujemo za leti 2018 in 2019.

23

Kot je razvidno iz tabel so se prihodki v obdobju povečali, predvsem sredstva Občine Brežice in drugih občin ustanoviteljic. Povečali smo tudi sredstva pridobljena z izvajanjem dejavnosti javne službe ter tržne dejavnosti, kjer je prišlo do spremembe načina poročanja, kot je razvidno iz opombe v tabeli. Kljub zadovoljstvu, da smo uspeli povečati proračun za 39 %, če vzamemo razmerje med letoma 2014 in 2019,¹³ je zaskrbljujoče, da to pomeni tudi zmanjšanje odstotka sredstev Ministrstva za kulturo, čeprav so se tudi sredstva MK povečala, a v manjši meri.

¹³ Največje povečanje, za 51 %, je leta 2018, v katerem smo prejeli sredstva za dve odpravnini ob upokojitvi, (MK), namenska sredstva za nakup novih stolov za Viteško dvorano, prav tako je bilo vključenih v program javnih del 5 oseb, leta 2019 pa le 2.

3.6 Investicije, investicijsko vzdrževanje in oprema

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
oprema	MZK*	939		3.864	4.564		
	Občina Brežice	8.579	3.670	1.156	1.495	41.721	6.875
	Lastna sredstva	13.296	10.145	7.122	31.166	28.755	1.549
	po škodnem zahtevku				10.190		
Skupaj nabava opreme		22.814	13.815	12.142	47.415	70.476	8.424
odkupi predmetov KD	MZK	3.000	1.975			4.500	
	Občina Brežice		1.625	500		350	
	Lastna sredstva	2.771	230	1.030	291		200
Skupaj odkupi predmetov KD		5.771	3.830	1.530	291	4.850	200
Skupaj nabava opreme in odkupi predmetov KD		28.585	17.645	13.672	47.706	75.326	8.624
investicije grad Brežice**	Občina Brežice						440.456
* - za leto 2014 je oprema vezana na SKLOP II; v letih 2016 in 2017 je oprema za prevzete arhive arheoloških najdišč.							
** - investicije v grad Brežice (vezane na projekt) - trajajo več let							

Prikazane so investicije, ki vključujejo nakup opreme, odkupe predmetov kulturne dediščine ter skupna vlaganja lastnice gradu v objekt.

Nakupi opreme vključujejo opremo za izboljšanje delovnih pogojev (ureditev pisarn, računalniki, fotoaparati, fotokopirni stroji, stoli, oprema za interno kuhinjo in jedilnico ipd), opremo za izvajanje programov in prireditev (mize, drobni inventar ipd.) ter boljšo promocijo in opremo za izboljšanje počutja obiskovalcev (usmerjevalniki, zastave, informacijske vitrine pred gradom, ležalniki za teraso, mize in stole za počitek in pitje kave – na voljo je kavomat in avtomat s prigrizki in pijačami ipd.). Dopolnili smo opremo depojev, predvsem za prevzete arhive arheoloških najdišč.

Leta 2017 smo zamenjali dotrajani službeni avtomobil in kupili nekaj potrebne opreme za tehnično in KR službo.

Dopolnili smo zastarano razstavno opremo, ji dodali IKT pripomočke ter didaktične pripomočke. Zamenjali smo potratne žarnice v večini razstavnih prostorov, zamenjali del dotrajane opreme za varovanje in poskrbeli za tekoče vzdrževanje (beljenje sten in oken, klopi, druge opreme).

Poskrbeli smo za izboljšanje infrastrukture Viteške dvorani z nakupom ustreznih luči, osnovnega ozvočenja in novih stolov (200 kosov).

Nakupi predmetov kulturne dediščine so izvedeni skladno s finančnimi možnostmi, večje s sredstvi Ministrstva za kulturo, manjše nakupe smo izvedli z lastnimi sredstvi.

Strateški načrt za obdobje 2020—2024

---

4. Dolgoročni cilji

Dolgoročni cilji vključujejo zagotavljanje kakovostnega okolja in pogojev za razvoj in trajnostno delovanje Posavskega muzeja Brežice ter cilje, ki so opredeljeni kot javni interes varstva kulturne dediščine. Le-ta vključuje celovito delovanje na področju identificiranja dediščine, predstavljanja dediščine javnosti in razvijanja zavesti o njej, participacije – soudeležbe, javnosti, omogočanje dostopa do dediščine in do informacij o njej, vključevanje vedenja o njej v vzgojo, izobraževanje in usposabljanje na vseh ravneh, prepoznavanje potencialov za gospodarski, družbeni in trajnostni razvoj ter kontinuirano vključevanje v razvojne projekte na lokalni, nacionalni in mednarodni ravni. Cilj obdobja, ki ga opredeljuje strateški načrt je še naprej oblikovati sodoben muzej, v katerem se srečujejo prebivalci Posavja z zgodbami iz svoje preteklosti in jih kot ene izmed pomembnih lastnih istovetnosti posredujejo tudi najširšim množicam. Pomembna je celovita skrb za prostor v upravljanju za vsebine, torej skrb za nepremično, premično in nesnovno dediščino, delovanje v skladu z zakonodajo in standardi ter normativni za muzejsko dejavnost (tako državnimi kot mednarodnimi, spoštovanje ICOM-ovega kodeksa etike idr.). Posavski muzej Brežice je v preteklih petih letih postal blagovna znamka na področju varovanja dediščine kot enem od temeljev razvoja regije. To je omogočilo zavedanje, da dediščino lahko ohranjamo le tako, da ostaja živa, v stiku s sodobnostjo in v »službi« prihodnosti.

25

Muzej si s široko razvejano dejavnostjo, ki obsega skrb za temeljne dejavnosti varovanja premične dediščine Posavja, bogato razstavno, obrazstavno in publicistično dejavnost ter številne druge oblike komuniciranja, promocije in popularizacije dediščine, utrjuje položaj enega od prepoznavnih muzejev v slovenskem in evropskem prostoru. Muzej je odprta hiša za vse Posavce in obiskovalce Posavja, kjer se srečamo z dediščino, njenim prenosom v sedanost s številnimi možnostmi za načrtovanje naše prihodnosti. Ključno in poudarjeno je delovanje v celotnem Posavju za celotno Posavje, čeprav je dom muzeja grad Brežice in se večina javnih programov izvede v njem.

Dolgoročni cilj je:

aktivirati vse potencialne institucije, ki ima temelje v zakonskih določbah, podlago v preteklem delu ter postavljene cilje, opredeljene v letnih in večletnih programih. Ob tem je cilj nadaljevanje aktivnega delovanja muzeja izven matične stavbe, povečanje prisotnosti v raznovrstnih razvojnih projektih in ustrezna prisotnost v celotnem razgibanem posavskem prostoru ter širše.

Vizija dela Posavskega muzeja Brežice vključuje nove težnje, ki jim sledijo regionalni muzeji in muzeji nasploh v sozvočju z novimi nalogami, ki jih muzejem postavljata sodobna družba in čas. Nepogrešljiv del muzeja in njegove kulturne krajine so družbena vključenost muzeja v okolje, angažiranost, soustvarjanje kulturne krajine in dediščinskih skupnosti, inovativnost, trajnostno razumevanje muzejskega gradiva, mobilnost ljudi in zbirk ter fizična, virtualna in intelektualna dostopnost kulturne dediščine. Takšni pristopi spodbujajo aktivno vključevanje muzeja in posledično zvišujejo njegovo družbeno prepoznavnost in moč. Sodobni muzeji se kot muzeji o človeku in njegovi umeščenosti v kulturno krajino povezujejo z idejami, posamezniki, skupnostmi, z lokalnim prostorom, znanji,

veščinami in načini življenja vseh družbenih skupin posamično in kot celoto. Ponujajo izvirnost, edinstvenost in kakovost, gradijo na pristnosti in verodostojnosti, kulturi, umetnosti, ustvarjalnosti, inovativnosti in učenju.

Strateški načrt sledi tudi sprejeti Strategiji kulturne dediščine 2020—2023, kjer je v splošnih ciljih zapisano bistveno: »s pomočjo dediščine prispevati h kakovosti življenja in k bolj povezani družbi, pospešiti trajnostni razvoj Slovenije in izboljšati odnos družbe do naše dediščine.«¹⁴

Prav tako je opredeljeno načelo celostnega ohranjanja¹⁵, ki obsega:

- *uveljavitev pravice do dediščine je del človekovih pravic;*
- *ohranjanje dediščine in njena trajnostna uporaba spodbujata človekov družbeno-kulturni razvoj in izboljšujeta kakovost življenja;*
- *dediščina ima pomembno vlogo pri graditvi bolj povezane, mirne in demokratične družbe; pospešuje trajnostni razvoj, spodbuja kulturne raznolikosti in sodobne ustvarjalnosti;*
- *uresničevanje tega načela je mogoče doseči z bolj usklajenim sodelovanjem med vsemi javnimi, institucionalnimi in zasebnimi dejavniki.*¹⁶

Ravno dobro medsektorsko sodelovanje in razumevanje¹⁷ je ključno za doseganje ciljev in za razumevanje, da je ohranjanje in skrb za kulturno dediščino na vseh ravneh neločljivo povezano s trajnostnim razvojem. Muzeji kot eni ključnih deležnikov ohranjanja kulturne dediščine pa s svojimi raznovrstnimi dejavnostmi prispevajo h kakovostnejšemu življenju, k večjemu povezovanju skupnosti, k razumevanju skupnih in posamičnih istovetnosti, k razumevanju narave in kulture ter imajo odločilen pomen pri razumevanju kultur in med kulturami. Muzeji smo najbolj zaupanja vredne ustanove, ljudje vedo, da pripovedujemo resnične zgodbe, ki povezujejo preteklost s sedanostjo, iz obeh pa gradimo prihodnost.

Spomin in prostor sta neločljivo povezana, muzej pa je ustanova, kjer se na primeren način srečujeta. Zato ima muzej odgovornost do sodobne družbe, da živo sodeluje z okoljem, ustvarjalci, nosilci, s prenašalci, z uporabniki in varuhi kulturne dediščine, spodbuja in vsaja vrednotenje ljudem v zavest. Cilj je trajnostna in interdisciplinarna interpretacija dediščine, ki se izkazuje v zbirkah in razstavah ter spodbuja samobitnost v skupnosti v okolju in drugih skupin, povezanih z dediščino, ter vpliva na človeško rast.

---

¹⁴ Strategija KD, str. 2

¹⁵ Uresničevanje ciljev sledi ključnim mednarodnim pogodbam kot so: Konvencija o varstvu evropskega arhitektonskega bogastva (*Uradni list SFRJ – Mednarodne pogodbe*, št. 4/91); Evropska konvencija o varstvu arheološke dediščine – spremenjena (*Uradni list RS – Mednarodne pogodbe*, št. 7/99); Okvirna konvencija Sveta Evrope o vrednosti kulturne dediščine za družbo (*Uradni list RS – Mednarodne pogodbe*, št. 5/08).

¹⁶ Strategija KD, str. 2.

¹⁷ Strategija izpostavlja: »Celostno ohranjanje dediščine ni samo dejavnost kulture, vzvodi zanj so medsektorski. Rezultati in učinki ohranjanja vplivajo na uspešnost in učinkovitost drugih sektorjev: izobraževanja, načrtovanja in urejanja prostora, kmetijstva in razvoja podeželja, gospodarstva in še posebej turizma, infrastrukture in prometa, regionalnega razvoja, raziskav ter zdravstva in socialnega varstva. Varstvo dediščine je neločljivo povezano z varstvom okolja in ohranjanjem narave.« str. 2.

4.1 Programski cilji

1. Kakovostno izvajanje in nadgrajevanje javne službe, predvsem na področju komuniciranja, dodatnih programov in vključevanja različnih deležnikov.
2. Prenova stalnih zbirk, tako fizično kot konceptualno (večzvrstne) in kreiranje kakovostnih občasnih razstav ter obrazstavnih programov.
3. Razvoj občinstva – kakovostno delo za in z obiskovalci in uporabniki. Aktivno in razvijajoče se komuniciranje z različnimi javnostmi.
4. Vzpostavljanje strateških in razvojnih partnerstev za izvajanje inovativnih, trajnostnih in vključujočih projektov za razvoj muzeja.
5. Tesno sodelovanje z občinami soustanoviteljicami in sorodnimi ustanovami v Posavju in širše.
6. Snovanje, prijavljanje in izvajanje raznovrstnih projektov s ciljem bogatenja programov, pridobivanja sredstev za programe, za kadre in za investicije.
7. Razširitev tržne ponudbe, trženje v drugih sorodnih prodajnih mrežah.
8. Prepoznavnost Posavskega muzeja Brežice kot »blagovne znamke« v regiji, državi in širše.

4.2 Prostorski cilji

1. Nadaljevanje prenove gradu in muzeja za potrebe razvoja muzejskih dejavnosti, bogatenja ponudbe, tudi tržne, ter večje dostopnosti. Prenova delov gradu, v katerih so že postavljene zbirke, a je prostor neustrezen in je obnova prostorov nujna oziroma predpogoj za nadaljnjo prenovo stalnih razstav. Prenova delov gradu, ki niso na voljo javnosti in so le delno in pogojno uporabni.
2. Pridobitev prostorov za depoje izven matične hiše za že obstoječe zbirke in za prevzemanje arhivov arheoloških najdišč z območja delovanja muzeja.
3. Zagotavljanje varnostno, klimatsko in svetlobno urejenih prostorov za razstavno in druge dejavnosti muzeja, tako depojev kot delovnih pogojev za zaposlene.
4. Trajnostno zagotavljanje ustreznega vzdrževanja in razvoja stavbe ter pogojev za opravljanje dejavnosti v njej.
5. Oblikovanje in sprejem Načrta upravljanja spomenika, skupaj z ZVKDS in lastnico gradu Občino Brežice¹⁸.

27

4.3 Kadrovski cilji

1. Oblikovanje kolektiva kot skupnosti, ki svojega dela ne razmejuje po področjih, ampak jih vključuje v delo muzeja kot interdisciplinarne ustanove, kar se kaže tudi v programih in projektih.
2. Spodbujanje kreativnosti in soudeležbe (participacije) ter novih pristopov, ki so odgovor na spremenjene potrebe občinstva in spodbujajo kreativnost posameznikov in celotne ustanove.
3. Dopolnjevanje kadrovske strukture z dodatnimi strokovnjaki na področjih komuniciranja z javnostmi, promocije, trženja in projektnega dela ter vodenja projektov.
4. Okrepitev službe za ustrezno vzdrževanje in skrb za grad Brežice.
5. Celovita skrb za izobraževanje in poklicno rast vseh zaposlenih. Spodbujanje aktivnih članstev v strokovnih združenjih.
6. Ustvarjanje in vzdrževanje dobre klime ter notranje komunikacije v kolektivu.

---

¹⁸ Cilj je dosegljiv ob angažiranju vseh deležnikov tudi na nacionalni ravni.

7. Zagotavljanje ustreznih orodij za delo: posodabljanje in nakup opreme in tehničnih pripomočkov.

4.4 Cilji finančnega poslovanja

1. Nemoteno zagotavljanje finančnih sredstev za izvajanje letnih in večletnih programov.
2. Kakovostno izvajanje finančnega poslovanja ter ustreznih notranjih kontrol.
3. Skrb za zagotavljanje javnih virov skladno z zakonodajo.
4. Pridobivanje sredstev sponzorjev in donatorjev.
5. Pridobivanje sredstev iz drugih virov za programe, za kadre in za investicije.
6. Okrepitev kadrovske zasedbe na področju financ – nujna še 1 zaposlitev.

5. Programske usmeritve 2020—2024

Posavski muzej Brežice je v letu 2019 obeležil 70 let delovanja. Njegova umeščenost v izjemno arhitekturo, spomenik državnega pomena, njegova lega v starem mestnem jedru Brežic (odlična dostopnost) in njegov fond (bogate zbirke) predstavljajo prednosti, ki omogočajo razvoj ter nenehno dopolnjevanje poslanstva, ki najprej sledi zakonodaji,¹⁹ ob tem pa svojo dejavnost dopolnjuje na podlagi sodobnih pristopov tako muzeološke stroke kot razvoja celotne družbe.

5.1 Izvajanje javne službe

Zagotavljanje izvajanja javne državne službe v veliki meri temelji na ustreznem delu na področju dokumentacije, inventariziranja in pridobivanja predmetov, predvsem pa dostopnosti, ki je omogočena skozi razstave v prostorih in skozi virtualne razstave ter digitalne zbirke. Le-te so tudi temelji oblikovanja, prijav in uspešnega izvajanja raznovrstnih projektov z raznolikimi partnerji tako v regiji, na čezmejnem območju in v Evropi.

Pomemben del so tudi interpretacija, kontekstualizacija in posredovanje znanja o muzejskem gradivu. Vse to je mogoče še nadgraditi z dopolnjevanjem metod dela, z vzpostavljanjem standardov znotraj muzeja in ob sodelovanju z drugimi strokovnjaki. Kakovostno izvajanje javne službe temelji tako na zaposlenih strokovnjakih kot na pogojih za delo.

Pri tem so pomembne organizacijske usmeritve, ki imajo podlago v načrtovanem razvoju muzeja, usmerjenim v skladnost razmerja med strokovnim delom in delom z obiskovalci, sledenju načelom ko-produkcije, vključevanju in sodelovanju ter zagotavljanjem dobrih pogojev za delo in za obiskovalce. Pomembno je tudi uravnoteženo razmerje med kakovostnim izvajanjem javne službe in dopolnjevanjem s številnimi programi in projekti, ki omogočajo večjo prepoznavnost in dostopnost dela ter dosežkov muzeja.

Evidentiranje in zbiranje vključuje kakovostno opravljanje terenskega dela, kar sledi možnostim, tako prostorskim, kadrovskim in finančnim. Cilj je odzivnost na pobude iz okolja, zagotavljanje prostora za sprejemanje predmetov ter zagotavljanje strokovnjakov za ustrezno ravnanje in interpretacijo

---

¹⁹ Muzej, ki je bil ustanovljen 26. 6. 1949 je v prvi vrsti zavezan izvajanju nalog in poslanstva, ki ga opredeljuje področni zakon, ki pravi, da je muzej »stalna organizacija v **službi družbe** in **njenega razvoja**, ki je odprta za javnost in ki zbira, ohranja, dokumentira, preučuje, interpretira, upravlja in razstavlja dediščino ter posreduje podatke o njej z namenom razvijati zavest o dediščini, širiti vedenje o njenih vrednotah in omogočati uživanje v njej« (3. člen ZVKD-1).

gradiva. Prizadevali si bomo tudi za pridobivanje sredstev za odkupe, vsaj za eno obsežnejšo enoto letno.

Prevzemanje arhivov arheoloških najdišč je zakonska naloga v korist arheološke dediščine, ki se počasi zbira v pooblaščenem muzeju. Prevzeli smo že nekaj arhivov, vendar pa je pomembno zagotavljanje ustreznih prostorov in kadrov za to zahtevno nalogo, saj je območje Posavja izjemno bogato, v zadnjem desetletju pa je bilo izvedeno večje število izkopavanj. Prav tako še niso urejeni starejši arhivi. Še naprej bomo tesno sodelovali z izvajalci in enotami ZVKDS.

Inventarizacija in digitalizacija sta temeljni področji, ki se ves čas strokovno in tehnično nadgrajujeta. Cilj obdobja je aktivna vključitev v sistem Museum.si ter druge spletne zbirke, nadaljevanje kakovostnega dela, urejanje zaostankov.

Inventura muzejskih predmetov je ena ključnih nalog, ki smo jo prvič pričeli leta 2017, nanjo pa smo se pripravljali dve leti. Prva inventura je bila z izjemo področja arheologije zaključena v letu 2018. Inventura je pokazala stanja zbirk ter podlago za nove načrte, predvsem pa so postavljeni temelji za izvajanje inventure vsakih 5 let kot določa zakonodaja.

Proučevanje in izobraževanje je temelj kakovostnih programov. Še naprej bo delo usmerjeno v sodelovanje s ciljem uspešnih priprave in izvajanja večvrstnih in medinstitucionalnih projektov. Cilj je dostopnost kakovostnih izobraževanj tako v Sloveniji kot na tujem in spodbujanje vključitev sodelavcev v stanovska združenja ter prevzemanje aktivnih vlog.

Skrb za gradivo je v prvi vrsti naloga sodelavcev konservatorsko-restavratorske delavnice in kustosov, a hkrati naloga vseh sodelavcev PMB. Cilj obdobja je izboljševanje pogojev dela KR delavnice ter pridobitve novih depojev. Pomembno je dobro sodelovanje z lastnikom gradu in pristojnim oddelkom.

Nesnovna dediščina: PMB je poskrbel za nekaj uspešnih predlogov za vpis v nacionalni Register nesnovne dediščine. Naloga je trajnostna, cilj je vsaj 1 predlog vpisa na dve leti.

Pomemben cilj je še naprej aktivno vključevanje in zagotavljanje vseh vrst dostopnosti, kjer še niso izkoriščene vse možnosti. Predvsem smo v zaostanku pri omogočanju dostopnosti zbirk v digitalni obliki.

Med pomembnejšimi cilji je digitalizacija muzejskega gradiva in prenos iz analogne v digitalno obliko; informatizacija – ureditev sodobne muzejske dokumentacije in informacijska dostopnost do podatkov o kulturni dediščini (vključitev v vsebine info-točk v Brežicah, Krškem, Sevnici, Kostanjevici na Krki, Radečah).

Prizadevali si bomo za kakovostno komuniciranje z gradivom na različne načine ter na podlagi urejenih avtorskih pravic, kar je zapleteno **področje, ki je v začetni fazi urejanja.**

Cilji:

- Večletno proučevanje gradiva in dopolnjevanje zbirk z namenom pridobivanja znanja.
- Dokončanje popisa muzejskih predmetov in zbirk – področje arheologije, 2020.
- Redni popisi zbirk na vsakih 5 let, ob njej natančnejši pregled vrednotenja cele zbirke.
- Inventarizacija muzejskih predmetov v obsegu 100 % za predmete, za katere je mogoče ugotoviti njihov izvor.
- Načrt deakcesije in deinventarizacije – vzpostavitev sistema ugotavljanja in navodil – do leta 2024.
- Sistematično fotografiranje še ne fotografiranih predmetov.

- Strokovno publiciranje zaposlenih.
- Dobro sodelovanje med strokami in oddelki (kustodiat, KR delavnica, Služba za komuniciranje in izobraževanje, Uprava).
- Kakovostno sodelovanje na strateških področjih razvoja muzeja, vzpostavljena strokovna in raziskovalna partnerstva.
- Sodelovanje pri izvajanju in nadgradnji javne službe, prenos dobrih praks in metodologij v slovenskem in mednarodnem prostoru.

5.2 Konserviranje- restavriranje

Konservatorsko-restavratorska služba je eden od najbolj prepoznavnih oddelkov muzeja²⁰. Izvaja pasivno in aktivno konservacijo ter tehnično-tehnološkim raziskovanjem muzejskih predmetov in dokumentiranjem opravljenih posegov, skrbi za strokovno-tehnično brežhibnost vzdrževanja muzejskega gradiva v zbirkah in depojih vključno s spremljanjem mikroklimatskih pogojev. Vključena je tudi izdelava kopij muzejskih predmetov ter različnih spominskih predmetov.

Po upokojitvi KR tehnika Jožeta Lorberja leta 2018, ki je od 80-ih let 20. stoletja vzpostavljala in razvijala KR delavnico muzeja, se je spremenila strokovna zasedba in tudi področja za katera lahko zagotavljamo kakovostno delo.

Delavnica, ki deluje v dveh prostorih in občasno restavrira predmete tudi v pomožnih prostorih v pritličju, deluje na področjih keramike, kiparstva (polihromirane lesene plastike), lesa in štafelajnega slikarstva. Prizadevali si bomo, da nadaljujemo tudi s področjem arheološke kovine ter z zaposlitvijo akademske restavratorke v letu 2019 še dodatnih področij.

Oddelek je aktivno vpet v pripravo razstav, varno selitev predmetov in skrbi za predmete na razstavah in v depojih. Svoje znanje in izkušnje posreduje v obliki predavanj, projektov in pedagoških delavnic. Pri delu se tako povezuje z različnimi ustanovami (šole, fakultete, ...) in drugimi oddelki v muzeju (kustosi, pedagogi). Poleg konserviranja-restavriranja oddelek izdeluje kopije muzejskih predmetov, vodi dokumentacijo o ohranjenosti muzealij in opravljenih posegih ter za muzejsko trgovino izdeluje nekatere spominske predmete, ki izhajajo iz muzejskih zbirk.

Akademski restavrator je aktivno vključen v skrb za grad – spomenik državnega pomena in v pripravo, izvedbo, spremljanje in upravljanje investicij ter posegov v spomenik. Spremlja tudi stanje spomenika ter skupaj s sodelavci določa načine ravnanj. Pri tem skupaj z direktorico sodeluje tudi s pristojnim konservatorjem (ZVKDS OE Novo mesto).

Zaposleni pri delu sledijo načelom razvoja stroke, se redno udeležujejo izobraževanj, predavanj, strokovnih srečanj in posvetovanj. Delovni pogoji zaposlenih se bodo še dodatno izboljšali, z načrtovano ureditvijo, t. j. preselitvijo, predvidoma v pritličje²¹, in s posodobitvijo prostorov konservatorsko-restavratorske službe.

Cilji:

- Uspešno delo in razvoj dejavnosti.
- Zagotovitev delovnega okolja z novimi prostori.
- Ohranjanje in dopolnjevanje dobrega sodelovanja s sodelavci.
- Aktivna vključenost v razvoj stroke na različnih ravneh.

²⁰ Za vzpostavitev, razvoj in kakovostno delovanje je zaslužen v letu 2018 upokojeni sodelavec Jože Lorber, ki je za svoje življenjsko delo prejel stanovsko nagrado Mirka Šubica (2019).

²¹ Prestavitev in boljši pogoji bi omogočili delo tudi na večjih predmetih.

- Zagotovitev trajne zaposlitve KR sodelavke – prehod iz določenega v nedoločen čas.
- Kakovostne kadrovske dopolnitve (ob upokojitvi KR tehnika in še dodatno). Cilj je zagotovitev stalnih 4 sodelavcev za nedoločen čas ter vsako leto vsaj 1 projektnega sodelavca.

5.3 Zbirke: dopolnjevanje in oblikovanje novih – zbiralna politika

Vsebinsko v prihodnjih letih načrtujemo krepitev zbirk, ki gradijo prepoznavnost muzeja v regiji in širše. Dopolnjevali bomo zbirke in raziskovali gradivo s področij, ki so najbolj značilna za način življenja prebivalcev Posavja, s stopnjevano zbiralno in raziskovalno pozornostjo do vsebin in dogajanj, ki so jih najbolj zaznamovala. Ključna strokovna merila za izkazovanje potreb in zbiranje so naslednja:

1. Vsebina: namembnost in pomen predmeta.
2. Pomen: izkazan pomen enkratnosti ali razširjenosti predmeta.
3. Vir: povezanost pomena predmeta in njegovega uporabnika /lastnika.
4. Sporočilnost: dokumentarnost in povednost predmeta za pomembne pojave / procese.
5. Geografski izvor: ni nujno primarni kriterij, ima pa pomen.
6. Opredmetenost nesnovne dediščine.
7. Druge povezanosti med predmeti in ljudmi – nosilci zgodb.

Druga merila za izbor in umestitev v zbirko:

1. Regionalni in širši pomen ter povezanost z dejavnostmi PMB.
2. Znan izvor in lastništvo.
3. Razširjenost – splošna uporaba, krajevne, družbene in časovne značilnosti.
4. Redkost, enkratnost.
5. Raznovrstnost.
6. Ohranjenost.
7. Pričevalnost – pomen za njegove uporabnike.
8. Izpričanost – viri o razširjenosti, pomenu in uporabi.
9. Dopolnjevanje obstoječih zbirk.
10. Zagotovljene prostorske in druge razmere za hrambo in uvrstitev v zbirko.

31

Zbiralna politika je tesno prepletena s sodelovanjem z zbiralci, donatorji, prebivalci Posavja in vsemi, ki so z območjem povezani. V primeru donacij stopi v ospredje vsebina, izvor, zagotavljanje ustrezne hrambe ter spoštovanje ICOM-ovega kodeksa muzejske etike.

Cilji:

- Pridobivanje dobrih praks in strokovno sodelovanje z drugimi muzeji.
- Dopolnjevanje strokovnih kompetenc, razvoj in celovita skrb za dediščino.
- Ustrezno in učinkovito izvajanje varovanja in upravljanja z dediščino; izvajanje kakovostnih KR ukrepov v lastni delavnici in v sodelovanju z drugimi strokovnjaki.
- Omogočanje dostopnosti dediščine na različne načine (razstave, ogledni depoji, spletne zbirke ipd.).
- Zvišanje dostopnosti zbirk za 10 %.
- Rast muzejskega gradiva za 3 %; - prevzemanje arhivov arheoloških najdišč.
- Kontekstualizacija zbirk v slovenskem in evropskem prostoru.
- Evidentiranje na terenu v sodelovanju z ustanovami in zbiralci.

Donatorji, lastniki zasebnih zbirk, zasebni zbiralci

Donacije so pomemben vir dopolnjevanja zbirk, odnos z donatorji pa eden ključnih odnosov. Številne dragocene predmete, ki so na ogled ali pa so spravljani v depojih, so darovali prebivalci Posavja. Vsako leto predstavljamo vsaj eno donacijo oziroma smo vzpostavili dobre odnose, o katerih poročamo, na podlagi odmevov in dobre prakse pa pridobivamo tudi nove. Prav tako nadaljujemo s sodelovanjem z zasebnimi zbiralci in lastniki zbirk. Na tem področju opozarjamo na pomen oblikovanja nacionalne strategije na tem področju, predvsem statusa zbirk in možnosti za ohranjanje po smrti nosilca ali opustitvi dejavnosti.

Cilji:

- Vzpostavitev partnerskega sodelovanja z donatorji in lastniki zasebnih zbirk.
- Izvedba vsaj 1 skupne aktivnosti letno.
- Vzpostavitev metodologij in trajnostnega sodelovanja na tem področju.

5.4 Predstavljanje dediščine: stalne in občasne razstave

Razstave z obrazstavnimi programi so osrednje komunikacijsko orodje muzeja tako v sami zgradbi kot tudi na terenu (v drugih ustanovah ali zunanje – ulične razstave). So naše središče, ki se širi v našo kulturno krajino. Kot smo načrtovali, smo skladno s finančnimi in prostorskimi možnostmi aktivno izvajali prenovo stalnih razstav, kar se nadaljuje tudi v naslednje obdobje, ter uspešno izvajali tudi načrtani program občasnih razstav.

32

Postavitev stalnih in občasnih razstav je povezana s prostorom in z razumevanjem potreb občinstva, ki ga razdelimo na dva dela:

- Stalni obiskovalci in uporabniki, ki se v muzej vračajo in niso samo obiskovalci, ampak muzej tudi uporabljajo – se udeležujejo različnih programov, jih sooblikujejo in promovirajo.
- Obiskovalci – turisti, ki obišejo muzej enkrat ali pa na vsake toliko časa ter si želijo izvedeti o območju, ki so ga obiskali, in ker je dom muzeja grad, tudi o gradu samem.

Stalne razstave

Pomembna je prenova koncepta oblikovanja in izvedbe stalnih razstav – od enozvrstnih v večzvrstne, še bolj fleksibilne, ki omogoča enostavno dopolnjevanje oziroma menjavo predmetov in drugih sredstev posredovanja, kot so različne elektronske naprave (touch screen – dotikalni ekran, slušni in vidni pripomočki, vključevanje vseh petih čutov idr.) ter didaktični pripomočki za vse generacije. Razstava je razvijajoča zgodba, ki ni nikoli končana. Vedno je mogoče kaj dodati, spremeniti, izboljšati, poskrbeti, da bodo razstave razumljive tako posameznim obiskovalcem kot vodenim skupinam, da so jasne in sledijo tudi potrebam časa.

Nujen je večzvrstni pristop, vključevanje javnosti in odprto komuniciranje pri pripravi – vzpostavitev kreativnega okolja, ki omogoča dobre rezultate. Na osnovi nekaj skupnih povezovalnih sestavin, kot so reke (Sava, Krka, Sotla), meja dveh dežel (Štajerske in Kranjske), ki se nadaljuje v danes dolgem pasu državne meje, in s tesnim skupinskim timskim delom je moč pripraviti stalno večzvrstno razstavo, ki bo zajela tako skupne kot posamične sestavine življenja v Posavju in združila izbrane in predstavljene poglede z vsemi dognanji v preteklih tisočletjih ter jih predstavila z razumljivim jezikom sodobnosti. Cilj je umeščanje posavske dediščine v nacionalni, evropski in svetovni kontekst.

Pomemben del etapnega oblikovanja stalne zbirke je tudi spodbujanje javnosti k ustreznemu odnosu do varovanja, ohranjanja, evidentiranja in predstavljanja dediščine, kar pomeni krepitev sodelovanja

in zaupanja v muzej kot ustrezne in strokovne institucije na tem področju. Ob tem je vzpostavljeno povezovanje v regiji in širše, dopolnjevanje vsebin in ustvarjanje celostnega doživetja Posavja. Zato stalne razstave kljub svoji pomembnosti ne smejo biti preobsegajoče in zaključene, saj je najpomembnejše, da so »žive« in fleksibilne. Ob nujni prenovi S dela gradu, kjer so v prvem nadstropju depoji in KR delavnica, v drugem nadstropju pa stalno-občasne razstave,²² ter ob dejstvu, da iz S dela obiskovalec muzeja²³ vstopi v Viteško dvorano, je ta del najbolj primeren za postavitve stalne večvrstne razstave o Posavju. Pot po muzeju se začne v recepciji v pritličju, kjer pa so obiskovalci najprej napoteni v drugo nadstropje, da ob tem doživijo poslikano stopnišče, stopijo v baročno kapelo sv. Križa in začnejo pot po posavskih tisočletjih. Prvi prostor bomo namenili kratkemu vpogledu v prostor in ponudbo, zato bo urejen kot fleksibilna predstavitevna dvorana (filmi, IKT, drugi pripomočki), drug prostor pa je SZ stolp, edini še poslikan bivalni prostor gradu, kjer bomo uredili »grajsko sprejemnico« (dnevno sobo), ki bo pripovedovala o gradu in njegovih prebivalcih. Ostalih 6 prostorov bomo namenili posavskim tisočletjem. Viteška dvorana pomeni posebno cezuro, ki jo izkoristimo za estetski oddih in povzetek, saj s svojim ikonografskim programom povezuje čas od antike do začetka 18. stoletja ter ga aktualizira tudi s sodobnostjo.

Za postavitve nove stalne razstave je nujna prenova S dela gradu, kar pomeni, da je pomembno tesno sodelovanje z lastnikom gradu Občino Brežice za izvedbo – prenova projektov in zagotavljanje finančnih sredstev. Ne glede na trenutno stanje, bomo pripravljali nov koncept, ob tem pa na različne načine uresničevali zastavljeno, tudi z daljšimi občasnimi razstavami, ki so že koraki proti cilju.

Pričeli smo tudi s snovanjem virtualnih razstav – zametki so,²⁴ a je to področje še v razvoju.

33

V preteklem obdobju smo izvajali delne evalvacije, si postavili nekaj vprašanj, jih postavljali tudi obiskovalcem, ter s tem ugotovili, da je nujna kakovostna in celovita evalvacija. Pri evalvaciji, ki jo bomo opravili do leta 2023, se bomo osredotočili na pomembne sestavine razstav, ki povezujejo ideje avtorjev in dožemanje in občutja obiskovalcev: ustrezna orientacija, osvetljenost, berljivost podnapisov in besedil, umeščenost predmetov, dostopnost za vse ciljne skupine, oprema in oblikovanje prostora, skrb za dobro počutje, zrak, načini za vključevanje obiskovalcev idr. Pomembno je, da omogočimo obiskovalcem možnosti, da sledijo razstavi, so vanjo vključeni, se počutijo »udobno« in jih ne utrujajo. Uspešna razstava v obiskovalcih spodbudi razmišljanje ter ponuja nove poglede in jih lahko celo spremeni.²⁵

Občasne razstave

Na tem področju izvajamo obsežnejše razstavne projekte, večje in manjše, daljše in krajše razstave, ki nastajajo v lastni produkciji ali koprodukciji. Prostori, ki omogočajo občasne razstave so:

- Galerija PMB, 3 prostori.

---

²² Po potresu 1. 11. 2015 so bili prostori močnejše poškodovani, zato je bila nujna osnovna sanacija ter umik razstav, ki so bile zastarale, samo stanje pa v nekaterih delih tudi že neustrezno. Postopoma smo prostore sanirali – uredili razpoke, prebelili in zamenjali svetila (ne pa celotne električne napeljave) ter v njih umestili »začasne stalne razstave«, 3 iz cikla Štirje elementi: Voda, Ogenj in Zemlja, etnološko in del arheološke razstave.

²³ Obiskovalci dogodkov vstopijo v Viteško dvorano v prvem nadstropju po terasi ali vzporednem hodniku.

²⁴ Kot del projekta Le vkup 1515—2015 smo pripravili digitalno – virtualno razstavo likovnega natečaja, kar se je izkazalo za uspešno, saj je gostovala in učinkovala širše kot smo pričakovali.

²⁵ V turizmu je v veljavi princip doživetja: tam sem bil, to sem doživel, to me je spremenilo. Tako delujemo in želimo delovati in vplivati tudi muzeji.

- Mali avditorij, samo stenske in manjše ambientalne postavitve, ker je prostor namenjen tudi manjšim prireditvam.
- Prostor pred Viteško dvorano, ki je najbolj obiskan prostor, saj iz njega vstopajo v dvorano obiskovalci prireditev. Tu je na voljo manjši prostor, predvsem za program Posavske muzejske vitrine.
- »Dnevna doba« v razstavi Pod devetimi zastavami: Posavje 1900—1990. Del stalne razstave je bil leta 2015 zasnovan kot prostor za občasne razstave, ki dopolnjuje stalno razstavo.
- Dvorana ob dvorišču, velika dvorana za ambientalne postavitve, saj še nima urejene infrastrukture, prostor pa je kljub temu ustrezen za določene tipe razstav.
- Vinska klet, prav tako za ustrezne tipe razstav.
- Del razstav, predvsem manjših, je mogoče postaviti tudi na arkadne hodnike in kot dopolnitve stalnih razstav.

Izhajamo iz letnih programov, različnih pobud, obletnic, priložnosti za gostovanja drugje in gostovanja drugih v PMB.

Pomemben del so manj obsežne, a učinkovite razstave s skupnim nazivom Posavske muzejske vitrine, ki nas še bolj povezujejo z območjem ter raznovrstno dediščino, ki jo lahko predstavljamo posamično ter podrobneje, predvsem pa skupaj z različnimi nosilci. Delež občasnih razstav pripravimo v koprodukciji ali pa zunanjim organizatorjem zagotovimo prostor (predvsem Mali avditorij in vinska klet).

Občasne razstave bomo v večini načrtovali tako, da omogočajo celovite ali pa delne selitve in gostovanja.

Nadaljujemo in načrtujemo aktivno delovanje na področju gostovanj v Sloveniji in v drugih državah ter gostovanja drugih v PMB.

Obsežnejši razstavniki projekti v obdobju 2020—2024

2020: Štirje elementi: 4—ZRAK, zaključek cikla, daljša občasna razstava.

2020—2022: Sava združuje: potujoča razstava treh muzejev »s Savo v imenu«: Gornjesavski muzej Jesenice; Zasavski muzej Trbovlje in Posavski muzej Brežice

2021: Po Posavju z »žlico in čašo« (delovni naslov) – del projekta Slovenija Evropska gastronomska regija in del projektov LAS. Pričetek novega cikla²⁶: 5 ČUTOV: 1-OKUS.

2022: medinstitucionalna razstava Kelti v Posavju in Evropi: 5 ČUTOV: 2-TIP.

2023: 450-letnica hrvaško-slovenskega upora, meddržavni in medinstitucionalni projekt.

2023: 60-letnica smrti Franja Stiplovska – nova stalna razstava, ki povezuje njegovo umetniško in muzejsko delo ter vključuje tudi vlogo in delo Ive Stiplovšek.

2024: 75-letnica muzeja, 5 ČUTOV: 3-VID.

Ob tem se nadaljujejo prizadevanja za pridobitev prostorov za lapidarij in Galerijo posavskih likovnih umetnikov ter ogledne depoje (predvsem arheološki in etnološki), za kar bi bile primerne tudi samo nekaj deset metrov oddaljene grajske kašče, ki so sicer v privatni lasti, a kljub temu upamo, da bo to mogoče.

Cilji:

- Nadaljevanje z obsežnimi večvrstnimi razstavnimi projekti.

²⁶ Nov cikel izhaja iz poslikave stopnišča in bo predvidoma trajal do leta 2021 do 2029 – do 80-letnice muzeja.

- Prenova stalnih razstav na osnovi večzvrstnega pristopa, kjer je posamezno področje samo izhodišče.
- Vsaj ena obsežnejša muzejska razstava letno s področij arheologije, etnologije, umetnostne zgodovine in zgodovine z večzvrstno zasnovno.
- Oblikovanje raznovrstnih obrazstavnih programov.
- Vključevanje različnih oblik publiciranja in dostopnosti rezultatov dela muzeja.
- Vključevanje muzejske publike v oblikovanje razstav, predvsem občasnih. Vzpostavitev ustreznega komuniciranja in omogočanje participacije – soudeležbe.
- Gostovanje vsaj ene razstave v drugih ustanovah in prostorih v Sloveniji in na tujem vsake 2 leti.
- Vsaj ena gostujoča razstava letno iz slovenskega ali mednarodnega prostora.
- Umeščanje posavske dediščine v kontekst evropske in svetovne dediščine.
- Izvajanje evalvacije z vključevanjem zunanjih strokovnjakov in z različnimi strokovnimi refleksijami ter upoštevanjem mnenj uporabnikov.

5.5 Delavnice, prireditve, dogodki, dogodiščine

Grad, v katerem domuje PMB, ima številne prostorske prednosti oziroma nudi številne možnosti za raznovrstne prireditve in dogodke, zbrani in hranjeni predmeti, snovna in nesnovna dediščina ter zbrano znanje in pridobljene veščine pa omogočajo razvoj raznovrstnih projektov, namenjenih izboljšanju delovanja muzeja, pridobivanju dodatnih sredstev in posledično izboljšanju kakovosti življenja v Posavju. Raznolike aktivnosti predstavljajo pomemben del povezovanja na lokalnem, regionalnem in širšem območju. V razdelek so všteti obrazstavnimi programi, različne prireditve, obletnice, ki omogočajo sodelovanja in odmevnost, dogodki različnega značaja in za raznovrstno publiko ter v različnih organizacijah in druga dejavnost ter programi, ki zagotavljajo popularizacijo muzeja, ter posebni dogodki muzeja. S tem so vzpostavljeni kakovostni programi za različne ciljne skupine. Prav tako se razvija muzej, ki je ažuren, odziven na izzive spreminjajoče se javnosti, je odprt zanj in zagotavlja dostopnost do svojih zbirk na različne načine.

Oblikovanje in izvajanje raznovrstnih projektov dopolnjujeta dejavnosti javne službe in podpirata ter omogočata večjo prepoznavnost v regionalnem, nacionalnem in evropskem okolju. Projekti so pomemben vir dodatnih sredstev, mreženja, mobilnosti strokovnjakov in zbirk ter aktivnega sooblikovanja kulturne krajine.

Uspešni trajnostni programi

Uspešno smo zasnovali in izvajamo **trajnostne projekte**, ki imajo vsako leto dopolnjen značaj oziroma vsebino:

1. **Muze in muzejčki PMB – Uporabite muzej – muzej povezuje:** projekt povezuje različne veje delovanja v enoto, ki je odzivna, prilagodljiva, aktualna ter povezana z okoljem. Projekt povezuje občasne in stalne razstave ter raznovrstne dejavnosti ter sodelovanja v povezano programsko enoto. Posebej se posveča prostovoljcem oziroma **delničarjem posavskih znanj in veščin**, kar smo še bolj trdno oblikovali v letu 2017 in se nadaljuje.
2. **Znanje in veščine iz depoja:** projekt so oblikovali in vodijo sodelavci konservatorsko-restavratorske delavnice in uspešno predstavlja delo tega področja različnim ciljnim skupinam na različne načine.

3. **Poletno dogajanje na grajskem dvorišču:** kino predstave v sodelovanju s Kinom Brežice, koncerti v koprodukciji z Društvom študentov Brežice in drugimi iz Posavja, koncerti na grajski terasi s študenti glasbe ipd.
4. **Decembrsko dogajanje in zaključek leta – predsilvestrki koncert:** živahno dogajanje sooblikujejo praznična tržnica posavskih rokodelcev z delavnicami in drugi dogodki, predvsem zunanjih uporabnikov, uspešno zaključuje pa Gala komorni koncert, ki je razprodan že v začetku decembra.
5. **Aktivno sodelovanje z mestom in regijo:** aktivni partnerji turističnih in drugih dogajanj (Brežice moje mesto, promocija v Termah Čatež, promocija izven Posavja idr.).
6. **Partnerstvo PMB – Fakulteta za turizem Brežice ter druge fakultete** vzpostavljeno je sodelovanje pri usposabljanju študentov – uspešno opravljajo prakso in se aktivno vključujejo v delo muzeja na področju sodelovanja s turizmom, dela z obiskovalci, organizacije in izvedbe prireditev ipd. Uspešno smo že izvedli in izvajamo projekte iz razpisov ŠIPK in PKP.
7. **Različni medinstitucionalni projekti,** ki so povezani s posameznimi temami, obletnicami in z različnimi ustanovami, še posebej sorodnimi, raziskovalnimi in znanstvenimi ter izobraževalnimi. Pomembno je tudi medsektorsko sodelovanje, kjer ima na področju gospodarstva osrednje mesto povezovanje s turističnim gospodarstvom;

Novost

Dan baroka – skupaj s sodelavci in študenti Fakultete za turizem pripravljamo nov tematski dan, ki izhaja iz bogate baročne dediščine gradu in Posavja. Projekt izvajamo po korakih, tudi v sodelovanju s študenti Fakultete za turizem in drugih fakultet (projekti ŠIPK). Javnosti bo predstavljen oktobra 2021.

Obletnice pomembnih dogodkov in letni programski poudarki

Muzej je v preteklem obdobju uspešno »uporabil« pomembne obletnice, ki pričajo o razvoju muzeja, o pomembnih in prelomnih dogodkih, izpostavljajo posamezne izjemne osebnosti, predvsem pa povezujejo celotno Posavje ter ga umeščajo v širši nacionalni in evropski prostor. Pri tem se je kot učinkovita izkazala tudi programska fleksibilnost in vključevanje pobud – deležnikov iz regijskega in širšega okolja na osi stroka-ljubitelji-obiskovalci ter kultura-turizem-gospodarstvo. Ta del vključujemo v manj obsežne razstave, kot del programa Posavske muzejske vitrine ali v druge dogodke, ter v predstavljanje s pomočjo družbenih omrežij.

Muzej mora še naprej prepoznavati pomembne obletnice, ki pričajo o razvoju muzeja, o pomembnih in prelomnih dogodkih območja in širše, izpostavljajo posamezne izjemne osebnosti, predvsem pa povezujejo celotno Posavje ter ga umeščajo v širši nacionalni in evropski prostor. Pomembna je programska fleksibilnost in vključevanje pobud – participacija deležnikov muzejskega delovanja in vključevanje povezave stroka-ljubitelji-obiskovalci. Navedene obletnice bodo sooblikovale tudi programske poudarke posameznih let.

2020: 500-letnica rojstva Adama Bohoriča (1520—1598) – medinstitucionalno sodelovanje.

500-letnica rojstva Ilije Gregoriča – čezmejno sodelovanje

65-letnica ustanovitve Lisce Sevnica (1955).

75-letnica ustanovitve Mizarske zadruge – danes Stilles (1945).

2021: 80-letnica začetka druge svetovne vojne in izгона prebivalcev: tematske razstave kot del Posavske muzejske vitrine – izkušnje vojne, osebni pogledi.

150-letnica PGD Krško (1871).

140-letnica naselitve menihov trapistov na gradu Rajhenburg (1881).

130-letnica ustanovitve čitalnice v Brežicah (1891).

115-letnica rojstva patra Simona Ašiča (1906—1992).

30-letnica samostojnosti Slovenije (1991).

Ob tem je pomembno še, da je Slovenija leta 2021 Evropska gastronomska regija in da bo v drugi polovici leta predsedovala EU.

2022: 700-letnica omembe mesta Brežice (1322).

545-letnica mestnih pravic mesta Krško (1477).

160-letnica železniške proge Zidani most – Zagreb (1862).

80-letnica žrtev na Planini (1942)

70-letnica Tončkovega doma na Lisci (1952).

2023: 450-letnica hrvaško-slovenskega kmečkega upora. Muzej bo generiral in koordiniral medinstitucionalni projekt s številnimi partnerji in aktivnostmi, ki se pričinja leta 2020 z obeležitijo 500-letnice rojstva Ilije Gregorića.

330-letnica smrti Janeza Vajkarda Valvasorja (1641—1693).

120-letnica ustanovitve opekarne Treppo v Šentlenartu (1903).

60-letnica smrti prvega ravnatelja Franja Stiplovška – nova postavitev stalne razstave z vključenim muzealskim delom in prikazom razvoja muzeja ter s predstavitvijo dela Ive Stiplovšek.

2024: 200-letnica od dotedanjega delovanja Čateških topic in 100-letnica vzpostavitve zdravilišča.

800-letnica od povezave rečnih bregov pri Zidanem Mostu (1224).

200-letnica rojstva Jospine Hočvar (1824) in 130-letnica od slovesnega odkritja Hočvarjevega spomenika in Valvazorjeve spominske plošče v Krškem; slovesnost v čast Hočvarju in Valvasorju ter ustanovitev Župnije Krško.

130-letnica ustanovitve Posojilnice v Brežicah (1894).

120-letnica ustanovitve brežiškega sokola (1904).

60-letnica prvega motokrosa v Brežicah (1964).

Prireditve, dogodki

Poleg utečenih dogodkov, namenjenih različni ciljni publiki in doseganju ciljev na področju izobraževanja in dostopnosti, muzej oblikuje tudi posebne dogodke in programe PMB:

- 26. junij: dan muzeja: prost vstop za prebivalce Posavja – posebna skrb za skupnost – programska novost, namenjena predvsem regionalni skupnosti, od leta 2015.
- Obrazstavnimi programi: javna vodstva, tematska predavanja, posveti in kolokviji, raznovrstne delavnice.
- Sodelovanje z glasbenimi šolami Posavja in vzpostavitev tesnega sodelovanja s Konservatorijem za glasbo in balet v Ljubljani ter Akademijo za glasbo Univerze v Ljubljani.
- Raznovrstne delavnice, ki jih izvajajo strokovnjaki muzeja (npr. restavratorji) ali zunanji izvajalci.
- Nadaljevanje partnerstva s Festivalom Seviqcs in nadgradnja.
- Rokodelski in drugi tematski sejmi za različne ciljne skupine na grajskem dvorišču, povezani s ponudbo muzejske trgovine.
- Nadaljevanje sodelovanja pri poletni ponudbi: Kino na grajskem dvorišču, koncerti Društva študentov Brežice, koncerti mladih in drugih posavskih glasbenikov ipd.

Ob tem se vključuje tudi v skupne stanovske in širše, medsektorske akcije – vseslovenske in mednarodne aktivnosti:

- 8. februar: kulturni praznik: prost vstop, javna vodstva in prireditve.
- April: Kulturni bazar v Ljubljani: predstavitev muzeja, izvedba delavnic, predavanj idr.
- 15. maj, dan družin: prost vstop za družine, tematski programi.
- 18. maj: mednarodni muzejski dan: prost vstop, javna vodstva in prireditve – vključitev tudi obeležbe pridobitve mestnih pravic mesta Brežice.
- tretja sobota v juniju: poletna muzejska noč: prost vstop, javna vodstva in prireditve; vključitev muzeja v skupno promocijo-
- zadnji teden septembra: vključitev v Dneve evropske kulturne dediščine: vsakoletna nacionalna tema.
- Teden kulture in aktivnosti Kulturno-umetnostne vzgoje, vključenost v kataloge in aktivnosti;
- prvi teden oktobra: vključitev v akcijo Skupnost muzejev Slovenije z naslovom Z igro do dediščine v Tednu otroka.
- 27. september: svetovni dan turizma, v letu 2017 prvič ob izvedbi Po poti gradov in samostanov Posavja.
- 3. december: Ta veseli dan kulture: prost vstop, javna vodstva, prireditve.
- trajnostno sodelovanje v skupnih projektih, še posebej s stanovskimi organizacijami, npr. ICOM, SMD, SMS, stanovska društva.

Zagotavljanje prostora različnim organizatorjem za razstave in prireditve

38

Kultura je ena izmed najbolj razvejanih dejavnosti, na Slovenskem to še posebej velja za ljubiteljsko kulturo, pri čemer pestro in kakovostno dogajanje na tem področju v Posavju potrjuje to navedbo. Številna uspešna društva pripravljajo in zagotavljajo pester program po posameznih občinah, najbolj kakovostne skupine pa prirejajo koncerte tudi v Viteški dvorani v Brežicah. Ob tem so ravno društva oblikovalci razstav in izdajatelji publikacij, predvsem ob jubilejih.

Upoštevali bomo načelo participacije / vključevanja tudi na tem področju. Vzpostavili bomo sodelovanje tako na strokovni ravni kot na področju sodelovanja uporabnikov.

Upoštevali in vzpostavljali bomo načelo ko-produkcije, kar pomeni resnično delitev avtoritete med avtorji, muzejem, organizatorji in med individualnimi uporabniki, šolami, fakultetami, nevladnimi organizacijami, umetniki, s skupinami in skupnostmi (lokalnimi, generacijskimi, interesnimi, ranljivimi).

Mali avditorij in 3 prostori Galerije, ki so od leta 2017 in 2019 ločeni, omogočajo razstave tudi za druge organizatorje, kadar je to mogoče. Razstavni program se izvaja skupaj s prireditvenim programom, zato so prostorske možnosti omejene, a še vedno ustrezne za različne tipe razstav. Še naprej bomo omogočali razstave posavskih društev in posameznikov, ki dopolnjujejo program PMB in se povezujejo z območjem.

Vsako leto je omogočena izvedba povprečno 6 tovrstnih razstav v Malem avditoriju (Društvo likovnikov Brežice, druge pobude).

Ob klasičnih muzejskih dejavnostih v dogovoru z organizatorji zagotavljamo tudi dostopnost zbirk v času prireditev na osnovi ustreznih dogovorov.

Prostori gradu in predvsem Viteška dvorana in dvorišče so prizorišče številnih prireditev v produkciji zunanjih izvajalcev. Nadaljevati je treba z dobrim sodelovanjem, kjer je v ospredju skrb za ohranjanje ustreznega stanja prostora, ob tem pa je treba zagotoviti tudi boljšo infrastrukturo.

Cilji:

- Vzpostavljanje kakovostnih programov za različne ciljne skupine.
- Vzpostavljanje muzeja, ki je ažuren, odziven na izzive spreminjajoče se javnosti, je odprt zanjo in zagotavlja dostopnost do svojih zbirk na različne načine.
- Oblikovanje in izvajanje raznovrstnih programov, ki dopolnjujejo dejavnosti javne službe in podpirajo ter omogočajo večjo prepoznavnost v regionalnem, nacionalnem in evropskem okolju.
- Koprodukcija kakovostnih programov po načelu vključenosti, sooblikovanja in soodločanja.
- Dopolnjevanje infrastrukture in zagotovitev premične strehe za dvorišče.
- Urejanje razmerij in pogojev za uporabo prostorov.

5.6 Izdajateljska dejavnost muzeja

Pomemben del dejavnosti je izdajanje katalogov in raznih publikacij, ki omogočajo večjo popularizacijo in dostopnost zbirk, razstav in programov muzeja. Prav tako zagotavljajo trajnost, ohranjajo sporočilnost razstave in so dopolnitev programov ter del izobraževanja.

Pomembne so tudi koprodukcije, ki omogočajo obsežnejše izdajateljske projekte.

Posebno področje so tudi katalogi in brošure muzejske trgovine in druge ponudbe muzeja – kavarna, proke, prostori, vinska klet, kar bo zagotovljeno z drugimi viri, tržnimi ali projektnimi.

Cilji:

- Kontinuirano izdajanje načrtovanih publikacij – predvsem publikacij s katalogom ob obsežnejših razstavah in manjše brošure ob vseh razstavah – skladno s finančnimi možnostmi.
- Izdaja tridelne monografije o Viteški dvorani: poljudna publikacija leta 2021, strokovna 2022, monografija 2023.
- Izdaja tematskih koledarjev vsaj na 2 leti (prva izdaja za leto 2019 – 70 let muzeja).
- Digitalizacija publikacij PMB.
- Spletno publiciranje, dostopnost na spletni strani.
- Izdajanje promocijskih brošur v različnih jezikih glede na potrebe obiskovalcev.
- Izdajanje letnega muzejskega časopisa za komunikacijo z različnimi obiskovalci – različne teme, povezovanje z obletnicami in različnimi ciljnimi skupinami.
- Zagotavljanje sredstev za izdajo tudi z drugimi viri, vključevanje izdaje v projekte s sozaložniki ipd.

39

5.7 Knjižnica

PMB je pridobil obsežen knjižni fond, predvsem strokovnih knjig s področij delovanja muzeja. Gre za cca 14.000 knjig, za katere je delno izveden popis, ki ga bomo zaključili leta 2020. PMB nima zaposlene ustrezno usposobljene osebe, prav tako so knjige razporejene po različnih prostorih. Ne glede na ovire si prizadevamo za urejen popis, strokovno skrb in zagotovitev prostora.

Cilji:

- Postopna zagotovitev vpisa v COBISS z dolgoročnim ciljem zaposlitve knjižničarja.
- Utečena in uspešna izmenjava publikacij.
- Zagotovitev ustreznega prostora, ki bo omogočil dostop gradiva tudi zunanjim uporabnikom.

5.8 Povezovanje varovanja premične in nepremične dediščine, stroke in drugih nosilcev

Muzej ima možnost delovati povezovalno tudi na področju nepremične kulturne dediščine, saj so posavske občine na tem področju teritorialno razdeljene na tri območne enote Zavoda za varstvo kulturne dediščine RS. Tako Občini Kostanjevica na Krki in Krško »pripadata« Območni enoti Ljubljana, ki ima delujočo izpostavo v Krškem, za Občino Brežice skrbi OE Novo mesto, za občini Sevnica in Radeče pa OE Celje. Muzej je povezovalni element, ki podpira tudi ustanovitev samostojne enote za Posavje v prihodnosti. Ob tem je nujno dobro sodelovanje tudi z Zavodom RS za varstvo narave, ki je neločljivo prepletena s kulturno.

Vzpostavljanje sodelovanja z lastniki premične dediščine, strokovni nadzor, tutorstvo in pomoč pri ustreznem varovanju, evidentiranju in predstavljanju dediščine v privatni lasti. Lastniki in muzej morajo biti strateški partnerji pri celovitem varstvu dediščine.

Cilji:

- Skupne aktivnosti za večjo prepoznavnost in promocijo dela.
- Povezovanje dobrih praks za celovito varovanje in dostopnost kulturne dediščine. Prenos dobrih praks na področju učinkovitega upravljanja, obnov in razvoja dediščine.
- Skupni strokovni in promocijski projekti, vsaj 1 letno.

5.9 Ciljne publike in razvoj občinstva

40

Muzej postavlja obiskovalce in uporabnike²⁷ na prvo mesto in ves čas povezuje vsebine z občinstvo ter se trudi tudi za spreminjanje poudarka z vsebine na občinstvo. Zavedamo se pomena prepoznavnosti ter nepogrešljivosti tudi skozi naše letne programe in projekte, ki niso namenjeni predstavljanju našega dela, ampak predvsem povezovanju in vključevanju, torej so usmerjeni v oblikovanje t. i. participativnega in inkluzivnega muzeja, ki svoje programe sooblikuje skupaj z uporabniki.²⁸

Naloga je spoznavanje raznolikih potreb in motivacije občinstva. Le tako bomo lahko nudili priložnosti za več pogledov, za izkušnje, za učenje, ki ni poučevanje. V skladu s poslanstvom muzeja bomo sledili potrebam in pričakovanjem obiskovalcev, izboljšali ponudbo in povečali število uporabnikov. To bomo zagotovili z aktualnimi in privlačnimi programi in razstavami, s prijaznostjo osebja, dobro in privlačno označenostjo stavbe ter usmerjanja po njej, vidnostjo besedil, vsebin za otroke, gostoljubjem, urejenostjo in snažnostjo muzeja. Prizadevamo si, da naše uporabnike in obiskovalce vse bolj aktivno vključujemo v svoje programe, za kar pa se moramo z našo publiko čim bolj povezati, jo dobro spoznati, čim več izvedeti o njej in njenih zanimanjih. Kaj od muzeja pričakujejo in kakšni so

---

²⁷ Obiskovalci obišejo muzej ali prireditev povprečno enkrat letno ali z večjim časovnim razmikom, uporabniki pa se kontinuirano udeležujejo različnih programov, so aktivni pri oblikovanju le-teh ter jih tudi soizvajajo.

²⁸ Participativen - vključujoč muzej daje svojim obiskovalcem/uporabnikom možnost ustvarjanja, deljenja in povezovanja z vsebinami. Obiskovalci muzeja več niso pasivni opazovalci, ampak si želijo aktivnega sodelovanja v vseh področjih delovanja muzeja, tako pri zbiranju, hranjenju in proučevanju dediščine; s prispevanjem svojih idej, predmetov, ustvarjalnega izražanja, debatiranja, posredovanja informacij in svojih izkušenj v muzeju, druženja, povezovanja z zaposlenimi v muzeju in obiskovalci z enakimi interesi. Muzeji, ki vzpostavijo aktivno sodelovanje z obiskovalci, lahko postanejo osrednji prostor kulturnega in družbenega življenja in dokažejo svoj pomen, vrednost in si zagotovijo obstoj. (Van Mensch, Peter in Meijer Van-Mensch Leontine. 2015. New Trends in Museology II. Celje: Muzej novejšje zgodovine.)

njihovi odzivi na razstave in dogodke v muzeju, do ugotovitev, kakšna so njihova pričakovanja in ocene? Leta 2014 smo pričeli z izvajanjem anketiranja v obliki postavitev škatle za izpolnjene ankete in ankete na dveh mestih (ob zaključku ogleda stalnih razstav in v predprostoru Viteške dvorane). Rezultati so analizirani letno in ob tem določene nadaljnje tovrstne aktivnosti.

Nujna je ureditev manjše predstavitvene dvorane za raznovrstne projekcije, prostora za izvajanje pedagoških dejavnosti, več prostorov za branje in počitek obiskovalcev ... Ob tem je treba zagotoviti tudi produkcijo raznovrstnih filmov za različne publike ter različne brošure za promocijo muzeja in programov v več jezikih, ki so pomembno fizično in digitalno komunikacijsko orodje.

Ob oblikovanju ciljnih skupin smo oblikovali tudi različne programe, ki jih dopolnjujemo in se prepletajo. Pomembna je aktivna vloga pri spodbujanju in izvajanju vseživljenjskega učenja, medgeneracijskega sodelovanja in prenosa znanj ter delo s publikami in ne zanje. Torej upoštevanje želja in pobud. Vsi razstavnimi programi in projekti vsebujejo tudi obsežne t. i. obrazstavne programe, ki jih ves čas dopolnjujemo, evalviramo ter soustvarjamo. Najbolj uspešni programi so:

- Različna ponudba pedagoških programov za različne starostne skupine, ki jo ves čas dopolnjujemo glede na razstavno ponudbo. Pri tem smo okrepili sodelovanje z vzgojitelji in učitelji.
- Grajske dogodivščine: poletna, jesenska in zimska.
- Delavnice za družine ob različnih tematskih dneh (15. maj: dan družin, decembrska tržnica idr.).
- Tematske poti oziroma strokovne ekskurzije ob razstavah in projektih (Puntarska pot, Kolnarska pot, Posavska protestantska pot, Posavska vodna pot, leta 2018: Rembova pot). Poti so zelo dobro sprejete tako med publiko kot med stroko na področjih izobraževanja, muzealstva in turizma.
- Predavanja, predstavitve dediščine po Posavju in širše.
- Za privabljanje »neobiskovalcev« so pomembne predstavitve na sejmih, v Termah Čatež, sodelovanje z LTO in predstavljanje npr. na Pikinem festivalu v Velenju, Otroškem bazarju z delavnicami, materiali ipd.

41

Načrtujemo:

- Tesnejše sodelovanje s srednjimi šolami Posavja, kjer so možne še dopolnitve področja, ter sodelovanje s šolami iz drugih regij.
- Nadaljnje sodelovanje s fakultetami vseh univerz, še posebej s področij delovanja muzeja ter povezovanja s turizmom in gospodarstvom.
- Krepitev programov za tretje življenjsko obdobje in medgeneracijsko sodelovanje.

Ciljne skupine

1. Otroci in mladostniki ter študenti – nadaljevanje uspešnih programov in skupno oblikovanje novih.
2. Družine – oblikovali smo nekaj ciljnih programov in jih nadgrajujemo. V preteklem obdobju se je število družin vsako leto povečevalo.
3. Turisti, ki obiščejo bližnje destinacije (npr. bližnje Terme Čatež) – uspešno sodelovanje in ustrezno oblikovan odpiralni čas ter skupna ponudba so temelj povečanja obiskovalcev, predvsem tujcev.
4. Različne organizirane skupine, tako domače kot tuje – aktivna vključenost v različne poti promocije in oblikovanja ponudb ter zagotavljanje kakovostnih vodstev v različnih jezikih.

5. Prebivalci Posavja – z različnimi programi se posebej obračamo k prebivalcem »našega območja«, ki muzej v največjem številu obišejo na dneve odprtih vrat ter v poletnem času (kino, koncerti, druge bolj »pop« aktivnosti).
6. Ranljive skupine – nadaljevanje dobrih sodelovanj in redno vključevanje elementov prilagojenih za različne ranljive skupine v razstave in programe.
7. Prostovoljci – nadaljevanje dobrega sodelovanja, povečanje števila in načinov vključenosti – tudi kot varuhi razstav. Oblikovali smo projekt Delničarji znanj in veščin, ki ga bomo še dopolnjevali.
8. Redna muzejska publika – prijatelji muzeja – so pomembna muzejska publika. Sodelovanje bomo negovali in ga nadgradili.
9. Starejši, t. i. tretje življenjske obdobje. Starejši so hvaležni obiskovalci, ki muzej obišejo v različnih oblikah. Pomembna je dostopnost in urejenost muzeja, ponudba kakovostnih vodstev in programov ter vzpostavljanje možnosti participacije v različnih oblikah.
10. Posamezniki. Dostopnost muzeja in programov je pomembna za dobro počutje in prijetno izkušnjo srečanja z muzejem za posameznike, ki izberejo obisk muzeja kot aktivnost prostega časa.
11. T. i. neobiskovalci²⁹. Kdo so ljudje, ki nikoli ne vstopijo v muzej in ki jih ne pritegne nobeden od raznovrstnih programov. Zakaj ne opazijo vabil in pobud za obisk muzeja, kako jih lahko privabimo v muzej, kakšni so njihovi interesi, kakšne so njihove izkušnje z muzeji, kaj jih odvrta od vstopa v muzej? Ključna vprašanja, na katera še ni uspešnih odgovorov.

Cilji:

- Povečanje števila uporabnikov za 3 %.
- Vsaj 3 novi programi s ciljem privabljanja t. i. neobiskovalcev zaposlene generacije in prebivalcev Posavja.
- Skrb za redne obiskovalce in uporabnike.
- Razvoj inovativnih programov za medgeneracijsko sodelovanje, vsaj 1 letno.

5.10 Uspešno delo za in z obiskovalci ter uporabniki

Pedagoški in andragoški programi so pomemben del komuniciranja z raznovrstnimi obiskovalci muzeja in predstavljanja dediščine javnosti ter pomemben del razvoja občinstva. Pomembno je, da so programi aktualni, da se navezujejo na stalne in občasne razstave ter da so v sozvočju s potrebami časa. Pedagoška stroka, tako splošna kot muzejska, se je v zadnjih letih razvila v smer aktivnega sodelovanja vseh vključenih, v muzejih pa kot dejavnost, ki ni namenjena samo mlajši populaciji znotraj izobraževalnih vsebin.

Obrazstavni programi morajo biti oblikovani v sodelovanju kustosov, kustosa pedagoga in ostalih sodelavcev Službe za komuniciranje in izobraževanje ter drugih sodelavcev – npr. avtorja likovne razstave. Cilj je kontinuirano dopolnjevanje in izboljšanje pedagoških dejavnosti, andragoških programov, ponudbe za družine in okrepitev kadrovske zasedbe, predvsem s pomočjo dijaške in študentske populacije, tako humanističnih kot pedagoških strok. Poseben poudarek je treba dati tudi predstavitvi posameznih strok znotraj muzeja, večji didaktični opremljenosti stalnih in občasnih razstav ter upoštevanju sodobnih pedagoških elementov pri snovanju novih razstav.

---

²⁹ Med njimi imajo pomembno mesto predstavniki t. i. »zaposlene generacije« (starost med 35 in 55 let).

Za uspešno delo na področju muzejske pedagogike, predvsem zaradi tesnega stika z vzgojno-izobraževalnimi ustanovami, je potrebna konstantna kadrovska zasedba Službe za komuniciranje in izobraževanje. Ob daljši odsotnosti stalno zaposlene kustosinje pedagoginje³⁰ muzej zadnja leta področje muzejske pedagogike pokriva z različnimi sodelavci, tudi s kratkoročnimi zaposlitvami, kar ovira uspešnejše delo.

Ob vsebini je nujen tudi ustrezen prostor za izvajanje dejavnosti, ki mora biti dostopen vsem, privlačen in ustrezno opremljen. Najbolj ustrezen bi bil kateri izmed praznih prostorov v pritličju, tudi zaradi možnosti uporabe sanitarij, atrija in okolice gradu. Nujna je obnova in ureditev prostora za izvajanje dejavnosti in pomožnega prostora za sodelavce SIK in pripomočke. Ureditev je prioriteta predvidenih investicij v obdobju.

Cilji:

- Letno oblikovanje vsaj 3 novih programov.
- Sodelovanje z različnimi ustanovami in posamezniki, skupno oblikovanje vsaj 3 programov.
- Vključevanje metod dela in potreb v stalne in občasne razstave ter v druge programe in projekte.
- Vključevanje v projekte Kulturno-umetnostne vzgoje na nacionalni ravni.
- Dopolnjevanje infrastrukture za pedagoško delo (didaktični pripomočki na stalnih razstavah, počivalniki, delovni kotički, prostor za izvajanje programov).
- Dopolnjevanje metod dela, povezovanje v nacionalnem in evropskem prostoru.
- Oblikovanje in izvajanje programov v tesnem sodelovanju vseh sodelavcev muzeja.
- Skrb za izobraževanje in strokovno rast izvajalcev ter sodelovanje v strokovnih združenjih, sekcijah ipd.

43

5.11 Dostopnost muzeja in muzejskih programov za obiskovalce

Fizična, virtualna in intelektualna dostopnost je ključnega pomena za kakovostno delovanje muzeja. Vse to zagotavlja celostna podoba in ponudba, ki poskrbi za raznovrstne obiskovalce in omogoča celostno skrb za dediščino ter kakovostno izvajanje dodeljene javne službe in poslanstva. Pomemben del dostopnosti je tudi urejen sistem vstopnic, dostopne cene, vključevanje in zagotavljanje različnih cenovnih razredov za posamezne skupine obiskovalcev (predšolski, šolski otroci, srednješolci in študenti, družine, invalidi, starejši).

Fizična dostopnost

Muzej se nahaja v centru Brežic, kjer je dobro poskrbljeno za parkiranje in prihod v muzej. Manj privlačni in urejeni so grajsko dvorišče, nekateri prostori pritličja ter okolica pred gradom in na Z delu gradu.

Virtualna dostopnost muzeja in zbirke

Spletna stran, njeno aktivno ažuriranje in dopolnjevanje, ter spletne zbirke so del virtualne dostopnosti delovanja muzeja, zbirke in dediščine. Še naprej bomo spodbujali participacijo – vključevanje obiskovalcev preko družabnih omrežij, ki so bližje mlajši populaciji oziroma so v različne oblike aktivno vključene različne generacije.

---

³⁰ Stalno zaposlena kustosinja pedagoginja uveljavlja pravico do odsotnosti iz naslova Zakona o zunanjih zadevah, kar pomeni, da je predvidoma odsotna od 1. 8. 2017 do 31. 7. 2021.

Pomembna je nadaljnja digitalizacija premične dediščine, ki jo hrani Posavski muzej Brežice, in umeščanje na splet oziroma njena virtualna dostopnost. Področje se ves čas intenzivno razvija, pri čemer mora sodelovati tudi muzej ter se še bolj odzivati na možnosti, pri čemer je omejitvev predvsem finančna.

Intelektualna dostopnost muzeja in zbirk

Naloga muzeja je, da poskrbi za intelektualno dostopnost in možnosti participacije različnim skupinam. Programi in razstave morajo biti razumljive, z dopolnitvami, ki omogočajo dožemanje različnim. Muzej ni prostor, namenjen samo intelektualcem in šolajoči mladini, ampak vsem, ki želijo pridobiti nova znanja in veščine na prijazen in razumljiv način. Pripraviti je treba raznovrstne programe in v sooblikovanje vključiti tako strokovnjake kot uporabnike (npr. programi za šole s prilagojenim programom, programi za varovance VDC ipd.)

Cilji:

- Nadaljevanje omogočanja dostopnosti – urejanje posameznih prostorov ter razstav.
- Predstavitev izbranih muzejskih predmetov.
- Popularizacija s pomočjo spletnih strani in družbenih omrežij.
- Povezanost z obiskovalci / uporabniki muzeja.
- Izvedba vsaj 3 programov letno za različne skupine z ozirom na intelektualno dostopnost.
- Povečanje vključevanja novih tehnoloških možnosti – pridobivanje sredstev.

5.12 Promocija

Muzej skozi svoje programe, razstavno dejavnost in prireditve približuje različne vsebine najširši javnosti. Promocijske aktivnosti so usmerjene k seznanjanju javnosti z obstojem in delovanjem muzeja, dogodki, razstavami, privabljanju obiskovalcev dogodkov in uporabnikov programov, obiskovalcev razstav, turistov in graditvi prepoznavnosti muzeja kot blagovne znamke. Za promocijo in komuniciranje v Posavskem muzeju Brežice skrbita direktorica in Služba za komuniciranje in izobraževanje.

Treba je zagotoviti ustrezno prisotnost muzeja v raznovrstnih sredstvih obveščanja in v raznovrstnih medijih. S pomočjo svetovnega spleta je to delo lažje, a hkrati zahteva več aktivnega in tekočega delovanja. Ena izmed osnovnih nalog je sprotno dopolnjevanje muzejske spletne strani z aktualnimi dogodki in projekti muzeja. Prav tako tudi ažurno delovanje Facebook in Instagram profila in uporaba drugih omrežij ter iskanja različnih brezplačnih in učinkovitih drugih poti promocije.

Posavski muzej Brežice bo nadaljeval z obstoječimi načini obveščanja in informiranja prek različnih neplačljivih medijev, z e-vabili, e-mesečniki, po elektronski pošti, socialnih omrežjih, mesečniki – letaki, vabili, plakati in oglaševanjem dogodkov v lokalnem časopisu.

Ob promociji posameznih razstav in projektov bo javnost na spletni strani in socialnih omrežjih seznanjena na utečene načine skozi rubrike Odškrnjena vrata depoja, Posavska stoletja, Muzejske uganke.

Nadaljevali in nadgrajevali bomo skupno promocijo z ustanovami v Občini Brežice (ZPTM) in Posavju (Gradovi Posavja).

Poleg promocije samih dogodkov in dela muzeja, ki izhaja iz javne službe, je pomembna tudi promocija gradu z Viteško dvorano kot eno najpomembnejših turističnih točk v Posavju in tudi v Sloveniji. O svojem obstoju bo javnost seznanjal z večjezičnimi zloženkami (slo, ang, it, fr), zastavami

in informacijskimi tablami na ulici pred gradom, informacijami na spletni strani v šestih jezikih (slo, ang, nem, it, niz, fr, rus).

Za uspešno promocijo, ki ima cilj povečanje obiska turistov se je treba aktivno in pospešeno posluževati sodobnih načinov promocije, predvsem digitalne (Facebook, Instagram, Google oglasi in vsebine, Google optimizacija, administriranje Google lokacij, Trip Advisor), saj sta pojavnost in dobre ocene ključni za odločitve sodobnega turista za obisk in za obveščanje javnosti. Muzej pri privabljanju obiskovalcev konkurira z vsemi drugimi ponudniki prostočasnih dejavnosti, zato je promocija izjemno pomembna in zahtevna naloga, ki zahteva specifično znanje, nenehno usposabljanje zaposlenih in zadostna finančna sredstva, česar se morajo zavedati tudi ustanovitelji in financerji.

Cilji:

- Prepoznavanje uspešnih poti promocije.
- Vzpostavitev novih poti, poleg tiskanih in e-vabil, objav na spletu in na Facebook strani.
- Dopolnitev promocijskih materialov v več jezikih za različne programe in njihova najširša distribucija.
- Vzpostavitev partnerstev za povečanje promocije na regionalnem, nacionalnem in čezmejnem območju.
- Priprava in izvedba promocijskih projektov v partnerstvu z drugimi muzeji in organizacijami, vsaj en projekt letno.
- Zagotoviti partnerstvo z osrednjim posavskim časopisom Posavskim obzornikom, kjer bi s stalno rubriko o muzejskem delu, predvsem o dediščini, ki jo hrani muzej in povezuje celotno Posavje, domači publiki približali tako metode in načine dela strok, zastopanih v muzeju, kot raznovrstne dogodke, ki se odvijajo v matični hiši in izven nje.
- Učinkovito komuniciranje in sodelovanje z raznovrstnimi mediji za objave o delu in dosežkih muzeja.
- Povečanje promocije pri sorodnih ustanovah, vključevanje v skupne muzejske in druge projekte.
- Povečanje promocije v gradu z različnimi opomniki in opozarjanji na ponudbo – npr. dogodki v vitrinah, gradivo na več mestih, delitev vabil in gradiva o programih na različnih prireditvah ipd.
- Vključevanje v aktivnosti in skupno promocijo z ustanovami v občini Brežice in v Posavju.

45

5.13 Projektno delo – raznovrstne teme, raznovrstna partnerstva

Med najpomembnejšimi strateškimi nalogami je tudi trdna zasidranost in zavedanje, da projekti, katerih del je dediščina Posavja, ne morejo biti izvedeni brez regijske ustanove in na splošno brez strokovnjakov s področij, ki se jih projekti dotikajo. Vendar pa je ključno, da ne čakamo, ampak da smo sami aktivni in da smo povezani z raznovrstnimi partnerji (drugi muzeji, raziskovalne, znanstvene in izobraževalne ustanove, lokalne skupnosti, NVO-ji, gospodarstvo idr.).

Pri številnih projektih na področju turizma je možno in ključno sodelovanje muzeja, enako tudi na področju razvoja socialnega okolja, dviga kakovosti bivanja, izobraževanja in razvoja malega gospodarstva.

Prav tako ima PMB kot regijska ustanova z obmejno lego odlične možnosti za sodelovanje s sorodnimi ustanovami v sosednji Republiki Hrvaški.

Skupaj z različnimi partnerji smo oblikovali in prijavi več kot 10 projektov ter bili s svojim delom vključeni v stalno oblikovanje novih. Sodelavci službe za komuniciranje in informiranje se udeležujejo izobraževanj in so skupaj z direktorico intenzivno vključuje v področje. Oblikujemo svoje ideje, odzivamo se na pobude in nadaljujemo to pot. Najprej s 3 uspešno prijavljenimi projekti pod okriljem LAS Posavje³¹, ki se zaključijo leta 2021, in tudi vnaprej verjamemo v naslednje uspešne prijave.

Cilji:

- Strateško sodelovanje z omogočanjem pogojev za uspešne izvedbe.
- Dopolnitev potrebne infrastrukture za izvedbo različnih dejavnosti.
- Trajnostno sodelovanje v skupnih projektih.
- Nadgrajevanje programov.
- Generiranje in pridobivanje novih – vsaj 1 letno.
- Kakovostno sodelovanje na strateških področjih razvoja muzeja, vzpostavljena strokovna in raziskovalna partnerstva.
- Sodelovanje pri izvajanju in nadgradnji javne službe, prenos dobrih praks in metodologij.
- Pridobivanje finančnih sredstev.

5.14 Kulturni turizem: os kultura—turizem—gospodarstvo

PMB si prizadeva, da pri svojem delu razmišlja tudi o pomembnem delu – predstavljanju in dostopnosti za turiste ter ob tem tesnem sodelovanju s turističnim gospodarstvom.

Še posebej so aktualni projekti za potrebe turizma, kjer je dediščina eden izmed temeljev razvoja.

Ravno leti (2018 in 2019), ki jih je Slovenska turistična organizacija tematsko namenila kulturnemu turizmu sta pokazali kako pomembna panoga turizma je kulturni turizem³², ki je najhitreje razvijajoča se panoga turizma³³, in kako velik je še vedno »prepad« med kulturnim in turističnim sektorjem. Sodelovanje muzeja je nujno in mora delovati po preprostem načelu – strokovni sodelavci muzeja morajo biti aktivni akterji razvoja turizma v Posavju ter enakovredni partnerji pri izvajanju.

Sledimo tudi sprejetim strategijam³⁴ ter si jih v prihodnje želimo tudi sooblikovati.

Osrednja strategija ONKULT³⁵ je zapisala naslednjo vizijo:

»Slovenija bo leta 2020 prepoznavna kot destinacija kulturnega turizma za goste, ki prihajajo s primarnim in sekundarnim motivom kulture.«

Muzej se na različnih ravneh vključuje v številne aktivnosti in se zaveda prednosti umeščenosti muzeja v mesto Brežice, bližino Term Čatež in drugih destinacij, ki letno privabijo številne obiskovalce, ki jih lahko opredelimo kot turiste. Največ tujcev prihaja iz Italije, Nizozemske, Hrvaške, in Avstrije. Prav zaradi številčnosti italijanskih turistov imamo na voljo osnovni vodnik po muzeju in nekaj panojev ter predstavitev tudi v italijanskem jeziku. Po dogovoru pa poleg angleškega in

---

³¹ Navedeni na strani 12.

³² Kulturni turizem je vrsta turistične dejavnosti, pri kateri je osnovni turistični motiv vezan na učenje, odkrivanje, doživljanje in uživanje materialnih in nematerialnih kulturnih znamenitosti/izdelkov na turistični destinaciji. Te zanimivosti/izdelki se nanašajo na vrsto značilnih materialnih, intelektualnih, duhovnih in čustvenih značilnosti družbe, ki zajema umetnost in arhitekturo, zgodovinsko in kulturno literaturo, kulinarično dediščino, literaturo, glasbo, kreativne industrije in žive kulture s svojim življenjskim slogom, vrednostjo prepričanja in tradicije (World Tourism Organization, 2018).

³³ Kako bo po »času virusa korona« je težko napovedati, zagotovo bodo spremembe velike.

³⁴ Strategija trajnostne rasti slovenskega turizma 2017—2021; Strategija razvoja Slovenije 2030; Operativni načrt trženja kulturnega turizma Slovenije 2018—2020 (ONKULT).

³⁵ Operativni načrt trženja kulturnega turizma Slovenije 2018—2020 (ONKULT), str. 5.

hrvaškega jezika nudimo vodenje tudi v nemškem in italijanskem jeziku. Pomembna prednost je sam grad z Viteško dvorano, kjer sta enako pomembna vidika – izjemen spomenik baročne likovne umetnosti in edinstven prostor za specifične in dvorani prilagojene dogodke.

Skupaj z nosilci ponudbe bomo oblikovali programe sodelovanja s ciljem povečanja obisk turistov tako v muzeju kot na samem območju, saj je cilj mogoče doseči le s sodelovanju. V sodelovanju s ponudniki in ZPTM Brežice ter drugimi organizacijami v regiji ter upravljavci gradov v Posavju pripravljamo in izvajamo raznolike skupne promocijske aktivnosti in dodatne programe.

Prepoznavanje in ustrezno komuniciranje s t. i. kulturnim turistom³⁶ je izjemno pomembno, pri tem pa je ključno povezovanje ter medsektorsko razumevanje.

Aktivna vključenost muzeja v kulturni turizem se izkazuje tudi v naslednjih projektih:

1. Gradovi Posavja in znotraj tega razvoj 5* zvezdičnega doživetja ter butičnosti.
2. Slovenija – gastronomska regija 2021: 3 projekti LAS, pristop CLLD.
3. Drugi projekti in kontinuirano delo na povezovanju s ciljem uresničevanja ciljev ter upoštevanjem novih trendov – doživetja.
4. Letni in večletni programi, ki tudi pri turistih uresničujejo cilje doživetja: »Tam sem bil, to sem doživel, to me je spremenilo«.

Ob skupnem strateškem načrtovanju je pomembno tudi aktivno sodelovanje muzeja pri pridobivanju dodatnih potrebnih sredstev, predvsem iz regionalnih in strukturnih skladov Evropske unije. Ob novi finančni perspektivi (2021—2028) se je treba aktivno vključiti v raznovrstne aktivnosti na področjih dediščine, turizma, izobraževanja idr. Številni projekti, ki jih občine skupaj s svojimi zavodi že izvajajo ali pa jih načrtujejo, vsebujejo tudi razvoj z naslonom na dediščino, muzej mora ostati in postati aktiven ter nepogrešljiv partner.

47

Cilji:

- Povečanje promocijskih aktivnosti in sodelovanja. Vsaj 2 skupni aktivnosti letno.
- Vzpostavitev načinov komuniciranja s turisti in organizacijami, ki delujejo na tem področju.
- Povečanje sredstev za uspešno promocijo.
- Uspešna promocija z osrednjim motivom (dražljivcem) Viteško dvorano.
- Soustvarjanje regionalnih promocijskih aktivnosti.
- Vzpostavitev vsaj 2 novih učinkovitih načinov.
- Sodelovanje z agencijami, turističnimi vodniki, predvsem profesionalnimi, tudi z medsebojnim izobraževanjem.
- Kontinuirano sodelovanje v razvojnih, projektih in drugih odborih in svetih.

---

³⁶ Kulturni turista je oseba, ki potuje z namenom obiska kulturnih znamenitosti, te pa predstavljajo zanj zelo pomembno in primarno motivacijo pri izbiri destinacije (Richards, Cultural tourism in Europe, 1996, str. 35).

6. Prostor in prostorski pogoji

Muzej deluje v gradu Brežice, svoje programe opravlja tudi na drugih lokacijah, vendar z njimi ne upravlja. S prenovami in posodobitvami je bilo zagotovljenih nekaj ključnih pogojev za boljše delo. Poleg nadaljevanja prenove sedeža in osrednjega prostora muzeja, gradu, je nujna zagotovitev novih prostorov za depoje izven gradu.

6.1 Investicije v grad Brežice, razvoj in racionalizacija prostora

V obdobju 2020–2024 je predvideno nadaljevanje prenove, glede na razpoložljiva sredstva in nujnost ureditve po naslednjem vrstnem redu:

- Prenova in ureditev sistema ogrevanja.
- Dokončanje prenove strehe – še J in Z del z ureditvijo podstrešja Z dela – nadaljevanje s pisarnami in ureditvijo ostrešja JZ stolpa kot oglednega stolpa.
- Celovita rekonstrukcija S trakta gradu.
- Celovita rekonstrukcija Z in J trakta gradu.
- Obnova električne napeljave ter ob tem omogočitev zagotavljanja ustreznih klimatskih pogojev.
- Prenova razstavnih in drugih prostorov – zagotavljanje varnostno, klimatsko in svetlobno urejenih prostorov za razstavno in drugo dejavnosti muzeja, tako depojev kot delovnih pogojev za zaposlene.
- Zagotoviti dodatne razstavne površine za nekatere vsebine (likovna dediščina, lapidarij, večji predmeti idr.).
- Dokončanje ureditve dvorišča in dopolnitev s premično streho ter drugo prireditveno infrastrukturo.
- Konservatorsko-restavratorska dela na stenskih poslikavah viteške dvorane – še S, V in Z stena, stopnišča, kapele in poslikav v SZ stolpu drugega nadstropja.
- Ureditev manjše predstavitvene dvorane za raznovrstne projekcije, prostora za izvajanje pedagoških dejavnosti, dodatnih prostorov za branje in počitek obiskovalcev.
- Ureditev in delovanje muzejske kavarne, povezane z vinsko kletjo in Z zunanjim delom.
- Ureditev neposredne okolice gradu – parka, platoja z igrali in počivalniki, omogočanje parkirnih mest za obiskovalce, vse tudi v povezavi s celovitimi urejanjem zahodne fasade mesta in povezovanjem z Urbino ter območjem HE Brežice.
- Posodabljanje načinov varovanja zgradbe, zbirk, depojev in ustvarjanje ustreznih pogojev za izvajanje celovitega varstva premične dediščine.
- Spremljanje in urejanje stanja gradu za izredne dogodke – potres,³⁷ požar, udari strele, vandalizem ipd.

48

Racionalizacija v krajšem obdobju vsebuje združevanje posameznih področij dela in uporabo prostorov zanje, in sicer:

1. Uprava in strokovni sodelavci: z ureditvijo dodatnih prostorov v Z podstrešju bi bila omogočena prestavitev poslovne dejavnosti na podstrešje, kar bi pomenilo tudi izboljšanje

---

³⁷ V zadnjih petih letih so bili na območju trije potresi, ki so pustili nekaj posledic, sicer ne konstrukcijskih, a vseeno je bil grad poškodovan. 1. 11. 2015, 9. 4. 2016 in 22. 3. 2020.

delovanja ter zagotovitev več prostorov 1. nadstropja za muzejske dejavnosti, ki so namenjene javnosti.

2. Stalne razstave: večzvrstni pristop k prenovi zbirk bo omogočil vključitev več vsebin v enak obseg prostorov.
3. Depoji: z zagotovitvijo ustreznih prostorov izven muzeja bi zagotovili izpraznitve pritličja, s tem so zagotovljeni prostori za predstavitev KR delavnice, s tem pa zagotovljeni novi prostori za muzejsko dejavnost, kar pomeni tudi večjo dostopnost dediščine in predmetov, ki jih hrani PMB.

Grad Brežice potrebuje nadaljnjo celovito prenavo, ki bo omogočila celostno ohranjanje dediščine in preprečevanje škodljivih vplivov nanjo ter izgubljanje njenih vrednot. Ob tem bo obnova omogočila še bolj intenzivno vključevanje spomenika v sodobno življenje.

Pri tem se moramo še bolj posvetiti tudi izboljšanju znanja na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, saj je muzej lociran na pomembni prometnici med zahodom in vzhodom, na potresnem območju, ob reki, vremenske in druge razmere pa se ves čas spreminjajo ter dodatno ogrožajo grad in vsebine.

Cilji:

- Prenove, ki jih finančno omogoča ali soomogoča lastnica gradu občina Brežice, PMB pa pri tem aktivno sodeluje.
- Dopolnjevanje projekta rabe po posameznih prostorih in njihova ureditev (prenova in oprema) po prioritetah in letih izvedbe.
- Priprava ustreznih projektov za izvedbo prenov.
- Priprava projektnih dokumentacij za pridobivanje sredstev za financiranje obnove in opremljanja.
- Postopna izvedba racionalne rabe obstoječih prostorov.

49

6.2 Vzdrževalna dela

Za tekoče vzdrževanje zgradbe, prostorov, opreme, okolice, čiščenje in vzdrževanje zelenic ter opreme in druga opravila sta zadolžena dva delavca: hišnik in oskrbnica. Pri posameznih delih pomagajo tudi zaposleni v konservatorsko-restavratski službi in javni delavci ter občasno vključeni v program Družbeno koristno delo (vodi Center za socialno delo Brežice). Vzdrževanje samo delno obnovljenega objekta, ki je tudi samo delno ogrevan in dostopen javnosti, je zahtevno, prav tako so zbirke in depoji v bolj ali manj ustreznih prostorih, v katerih je težko vzpostavljati in vzdrževati ustrezne pogoje. Poleg rednih vzdrževalnih del, urejanja okolice in manjših posegov v grad, je treba posebno skrb nameniti zagotavljanju ustreznih klimatskih in drugih pogojev v Viteški dvorani, v razstavnih in depojskih prostorih.

Na letni ravni je načrtovano pridobivanje ustreznih pripomočkov in dodatne pomoči, predvsem za ustrezno vzdrževanje stavbe in zbirk.

Za izvajanje vzdrževalnih del, predvsem za redno vzdrževanje zbirk in prostorov za obiskovalce načrtujemo dodatno zaposlitev v letu 2020, saj oskrbnica skrbi tudi za številne dogodke, programe in prireditve ipd., kar pomeni velik delež delovnih ur.

Cilji:

- Kakovostno vzdrževanje in upravljanje spomenika.
- Dopolnjevanje ustrezne infrastrukture in pripomočkov za izvajanje del.

6.3 Nove lokacije

Muzej v gradu nima ustreznih prostorov za depo, prav tako naj bi bili grajski prostori namenjeni predvsem javnosti in dostopni, oziroma bi ohranili le del depojev zaradi hitre dostopnosti predmetov in obdelave v času priprav na razstave.

Za zagotovitev ustreznih pogojev za že obstoječe zbirke in za pridobivanje novih predmetov ter prevzemanje arhivov arheoloških najdišč mora muzej najti nove lokacije za depoje, ki vključujejo dve veji:

- **Zaprta depoja** s pogoji za shranjevanje najbolj občutljivih predmetov. Najbolj ustrezna bi bila novogradnja ali ureditev prostorov, ki bi ustrezali.
- **Ogledni depoja, v katerih je omogočena** ureditev depojskih zbirk v obliki oglednih depojev. Možna je ureditev v delu pritličja gradu Brežice (prometna sredstva, pohištvo, kmečki stroji in priprave, lapidarij), ob ustreznih dogovorih z lastniki (družina Attems) in ureditvi prostora pa bi bila ustrezna lokacija tudi Kašče tik ob muzeju, vendar za določeno gradivo, primerno za prostore.

Cilji:

- Projekt potrebnih možnih depojev v gradu in na drugih lokacijah.
- Projekt vzpostavitve depojev na drugih, že obstoječih lokacijah ali gradnja novih depojev izven območja gradu.

7. Kadrovski načrt

V obdobju 2014—2019 se je muzej s podporo Občine Brežice in na podlagi različnih projektov kadrovsko okreпил. Letno zaposluje med 20 in 23 sodelavcev. Po upokojitvah 3 sodelavcev v letih 2018 in 2019 je bila zagotovljena ohranitev delovnih mest in zaposlitev novih sodelavcev.

Muzej bo kakovostno izvajal dodeljene in oblikovane naloge samo na temelju dobre in kakovostne delovne klime v kolektivu, medsebojnega sodelovanja, spoštovanja ter dobrega razumevanja med oddelki.

Organigram Posavskega muzeja Brežice:

51

7.1 Kustodiat

Temeljni poklic v muzeju je **kustos**. V okviru kustodiata se izvaja osnovno poslanstvo muzeja, skladno s področnim zakonom – ZVKD-1: stalna organizacija v **službi družbe in njenega razvoja**, ki je odprta za javnost in ki zbira, ohranja, dokumentira, preučuje, interpretira, upravlja in razstavlja dediščino ter posreduje podatke o njej z namenom razvijati zavest o dediščini, širiti vedenje o njenih vrednotah in omogočati uživanje v njej.

Muzej ima pet oddelkov z enim zaposlenim:

- arheologija,
- etnologija,
- umetnostna zgodovina,
- zgodovina,
- dokumentacija.

Tabela: kadrovska zasedba na dan 31. 12. 2019 z navedbo vira financiranja

Št.	Del. mesto / naziv	Področje	Vrsta zaposlitve	Financer	Opombe
1	Etnologinja	Etnologija	Določen čas	MzK	Opravljanje strokovnega izpita v letu 2020
2	Zgodovinarica	Zgodovina	Določen čas	MzK	Opravljanje strokovnega izpita v letu 2020
3	Kustosinja, muzejska svetovalka	Umetnostna zgodovina	Nedoločen čas	MzK	
4	Kustosinja, višja kustosinja	Arheologija	Nedoločen čas	MzK	
5	Kustos, muzejski svetnik	Dokumentacija	Nedoločen čas	Občina Brežice in lastna sredstva	Zaposlitev po prenehanju mandata direktorja 30. 6. 2014.

Tabela: predvidena kadrovska zasedba v obdobju 2020—2024

Št.	Del. mesto / naziv	Področje	Vrsta zaposlitve	Financer
1.	Kustosinja	Etnologija	Nedoločen čas	MzK
2.	Kustosinja	Zgodovina	Nedoločen čas	MzK
3.	Kustosinja, muzejska svetovalka	Umetnostna zgodovina	Nedoločen čas	MzK
4.	Kustosinja, višja kustosinja	Arheologija	Nedoločen čas	MzK
5.	Kustos, muzejski svetnik	Dokumentacija	Nedoločen čas	MzK (še ni odobreno)

52

Pomoč kustosom

Občasna pomoč kustosom so študenti, ki opravljajo prakso, prostovoljci in drugi sodelavci muzeja. Cilj je okrepiti sodelovanje z univerzami in vključevanje študentov v različne aktivnosti in projekte muzeja, tako za krajši čas, kot za daljše obdobje. Posebno področje, kjer bo potrebna dodatna delovna sila bo urejanje arhivov arheoloških najdišč, pri čemer načrtujemo dodatno zaposlitev financirano iz projektov oziroma zagotovitev dodatnih sredstev za strokovno urejanje le-teh.

7.2 Konservatorsko-restavratorska služba

Prednost muzeja je konservatorsko-restavratorska delavnica z odličnimi strokovnjaki. Treba je zagotoviti ustrezne pogoje za delo, vključiti delo v tržne in pedagoške dejavnosti, razvijati ponudbo in sodelovanje na regionalnem, državnem in mednarodnem področju. Tržna dejavnost mora biti usklajena z javno službo, ki je prioriteta.

Tabela: zasedba 31. 12. 2019

Št.	Del. mesto	Področje	Vrsta zaposlitve	Financer	Opombe
1.	Konservatorsko restavratorski tehnik	Konservatorska delavnica	Nedoločen čas	MzK	
2.	Višji konservator – restavrator, akademski restavrator	Konservatorska delavnica	Nedoločen čas	MzK	
3.	Konservatorsko-restavratorski sodelavec	restavratorstvo	Določen čas	Občina Brežice	

Tabela: predvidena kadrovska zasedba v obdobju 2020—2024

Št.	Del. mesto	Področje	Vrsta zaposlitve	Financer	Opombe
1.	Konservatorsko restavratorski tehnik	Konservatorska delavnica	Nedoločen čas	MzK	Ob upokojitvi sprememba v DM KR sodelavec
2.	Višji konservator – restavrator, akademski restavrator	Konservatorska delavnica	Nedoločen čas	MzK	
3.	Konservatorsko-restavratorski sodelavec	Konservatorska delavnica	Nedoločen čas	Občina Brežice ali MzK	
4.	Konservatorsko restavratorski tehnik	Konservatorska delavnica	Določen čas	Projekti	

53

Pomoč KR službi

Cilj obdobja je zagotoviti pomoč pri posameznih projektih, predvsem preko zaposlovanja v programu Javnih del, preko različnih projektov in sredstev, pridobljenih s tržno dejavnostjo. Poleg zagotovitve redne zaposlitve 3 sodelavcev, bi delavnica potrebovala vsaj eno osebo na leto.

7.3 Služba za komuniciranje in izobraževanje

Službo za komuniciranje in izobraževanje vodi koordinator in organizator kulturnih prireditev, ki pripravlja, organizira in izvaja pedagoški program, muzejske delavnice in projekte popularizacije muzeja ter pripravlja interpretativno in didaktično gradivo za obiskovalce, skrbi za stike z javnostmi, promocijo in širšo dostopnost muzeja ter se vključuje v različna projektna področja. Prav tako sodeluje in izvaja pripravo prostorov, organizira in/ali izvaja, koordinira ter nadzira izvedbo dogodkov.

Tabela: zasedba 31. 12. 2019

Št.	Del. mesto	Področje	Vrsta zaposlitve	Financer	Opombe
1.	Koordinator in	Koordinacija in organizacija	Nedoločen čas		

	organizator programov	programov in izvajanje projektov			
2.	Kustosinja / kustos	Pedagoško delo, komuniciranje in izobraževanje	Nedoločen čas	MzK	Mirovalna pravica MZZ predvidoma od avgusta 2017 do julija 2021/ zaposlitev za določen čas do vrnitve.
3.	Muzejska sodelavka	Vodniška služba	Določen čas	Občina Brežice, projekti	
4.	Muzejska sodelavka	Pedagoško delo, vodniška služba, projekti	Določen čas	Občina Brežice, projekti	
5.	Muzejski sodelavec	Projekti	Določen čas	Občina Brežice, projekti	
6.	Muzejski vodnik	Vodniška služba	Določen čas	Občina Brežice, projekti	

54

Tabela: predvidena kadrovska zasedba v obdobju 2020—2024

Št.	Del. mesto	Področje	Vrsta zaposlitve	Financer	Opomba
1.	Koordinator in organizator programov	Koordinacija in organizacija programov in izvajanje projektov	Nedoločen čas	MzK	
2.	Kustosinja / kustos	Pedagoško delo, komuniciranje in izobraževanje	Nedoločen čas	MzK	Mirovalna pravica MZZ predvidoma do julija 2021/ zaposlitev za določen čas do vrnitve.
3.	Muzejska sodelavka	Vodniška služba	Nedoločen čas	Občina Brežice, projekti	
4.	Muzejska sodelavka	Pedagoško delo, vodniška služba, projekti	Določen čas	Občina Brežice, projekti	
5.	Muzejski sodelavec	Projekti	Določen čas	Občina Brežice, projekti	

6.	Muzejski vodnik	Vodniška služba	Določen čas	Občina Brežice, projekti	
7.	Muzejski tehnik	Vodniška in tehnična služba	Nedoločen čas	MzK	Od 1. 7. 2020 nadomesti DM oskrbnik IV
8.	Vodja projektov in promocije (PR služba)	Priprava, izvajanje in vodenje projektov, stiki z javnostmi	Določen čas	Projekti in lastna sredstva	Najprej od leta 2021

Pomoč službi za komuniciranje in izobraževanje

Stalno in utečeno pomoč zagotavljajo udeleženci programa Javnih del, kar pa ni ustrezna rešitev, saj smo bili soočeni s številnimi težavami in omejitvami. Delo so uspešno dopolnjevali mladi do 29 let, vključeni v projekt JSKD.³⁸ Vsako leto so v delo vključeni tudi študenti na praktičnem usposabljanju, občasno angažiramo tudi druge študente, kar je odvisno od zagotovljenih sredstev in potreb, predvsem v poletnem času in med vikendi.

7.4 Tehnično osebje

Za izvajanje poslovne dejavnosti muzeja skrbita uprava muzeja in tehnično osebje. Tehnično osebje skrbi za vzdrževanje objekta, prostorov in opreme ter pomaga pri pripravi in izvedbi kulturnih prireditev in drugih programov. Zaradi velikosti objekta in številnih programov je pomembna kadrovska dopolnitev, po upokojitvi oskrbnice IV., bo dodano DM muzejski tehnik. Zaradi omejitev delavca na DM hišnik je nujno dopolnjevanje tudi na tem področju, kjer sicer pri kakovostnem vzdrževanju pomagajo tudi sodelavci KR službe.

Muzej ima možnost zaposlovanja iz naslovov Aktivne politike zaposlovanje, kjer se oblike in pogoji menjajo. Pomoč pri izvajanju nalog pomenijo tudi vključeni v sistem opravljanja Družbeno koristnega dela, vendar le za posamezne vrste dela in skladno s sposobnostmi in kompetencami vključenih.

55

Tabela: stanje na 31. 12. 2019

Št.	Del. mesto	Področje	Vrsta zaposlitve	Financer
1.	Hišnik V.	Vzdrževanje	Nedoločen čas	MzK
2.	Oskrbnica IV.	Vzdrževanje	Nedoločen čas	MzK

Tabela: predvidena kadrovska zasedba v obdobju 2020—2024

Št.	Del. Mesto	Področje	Vrsta zaposlitve	Financer
1.	Hišnik V.	Vzdrževanje	Nedoločen čas	MzK
2.	Oskrbnica IV.	Vzdrževanje	Nedoločen čas	MzK, ob upokojitvi se

³⁸ Gre za razpis »Pridobivanje dodatnih znanj za mlade na področju kulturnih dejavnosti« v okviru JSKD – SUBVENCije ZA DELODAJALCE 2016—2020, s pomočjo katerega smo v tem obdobju zaposlili 4 mlade različnih strok, povezanih s področji dela muzeji.

				spremeni v DM Muzejski tehnik
3.	Čistilka	Vzdrževanje	Določen čas	Občina Brežice in lastna sredstva

7.5 Uprava

Uprava zavoda opravlja finančne in računovodske naloge, pravne, administrativne in kadrovske naloge.

Tabela: stanje na dan 31. 12. 2019

Št.	Del. Mesto	Področje	Vrsta zaposlitve	Financer	Opombe
1.	Direktorica		Določen čas, mandat	MzK	Mandat 1. 7. 2018—30. 6. 2023
2.	Računovodkinja VII/1	Računovodstvo in tajništvo	Nedoločen čas	MzK	

Tabela: predvidena kadrovska zasedba v obdobju 2020—2024

Št.	Del. mesto	Področje	Vrsta zaposlitve	Financer	Opombe
1.	Direktorica		Določen čas, mandat	MzK	Mandat 1. 7. 2018—30. 6. 2023
2.	Računovodkinja VII/1	Računovodstvo in tajništvo	Nedoločen čas	MzK	
3.	Poslovni sekretar VII/2	Poslovanje in projekti	Določen čas	Projekti in lastna sredstva	Od 1. 9. 2020, 4 ure /dan, od 1. 1. 2021, 8 ur /dan

56

7.6 Pripravniki – usposabljanje

Glede na vire financiranja in menjavo kadrov zaradi upokojitev bodo v letu 2020 zaključena 3 usposabljanja. S projektnimi zaposlitvami lahko omogočimo opravljanje usposabljanja in strokovnega izpita 1 osebi letno.

7.7 Zaposlovanje iz projektnih in lastnih sredstev

S povečanjem prihodkov iz različnih virov bo mogoče tudi dodatno zaposlovanje iz projektnih in lastnih virov. Ovira je še naprej oteženo zagotavljanje premostitvenih sredstev, a vendar je z dobrim načrtovanjem in podporo ustanoviteljev izvedba mogoča.

Cilji:

- Skrb za delovno klimo v kolektivu, njeno vzdrževanje in omogočanje nenehnega sodelovanja in informiranosti preko rednih tedenskih kolegijev, aktivne, odprte interne komunikacije in medsebojnega strokovnega recenzentstva.
- Večzvrstnost – sodelovanje in deljenje znanj in veščin sodelavcev, razvijanje dobrega timskega dela.
- Spodbujanje sodelovanja, inovativnosti in kreativnosti.
- Spodbujanje strokovnih sodelavcev, da svoje znanje posredujejo najširši javnosti v različnih oblikah – predavanja, strokovni in poljudni članki, kar bo omogočal že zastavljeni program. Ob tem bo muzej zagotavljal redni vpis bibliografskih enot v sistem Cobiss.
- Omogočanje strokovne rasti in dopolnjevanja kompetenc z različnimi izobraževanji, sodelovanji in delovanji v stanovskih društvih in organizacijah.
- Skrb za ustrezne tehnične pogoje vseh sodelavcev.
- Spodbujanje in omogočanje dela v skupinah, sodelovanja z zunanjimi strokovnjaki ter vnašanja interdisciplinarnosti v redno delo in projekt.
- Razbremenitev sodelavcev SIK s prostovoljci, študenti in novimi zaposlitvami v poletnem času.
- Omogočanje strokovne rasti delavcev v tehnični službi in v upravi.
- Zagotavljanje lastnih sredstev za dopolnjevanje kadrovske zasedbe na posameznih področjih, za vsaj 1 osebo na letni ravni.
- Skrb za skupno celovito skrb za dediščino, vzpostavljanje modelov upravljanja, varovanja in predstavljanja.
- Priprava reorganizacije do konca leta 2023 – oblikovanje oddelkov in imenovanje vodij, in sicer vodjo kustosov, vodjo KR službe in SIK z zagotovljenim ustreznim statusom.

57

8. Zagotavljanje sredstev – finančna vzdržnost in razvoj

Ambiciozno zastavljenega programa ni mogoče izvesti brez ustrezne finančne podpore. Različni primeri, tako iz Slovenije kot iz tujine, ter lastne izkušnje kažejo, da je doseganje ciljev z ustrezno celovito strategijo mogoče. Ob ustaljenih javnih virih financiranja, ki so določeni z zakonodajo, je treba kljub negotovim trenutnim napovedim optimistično stopati po načrtani strateški poti.

8.1 Ključni viri financiranja

Financiranje muzeja sloni na štirih stebrih: javni viri, projektni viri, tržne dejavnosti, sponzorji in donatorji. Pomemben del prizadevanj obdobja bo še naprej posvečen trajnemu zagotavljanju različnih virov financiranja za kakovostno delo in razvoj.

Javni viri

Javni viri zagotavljajo financiranje utečenih in zakonsko določenih programov v skladu z veljavno zakonodajo na podlagi prijavljenega in odobrenega letnega programa muzeja in omogočajo kakovostno ter trajnostno izvajanje dodeljene javne službe.

Ključni elementi:

- Dobro sodelovanje z Ministrstvom za kulturo, sedežno občino in občinami soustanoviteljicami, ki letno podprejo kakovostne programe.
- Sledenje pravicam do kulturnih dobrin in pričakovanjem obiskovalcev muzeja, dostopnost muzeja z ustreznimi cenami in diferenciacijo le-teh.
- Dobro delovanje recepcije z muzejsko trgovino (urejena v letu 2018), vinske kleti (od leta 2019) in muzejske kavarne v pritličju (načrtovano).
- Organiziranje različnih programov in dogodkov, povezanih s področji delovanja, v Viteški dvorani, Malem avditoriju, na grajski terasi, grajskem dvorišču, dvorani ob dvorišču, v stalnih razstavah in v galeriji tudi z vstopninami.
- Privabljanje novih obiskovalcev in novega občinstva ter povečanja prihodka iz javne službe (npr. tematske ekskurzije, obsežne in dlje trajajoče delavnice).
- Dobro sodelovanje z drugimi uporabniki prostorov in storitev PMB.

Še naprej je ovira tudi še nejasno določeno financiranje pokrajinskih institucij ob neustanovitvi pokrajin in določbah Zakona o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1) o prenosu financiranja z države na lokalne skupnosti v prihodnosti (nedorečeno), kjer pa natančni deleži in načini financiranja še niso določeni. Vsake toliko pa se težnje po zmanjševanju financiranja s strani Ministrstva za kulturo na račun ustanoviteljev intenzivno pojavljajo. Muzej je okrepil tudi finančno sodelovanje z občinami ustanoviteljicami ter s pridobivanjem sredstev iz drugih virov zmanjšuje delež MK, a je pomembno, da je financiranje javne službe usklajeno in nemoteno.

58

Projektni viri

Muzej je aktiven v pridobivanju projektnih virov iz različnih razpisov, ki izhajajo iz področja delovanja in strokovnih kompetenc oziroma znanja sodelavcev. Številne projekte je mogoče izpeljati s skrbnim načrtovanjem porabe sredstev in z dobro izrabo vseh virov za izvedbo, ter ustreznim sodelovanjem – partnerstvom. Povečanje prihodka iz nejavnih virov je tako mogoče predvsem s projekti in z različnimi sodelovanji, predvsem v osi dediščina—turizem—gospodarstvo.

Tržna dejavnost

Tržna dejavnost povezuje prostorske in strokovne možnosti ter kompetence.

Prostorsko je nujna ureditev ustrezne muzejske trgovine s prostorom za branje in pitje kave oziroma s kavarno. Nove možnosti bi omogočila tudi obnova praznih oziroma neurejenih prostorov za dejavnosti uporabnikov, ki vključuje prostore pod Viteško dvorano, zagotovitev premične strehe za dvorišče, ureditev prostorov za druge programe (delavnice ipd.) v pritličju idr. Nadaljujemo in načrtujemo naslednje aktivnosti:

- Pridobivanje in izvajanje projektov za izboljšanje tržnih možnosti in priložnosti muzeja. Izvedba vsaj enega večletnega projekta.
- Izvajanje storitev za različne naročnike na podlagi znanj in veščin. Odlično že delujejo sodelavci KR delavnice, ki izvajajo projekte za zunanje naročnike, pri čemer je nujno in prvenstveno kakovostno izvajanje javne službe.
- Razvijanje izdelave uporabnih spominskih in drugih predmetov za prodajo, kar izvajamo vsi skupaj.

- Izvajanje različnih storitev, ki jih omogoča strokovno znanje muzeja (npr. izvedba delov projektov za različne naročnike, analize, raziskave, vrednotenje ipd.), kar je vključeno v Cenik in se trenutno izvaja v manjšem obsegu.
- Trajnostno ustvarjanje prepoznavne blagovne znamke PMB (Posavski muzej Brežice).
- Povečanje obsega sodelovanja s turističnimi agencijami, vzgojno-izobraževalnimi ustanovami in raznimi društvi.
- Povečanje ozaveščenosti javnosti o ponudbi, storitvah in dogodkih – učinkovita promocija.
- Priprava izračunov za uporabo trženjskih poti (TV-oglasi, spletni oglasi, oglasne table ob avtocesti, v mestih itd.), ki so podlaga za ustrezno uporabo le-teh. Ta del se povezuje tudi s projektom Gradovi Posavja in ni mogoče brez povezovanja.

Donatorji in sponzorji

Donatorji in sponzorji so pomembni pri pridobivanju sredstev za posamezne projekte na osnovi programskih izhodišč ter pri povezovanju dediščine s sodobnostjo, kar se je do sedaj izkazalo za najbolj uspešen način sodelovanja.

Vzpostavili smo že nekaj partnerstev na osnovi konkretnih vsebin, možnosti pa so še velike. Ob razstavah in dogodkih je pomembno tudi vključevanje nesnovne dediščine, predvsem krepitev znanstvenih in tehnoloških raziskav in inovacij za vključitev potencialov tradicionalnih tehnik in izdelkov za razvoj novih produktov in znanj, ter razvoj projektov na podlagi le-teh. Delno to že vključujemo v sodelovanjih s srednjimi šolami in fakultetami, občasno tudi z gospodarstvom. Ob tem bomo še naprej razvijali tesne vezi s prijatelji muzeja iz gospodarstva.

59

8.2 Pocenitev stroškov

Pocenitev stroškov je mogoča na naslednjih področjih:

1. **Stroški stavbe, vzdrževanja, upravljanja in tekoči stroški** (elektrika, ogrevanje ipd.): ob prenovi zgradbe bodo zmanjšani tudi stroški. V preteklih letih smo zmanjšanje dosegli s postopno zamenjavo svetilk in z dopolnjevanjem varčne osvetlitve v stalnih razstavah, s čimer bomo skladno s finančnimi možnostmi nadaljevali. Z načrtovano zamenjavo energenta bo zmanjšana poraba na m², ob tem pa bo ob prenovi ogrevan tudi celoten grad, kar skupno ne bo zmanjšalo stroškov.
2. **Materialni stroški za izvajanje javne službe:** ob boljši IKT opremljenosti in usposobljenosti, zavezanosti trajnosti (zmanjšanje tiskanja, recikliranje, ponovna uporaba idr.) ter kakovostnem izvajanju sistema javnih naročil manjše vrednosti je mogoče zmanjšati stroške, vendar ne v večjem odstotku, saj smo reciklirali že vso obstoječo razstavno opremo, zamenjali potratna svetila, a še nismo uspeli zagotoviti celotne izvedbe.
3. **Stroški programov:** z usposabljanjem kadrov za kakovostno izvajanje javnih naročil ter s sodelovanjem pri izvajanju tako na lokalnem kot širšem območju pa je mogoče zmanjšati stroške na programsko enoto. Ker smo povečali programe in tako načrtujemo tudi v prihodnje, je zmanjšanje manj verjetno. S tem pa je mogoče povečanje pridobljenih sredstev, ki se »vrnejo v program«.
4. **Stroški za delavce:** glede na starostno strukturo in bližnje upokojitve strokovnih delavcev, bo ob zaposlitvi mlajših delavcev znižan tudi strošek plač, vendar pa je program usmerjen v krepitev kadrovske strukture, kar pomeni zmanjšanje samo na enoto in ne na skupni znesek.

Brez zagotavljanja nadaljevanja obnove, brez pridobivanja drugih, projektnih in sponzorskih sredstev ter omogočanja boljših pogojev, je zniževanje stroškov omogočeno v manjši meri.

Cilji:

- Strateško zniževanje stroškov za vzdrževanje stavbe, ki je odvisno od prenov in zagotovitev ustrezne opreme.
- Zniževanje stroškov za delovanje – predvsem z zamenjavo energenta in prenovo sistema ogrevanja ter celovito prenovno električne napeljave.
- Racionalizacija materialnih stroškov za 3 %.

8.3 Povečanje prihodka

Prihodek je po zagotovitvi boljših pogojev mogoče povečati iz različnih virov, kar vključuje muzejsko trgovino, muzejsko kavarno, s sodelovanjem z organizatorji prireditev in uporabo grajskih prostorov (Viteška dvorana, grajsko dvorišče, Mali avditorij, poročni trakt in grajska klet), v sodelovanju z organizatorji porok, raznih dogodkov in koncertov, s projekti, v sodelovanju in z intenzivnim delom pri pridobivanju sponzorstev za posamezne prepoznavne programske sklope. S sodelovanjem s sorodnimi ustanovami, z organizacijami, zavodi, nevladnimi organizacijami, društvi in drugimi na regionalni, državni in mednarodni ravni opozarjamo na možnosti, ki jih infrastruktura in dejavnosti muzeja nudijo ter se s tem umeščamo v širši prostor, vplivamo na naš sloves, večji obisk in trženje.

Možnosti povečanja prihodkov so na naslednjih področjih:

- Sledenje pravicam do kulturnih dobrin in pričakanjem obiskovalcev muzeja, dostopnost muzeja z ustreznimi cenami in diferenciacija le-teh.
- Ustvarjanje prepoznavne blagovne znamke PMB (Posavski muzej Brežice).
- Povečanje obsega sodelovanja s turističnimi agencijami, vzgojno-izobraževalnimi ustanovami in različnimi društvi.
- Povečanje ozaveščenosti javnosti o ponudbi, storitvah in dogodkih – učinkovita promocija.
- Oblikovanje dostopne uporabe različnih prostorov za različne namene – povečati prihodek od uporab.
- Ponujanje dodatnih programov organizatorjem porok in izvedba le-teh v različnih prostorih.
- Razvoj programov v vinski kleti.
- Povečanje razvoja, izdelave in prodaje lastnih spominskih predmetov in izdelkov iz konsignacije – sodelovanje predvsem z regionalnimi dobavitelji.
- Vzpostavitev muzejske kavarne v pritličju.
- Organiziranje različnih dogodkov v Viteški dvorani, Malem avditoriju, na grajski terasi, grajskem dvorišču, dvorani ob dvorišču – z vstopninami.
- Povečanje števila obiskovalcev in uporabnikov – privabljanje novega občinstva.
- Povečanje prihodka iz nejavnih virov, predvsem s projekti in raznimi sodelovanji ter sponzorstvi za posamezne prepoznavne programske sklope.
- Izvajanje različnih storitev, ki jih omogoča strokovno znanje muzeja (npr. izvedba delov projektov za različne naročnike, analize, raziskave, vrednotenje, KR storitve ipd.)
- Vključevanje nesnovne dediščine, predvsem krepitev znanstvenih in tehnoloških raziskav in inovacij za vključitev potencialov tradicionalnih tehnik in izdelkov za razvoj novih produktov in znanj ter razvoj projektov na podlagi le-teh.

Cilji:

- Trajnostno zagotavljanje različnih virov financiranja za kakovostno delo in razvoj.

- Vzpostavljane pogojev za povečanje prihodkov.
- Pridobivanje in izvajanje projektov za izboljšanje možnih javnih in tržnih možnosti priložnosti muzeja. Izvedba vsaj enega večletnega projekta.
- Izvajanje storitev za različne naročnike na podlagi znanj in veščin.

9. Upravljanje

9.1 Pravno urejanje

Muzej upošteva veljavno zakonodajo, jo spremlja in se aktivno vključuje v spremembe in podajanje mnenj k spremembam. Muzej upošteva **standarde in normative za delovanje muzeja**, ki jih podaja Služba za premično dediščino pri Ministrstvu za kulturo RS (zbirke, prostor, kadri, sredstva za delovanje). Muzej nima zaposlenega pravnika, odgovorna oseba za področje je direktorica, ki pridobiva mnenja in nasvete za urejanje zahtevnega področja s pomočjo zunanjih izvajalcev, na nekaterih področjih tudi s pomočjo Občine Brežice in Ministrstva za kulturo ter sorodnih ustanov – na osnovi medmuzejske pomoči in sodelovanja javnih zavodov na področju kulture.

Pomembna je kontinuirana skrb za oblikovanje notranjih aktov, oddajo arhivskega dokumentarnega gradiva, vzpostavitev brezpapirnega poslovanja³⁹ ter drugih nalog.

9.2 Sodelovanje s svetom zavoda

Tesno sodelovanje uprave s Svetom zavoda in preko tega z ustanovitelji in financerji je ključnega pomena za uspešno delovanje zavoda. Naloga direktorice je izvajanje vseh z Odlokom določenih nalog, ob tem pa tudi obveščanje in vključevanje članov sveta zavoda v pomembne strateške naloge in razvojne usmeritve zavoda.

Naloga članov Sveta zavoda je izpolnjevanje določenih nalog v duhu podpore in omogočanja razvoja in rasti zavoda ter odgovornega in strokovnega delovanja članov v dobrobit zavoda. Uspešnost zavoda je tako odvisna tudi od dobrega sodelovanja direktorice – odgovornega organa in Sveta zavoda – nadzornega organa.

9.3 Strateška partnerstva

Kakovostno izvajanje poslanstva muzeja je mogoče samo v sodelovanju in s podporo različnih sektorjev družbe. Ključni partnerji so:

1. Občina ustanoviteljica in občine soustanoviteljice.
2. Ministrstvo za kulturo RS.
3. Sorodne ustanove – medmuzejske in medinstitucionalne povezave v Sloveniji, na čezmejnem območju, v Evropi. Znotraj tega tudi trdno povezovanje varovanja premične, nepremične in nesnovne dediščine.
4. Nevladne organizacije, samozaposleni v kulturi in drugi ustvarjalci na področjih kulture in kulturnega turizma.
5. Posamezniki, prostovoljci in delničarji znanj in veščin.
6. Strokovno sodelovanje – medsektorsko povezovanje.
7. Prijatelji muzeja v gospodarstvu.

Cilji:

³⁹ Muzej sam ne more urediti področja, ampak je to povezano s celovito ureditvijo na državni ravni.

- Kakovostno in trajnostno sodelovanje.
- Medsektorsko razumevanje.

9.4 Trajnostna usmeritev PMB

Muzej je že po definiciji trajnostna ustanova v službi javnosti. Glede na dejstvo, da PMB upravlja s spomenikom državnega pomena povezuje vse veje varovanja in razvoja kulturne dediščine.

Trajnost se izkazuje na vseh področjih delovanja zavoda, še posebej pa pri celostnem delovanju na področjih premične, nepremične in nesnovne dediščine, vpete, povezane in premrežene z drugimi področji družbe. Pri tem sledimo opredelitvi načel iz Strategije kulturne dediščine 2020—2023:

»Načelo celostnega ohranjanja, kot izhaja iz mednarodnih pogodb,⁴⁰ katerih podpisnica je Republika Slovenija, obsega:

- uveljavitev pravice do dediščine je del človekovih pravic;
- ohranjanje dediščine in njena trajnostna uporaba spodbujata človekov družbeno-kulturni razvoj in izboljšujeta kakovost življenja;
- dediščina ima pomembno vlogo pri graditvi bolj povezane, mirne in demokratične družbe; pospešuje trajnostni razvoj, spodbuja kulturne raznolikosti in sodobne ustvarjalnosti;
- uresničevanje tega načela je mogoče doseči z bolj usklajenim sodelovanjem med vsemi javnimi, institucionalnimi in zasebnimi dejavniki.«⁴¹

Pomembna usmeritev je opredelitev ključne prvine trajnostnega razvoja: »... celostno ohranjanje dediščine kot vzajemen proces. Udejanja se v medresorskem sodelovanju in izvajanju z dediščino usklajenih politik na vseh ravneh.«⁴²

Poleg različnih programov obnov, vzdrževanja, revitalizacije, interpretacije, dostopnosti povezuje različne deležnike, ki jih s svojim delom velikokrat združujemo prav muzeju – smo upravljavci dediščine, sodelujemo z drugimi lastniki, z NVO-ji, z lokalnimi in državnimi ustanovami in s posamezniki.

Cilji trajnostnega razvoja, združeni v Agendi 2030,⁴³ in skozi to prizmo razporejeni tudi v Strategijo razvoja Slovenije 2030,⁴⁴ spodbujajo vse k aktivni soudeležbi. Prepričani smo, da je eden izmed ključnih deležnikov uresničevanja tudi muzej oziroma celovitost skrbi za dediščino. 16. cilj, skupaj jih je 17, a si ne sledijo po pomembnosti, izpostavlja **mir, pravičnost in močne institucije**. Muzeji v sodobnosti sooblikujemo prostore dialogov, soočanj, srečevanj prav s ciljem, da zmanjšamo kulturne

⁴⁰ Konvencija o varstvu evropskega arhitektonskega bogastva (*Uradni list SFRJ – Mednarodne pogodbe*, št. 4/91); Evropska konvencija o varstvu arheološke dediščine – spremenjena (*Uradni list RS – Mednarodne pogodbe*, št. 7/99); Okvirna konvencija Sveta Evrope o vrednosti kulturne dediščine za družbo (*Uradni list RS – Mednarodne pogodbe*, št. 5/08).

⁴¹ Strategija kulturne dediščine 2020—2023, str. 2.

⁴² Strategija kulturne dediščine 2020—2023, str. 2.

⁴³ Npr.: http://www.unis.unvienna.org/unis/sl/topics/sustainable_development_goals.html. »Svetovni voditelji so se na zgodovinskem vrhu Združenih narodov, ki je potekal septembra 2015 v New Yorku, zavezali, da bodo odpravili revščino ter preprečevali podnebne spremembe in nepravilnosti. Agenda 2030 za trajnostni razvoj ponuja boljše prihodnost za milijarde ljudi po svetu in naš planet kot celoto.

Kazalniki v ozadju ciljev zagotavljajo jasna merila za merjenje uspešnosti. Agenda 2030 za trajnostni razvoj je univerzalna in nedeljiva. Hkrati vse države, tako razvite kot tiste v razvoju, in ljudi poziva, da ukrepajo za odpravo revščine ter preprečevanje podnebnih sprememb in nepravilnosti do leta 2030.«

⁴⁴ https://www.gov.si/assets/vladne-sluzbe/SVRK/Strategija-razvoja-Slovenije-2030/Strategija_razvoja_Slovenije_2030.pdf

razlike, nerazumevanje, da poudarjamo pravičnost ter kot neodvisne javne ustanove to izvajamo z visoko stopnjo integritete.

Trajnost izkazujemo tudi skozi ožje razumevanje, kjer je v ospredju uporaba naravnih in recikliranih materialov (tudi WC papirja in brisač), ponovna uporaba muzejske opreme, lastna izdelava, skrbno ločevanje odpadkov, lastna prireditvena oprema brez uporabe plastike, uporaba vode iz pipe, vključenost v različne projekte, ki spodbujajo različne ukrepe za ohranjanje okolja, uporaba lokalnih materialov, ki so bolj prijazni okolju (tako pri delu kot pri obnovah) ter uporabo znanj iz dediščine. Trajnostni so tudi programi, ki jih lahko opredelimo kot vseživljenjsko učenje, prav tako je ponovna uporaba ter preoblikovanje predmetov, ki so odsluženi, a z domišljijo in veščinami dobijo novo uporabnost. Na razstavah in s programi opozarjamo na aktualne izzive družbe, predvsem v povezovanju narave in kulture – npr. pravica do pitne vode, podnebne spremembe ipd. Trajnostni vidik poudarja tudi projekt Znanje in veščine iz depoja, kjer je v ospredju spoznavanje materialov, njihova uporaba in vzdrževanje.

Cilje trajnostnega razvoja, združene v Agendi 2030, bomo vključili tudi v delo, kjer skrbimo za zmanjšanje tiskanja, racionalizacijo poti, varčevanje z energijo (to bi še dodatno omogočila prenova električne napeljave in sistema ogrevanja), skrb za ustrezno upravljanje prostorov in njihovo ohranjanje, predvsem pa v delovanje z zgledom in programi.

Cilji:

- Kakovostno upravljanje zavoda z upoštevanjem zakonodaje s posebnim ozirom na razvoj.
- Aktivna vključenost v povezovanje na področju upravljanja za doseganje dobrih rezultatov.
- Dobro sodelovanje s svetom zavoda, ustanovitelji in financerji
- Trajnostno upravljanje z objekti
- Vključevanje načel trajnosti ter ukrepov za zagotavljanje v vsa področja dela – izobraževanje in ukrepanje znotraj muzeja in skupaj z uporabniki.
- Spremljanje in aktivna vključenost v doseganje ciljev Agende 2030 ter sledenje strateškimi dokumentom s področja kulturne dediščine.

10. Kazalniki uspeha izvajanja Strateškega načrta

Programski kazalniki

1. Število inventariziranih predmetov.
2. Inventarizacija muzejskih predmetov v obsegu 100 % za predmete, za katere je mogoče ugotoviti njihov izvor.
3. Izvajanje popisov skladno z zakonodajo (vsakih 5 let).
4. Načrt izvajanja deakcesije in deinventarizacije – priprava izhodišč in smernic.
5. Zvišanje dostopnosti zbirk za 10 %.
6. Rast muzejskega gradiva za 3 %.
7. Kakovostno in celovito delo s predmeti.
8. Število bibliografskih zapisov sodelavcev muzeja.
9. Število uporabnikov muzejskega gradiva in znanja.
10. Število konserviranih in restavriranih predmetov.
11. Število lastnih avtorskih razstav in obrazstavnih programov.
12. Medinstitucionalne razstave in obrazstavni programi.
13. Število gostovanj PMB in število gostovanj drugih v PMB.
14. Število sodelovanj in skupnih projektov.
15. Mednarodno mreženje v programih in projektih (vsaj 1 aktivnost letno).
16. Evalvacija stalnih razstav – do leta 2022.
17. Število izvedenih novih programov – 3 % letno.
18. Število novih obiskovalcev – predvsem šolskih skupin na vseh ravneh, mladih in srednje generacije – porast za 3 %. Kontinuirano delo na področju razvoja občinstva.
19. Število obiskovalcev spletnih strani in komuniciranja na družabnih omrežjih – povečanje za 3 %.
20. Založniška dejavnost – 1 kakovostna publikacija letno.
21. Analiza programov in udeležb obiskovalcev / uporabnikov – do leta 2022.
22. Izboljšanje delovanja specialne knjižnice – popis, urejen prostor in skrb zanjo ter dostopnost.
23. Razvoj in ohranjanje dobrih odnosov in stikov z mediji.
24. Uspešno izvajanje projekta Gradovi Posavja.
25. Uspešno izvajanje projektov na področju kulturnega turizma z vključevanjem digitalizacije in medsektorskega povezovanja.

64

Kazalniki na področju javne službe in programov so merljivimi s številom izvedb določenih z letnimi programi na osnovi zagotovljenih finančnih sredstev.

Prostorski kazalniki

1. Število obnovljenih in za dejavnost urejenih prostorov.
2. Zagotovitev primernih prostorov za depoje.
3. Zagotovitev prostorov za KR delavnico.
4. Zagotovitev prostora za pedagoško dejavnost.
5. Zagotovitev primernih razmer v depojih in na razstavah.
6. Tehnične posodobitve razstavnih prostorov in razstavne opreme.
7. Nadaljevanje zamenjave svetil v razstavnih in drugih prostorih.
8. Zagotovitev digitalnega sistema za spremljanje razmer v Viteški dvorani in drugih pomembnih prostorih gradu.
9. Nadgrajevanje in zamenjava dotrajanih sistemov varovanja.

10. Prenova strehe S in Z dela.
11. Ureditev pritličja s kavarno in povezavo v vinsko klet in Z del zunanosti gradu (pogled na Urbino in Savo).
12. Kakovostno izvajanje tekočega vzdrževanja.
13. Skupna skrb (z lastniki in financerji) za prostorske pogoje in usposobljenost delovanja ob naravnih in drugih nesrečah.

Kadrovski kazalniki

1. Uspešno opravljeni strokovni izpiti: 3—5 sodelavcev.
2. Uspešen prenos znanj in veščin med generacijami.
3. Letno vsaj 1 kratkoročna zaposlitev strokovnega kadra, povezanega z izvajanjem projektov in programov.
4. Zagotavljanje vpisa bibliografskih enot sodelavcev PMB v COBISS – v sodelovanju s Knjižnico Brežice, s čimer smo pričeli leta 2019.
5. Nova zaposlitev v upravi – projektno delo in pomoč v administraciji in računovodstvu.
6. Redno izvajanje spremljanja dela – izvajanje rednih letnih razgovorov in ocen uspešnosti ter omogočanje napredovanj.
7. Strokovno usposabljanje prostovoljcev in študentov za delo z obiskovalci (čuvaji razstav, informatorji in vodniki).
8. Zagotavljanje zdravja na delovne mestu s ciljem boljše delovne sposobnosti in zmanjšanja bolniških odsotnosti z dela.
9. Tehnične in informacijske posodobitve za boljše pogoje za delo, za boljšo komunikacijo, obveščanje in sodelovanje. Povezovanje s pomočjo intraneta ipd.
10. Reorganizacija do konca leta 2023 – oblikovanje oddelkov in imenovanje vodij, in sicer vodjo kustosov, vodjo KR službe in SIK z ustreznim statusom.

65

Zagotavljanje sredstev – finančna vzdržnost in razvoj

1. Zagotavljanje sredstev za obstoječe potrebe in za razvoj dejavnosti.
2. Zagotovitev sredstev za 2 nujni novi zaposlitvi (projektno administriranje, vzdrževanje spomenika).
3. Porast prihodkov iz tržne dejavnosti za 3 % - povezano z obnovami in razvojem ponudbe.
4. Ohranjanje in krepitev finančnega sodelovanja z občinami ustanoviteljicami.
5. Ohranjanje in krepitev sodelovanja z donatorji in sponzorji.

11. SWOT analiza

PREDNOSTI	POMANJKLJIVOSTI – SLABOSTI
- Izjemne zbirke z različnih področij in iz vseh obdobj. - Delovanje v gradu z izjemnimi prostori - Viteška dvorana – spomenik baročne umetnosti in edinstven prostor za primerne dogodke, ter drugi poslikani prostori. - Odlični zunanji prostori: dvorišče in terasa. - Bogato 70-letno delovanje muzeja. - Kakovosten razstavni in obrazstavn program. - Redni in zvesti obiskovalci in uporabniki. - Kakovosten pedagoški in andragoški program. - Kakovostni in generacijsko raznoliki sodelavci. - Razvijanje sodelovanja, večzvrstnosti in timskega dela. - Zavzetost večine zaposlenih za uresničitev ciljev. - Medinstitucionalna povezanost in aktivna vloga v stanovskih organizacijah. - Omogočanje izobraževanj in rasti strokovnih kompetenc. - Aktivno povezovanje in priprava skupnih projektov in programov v regiji in širše z različnimi ustanovami, NVO-ji in posamezniki. - Prepoznavnost muzeja v regiji, na čezmejnem območju in širše med določenimi deli obiskovalcev in uporabnikov. - Bližina večjih turističnih središč – predvsem zdravilišč in lokacija ob avtocesti – pomembni prometnici iz Evrope na Balkan.	- Delovanje v gradu – spomeniku državnega pomena z različnimi prostorskimi omejitvami - Drago vzdrževanje gradu. - Zahtevna skrb za spomenik s stenskimi poslikavami in drugimi vrednotami. - Parcialne preнове, ki se ne povezujejo v celoto. - Zastarel varnostni sistem. - Zastarelost in pomanjkanje tehnične infrastrukture. - Pomanjkanje kadra. - Neomogočanje daljšega prenosa znanj ob menjavi strokovnih in drugih sodelavcev. - Ovire pri tiskem delu, pomanjkanje spoštovanja med sodelavci. - Konservatorsko-restavratorska služba nima ustreznih prostorov za delo in razvoj. - Pomanjkanje prostorov za občasne razstave. - Pomanjkanje prostorov za pedagoško in andragoško dejavnosti. - Neizkoriščenost potencialov na področjih povezovanja različnih sektorjev – manjše medsebojno razumevanje pomena in načina dela. - Pomanjkljiva evalvacija in analiza, premajhne pristojnosti direktorja. - Nesorazmerje med odgovornostmi in pristojnostmi direktorja. - Delna ustreznost depojev in pomanjkanje prostora za depoje. - Nezanimanje šolskih skupin, ovire zaradi načinov dostopa – stroški prevozov. - Premajhna prepoznavnost muzeja v regiji, na čezmejnem območju in širše med potencialnimi obiskovalci in uporabniki ter t. i. neobiskovalci. - Stereotipni pogledi na muzej in možnosti preživljanja časa v njem. - Neizkoriščeni potenciali za trženje – slaba prepoznavnost ponudbe. - Delna uspešnost pri pridobivanju EU sredstev zaradi pomanjkljivega znanja in slabših partnerstev.

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
- Izboljšanje programov za približevanje obiskovalcem in uporabnikom. - Ustvarjanje okolja, privlačnega za različne ciljne skupine, predvsem za družine, in aktivno sodelovanje s starajočo se družbo. - Povečevanje obiska muzeja zaradi uspešne širše promocije Viteške dvorane. - Razvoj in uporaba novih načinov pridobivanja sredstev – npr. sistem manjših donatorjev – podpornikov muzeja, drugačni načini zbiranja sredstev. - Večja vključenost in uspešnost sodelavcev v strokovne povezave ter trajnostno spremljanje razvoja muzealstva. - Graditev prepoznavnosti muzeja kot blagovne znamke. - Vzpostavitev trajnostnega sistema evalvacije. - Usposabljanje za projektno delo in omogočanje uspešnosti pri prijavih na EU razpise. - Aktivna vključenost v trajnostni razvoj in uresničevanje Agende 2030.	- Zmanjševanje in kontinuirano zmanjševanje javnih sredstev. - Pritisk in določanje, da se sredstva, pridobljena na trgu, vračajo ustanoviteljem ali pa porabijo za izvajanje javne službe. - Ukinitve možnosti za pridobivanje EZ sredstev. - Prenehanje prenove gradu zaradi pomanjkanja sredstev ali zmanjšanje podpore lastnika in sofinancerjev. - Ustavitev projekta zagotovitve prostorov za depoje izven gradu. - Zmanjšanje sredstev in možnosti za izobraževanje in krepitev strokovnih kompetenc. - Preohlapni standardi in pomanjkanje letih. - Nerazumevanje pomena izvajanja javne službe ter razmerja med javnim in tržnim. - Vpliv na programsko in kadrovsko samostojnost zavoda ter zmanjšanje pristojnosti direktorja. - Sprememba prioritete v regionalnem in nacionalnem okolju – sprememba kulturnih politik. - Nestimulativni sistem nagrajevanja. - Zunanji dejavniki, ki ogrožajo pretok ljudi – zmanjšanje turizma (npr. dolgotrajen vpliv korona virusa).

12. Sklep in končne določbe

Cilj obdobja, ki ga opredeljuje strateški načrt, je oblikovati sodoben muzej, v katerem se srečujejo prebivalci Posavja z resničnimi zgodbami iz svoje preteklosti, in jih kot ene izmed pomembnih lastnih istovetnosti posredujejo tudi najširšim množicam. Pomembna je celovita skrb za prostor v upravljanju za vsebine, torej skrb za nepremično, premično in nesnovno dediščino, delovanje v skladu z zakonodajo in standardi ter normativni za muzejsko dejavnost (tako državnimi kot mednarodnimi, spoštovanje ICOM-ovega kodeksa etike idr.). Tako za zaključek poudarjamo zapisano v ICOM-ovi izjavi o avtonomnosti muzejev:

»Naloga muzejev je ohranjati, interpretirati ter promovirati naravno in kulturno dediščino človeštva. Muzeji morajo samostojno nadzorovati vsebino in celovitost svojih programov, razstav in dejavnosti ne glede na vir financiranja ali model upravljanja.«⁴⁵

Tako si predstavljamo tudi doseganje ciljev in nadaljnje uresničevanje poslanstva – na osnovi začrtanega programa, s kakovostnim delom izkušenega strokovnega kadra z novimi predanimi močmi, z veliko entuziazma, sodelovanja, vključevanja in z dodatnimi finančnimi viri iz projektnih sredstev in drugih virov. Želimo si, da naše visoke ravni strokovne in institucionalne integritete ter predanosti našim uporabnikom, kar uresničujemo z zaupano javno službo, ne ogrozijo finančni ali politični interesi. Smo del celovite družbe in tudi v naslednjih letih bo PMB utrjeval položaj pomembne blagovne znamke na področju varovanja dediščine in dobro izpeljanih projektov v sodelovanju s številnimi partnerji. Pri tem sledimo Strategiji KD, ki kot nosilne stebre izpostavlja družbo, razvoj in znanje.⁴⁶

Muzej predstavlja enega od temeljev razvoja regije, kajti dediščino lahko ohranjamo le tako, da ostaja živa, v stiku s sodobnostjo in v »službi« prihodnosti. Celovito delovanje na zaupanem območju pa podpira trditev, da je Posavski muzej Brežice muzej z veljavo in zaupanjem v slovenskem in mednarodnem prostoru.

Muzej je in bo še naprej odprta hiša za vse Posavce in obiskovalce Posavja, kjer se srečamo z dediščino, njenim prenosom v sedanost s številnimi možnostmi za načrtovanje naše prihodnosti.

12.1 Uveljavitev Strateškega načrta

Strateški načrt po pridobitvi mnenja župana Občine Brežice (skladno s 1. členom Odloka o spremembah in dopolnitvah Odloka o ustanovitvi javnega zavoda Posavski muzej Brežice Ur. list RS št. 43/2014) in po pridobljenem mnenju Ministrstva za kulturo RS (skladno s 35. členom ZUJKA-a, Ur. list RS, št. 111/2013) stopi v veljavo naslednji dan po pridobitvi soglasja sveta zavoda, uporablja pa se od __. __. 2020.

Alenka Černelič Krošelj,
direktorica

---

⁴⁵ https://icom.museum/wp-content/uploads/2018/09/CP_Statement-independence-of-museums_EN.pdf, objavljeno 27. 3. 2018.

⁴⁶ Strategija KD, str. 4.

---

*Dokument ni jezikovno pregledan.

**Strateški načrt, ki je metodološko in vsebinsko zasnovan po navodilih Ministrstva za kulturo, je nastal s pomočjo sodelavcev PMB. Vključen je tudi pripravljen Program direktorice za mandatno obdobje 2018—2023, upoštevane so usmeritve različnih strateških dokumentov, ki so navedeni. Finančne podatke je priskrbelala Jelena Kostevc, statistične podatke in posamezne razdelke s področja izobraževanja in komuniciranja Andreja Matijevc. Upoštevani so tudi podatki iz poročil in predlogov sodelavcev PMB ter uporabnikov.